

สภาพการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

จากการศึกษาถึงสภาพทั่วไปและวิวัฒนาการของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในบทที่ผ่านมา นั้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชได้มีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ในปัจจุบัน ส่วนการศึกษาในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ถึงสภาพการพัฒนาและการขยายตัวของชุมชนในปัจจุบันว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของเมืองเชียงใหม่ และมีแนวโน้มการขยายตัวต่อไปอย่างไร รวมทั้งปัญหาอันเป็นผลพวงของการพัฒนาเมืองที่เกิดขึ้น และดำรงอยู่เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมืองในบทต่อไป

5.1 สภาพการพัฒนาระดับเมือง

การวิเคราะห์สภาพการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในระดับเมืองนั้น สามารถพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญของเมือง ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของเมืองที่ควรนำมาพิจารณามีดังนี้

5.1.1 กิจกรรมการใช้ที่ดิน

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชตั้งอยู่บนสันทรายแนวยาว และแคบซึ่งเป็นที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง ลักษณะดังกล่าวนี้เองจึงเป็นตัวบังคับให้สภาพการใช้ที่ดินของเมืองเติบโตไปตามแนวยาว ซึ่งมีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร ในปัจจุบันโดยมีถนนราชดำเนินตัดผ่ากลางตามแนวยาวของเมือง กิจกรรมการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นทั้งสองฝั่งตามแนวยาวของถนนราชดำเนิน โดยมีถนนราชดำเนินเป็นแกนในการติดต่อเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของเมืองและเป็นถนนสายหลักในการรองรับปริมาณการจราจร

ย่านการค้า การขยายตัวตามแนวยาวของเมืองที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดย่านการค้าที่สำคัญกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ของเมือง คือ บริเวณหัวถนน ประตูชัย ตลาดท่าวัง ตลาดแขก และตลาดท่าวัง แต่ย่านการค้าต่าง ๆ นอกจากตลาดท่าวังเป็นเพียงย่านการค้าขนาดเล็กไม่สามารถให้บริการในทุก ๆ ด้านได้ ในขณะที่ตลาดท่าวังเป็นศูนย์กลางการค้าและบริการที่ใหญ่ที่สุด สามารถให้บริการเครื่องอุปโภค บริโภค ตลอดจนบริการอื่นเช่น ด้านบันเทิง พื้นที่เมืองส่วนต่าง ๆ จึงต้องเดินทางมาใช้บริการ ถึงระยะไกลสุดทางด้านใต้ของเมืองมีระยะ

ห่างประมาณ 7 กิโลเมตร ในการเดินทางก็ใช้ถนนราชดำเนินเป็นสายหลัก ซึ่งได้ก่อให้เกิดปัญหาความคับคั่งของการจราจรบนถนนสายหลัก และก่อให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงศูนย์กลาง

ย่านที่อยู่อาศัย สันทรายแนวยาวเป็นตัวกำหนดการขยายตัวของที่พักอาศัย กระจายไปตามแนวสันทราย โดยมีถนนราชดำเนินเป็นแกนกลาง ในอดีตการตั้งอาคารบ้านเรือนจึงกระจุกอยู่ริมถนนทั้ง 2 ฝาก ซึ่งสามารถเข้าถึงได้สะดวก แม้จะอยู่ในส่วนที่ลึกเข้าไปก็มีโครงข่ายถนนที่สามารถเข้าถึงได้เพราะอยู่ไม่ไกลจากถนนสายหลัก และสันทรายเป็นตัวกำหนดไม่ให้เกิดการใช้ที่ดินขยายออกจากถนนสายหลักมากนัก พื้นที่พักอาศัยบางส่วนจึงมีสภาพหนาแน่น เช่น ย่านท่าวังซึ่งเป็นทั้งย่านการค้าและพักอาศัย แต่ในระยะหลังการขยายตัวได้เริ่มกระจายออกจากแนวสันทรายรุกเข้าไปสู่พื้นที่เกษตรของเมืองซึ่งเดิมเป็นที่นา เช่น ย่านพัฒนาการคูขวาง และพื้นที่บริเวณที่ถูกพัฒนาโดยเอกชน และเจ้าของที่ดินในขณะที่ยังขาดความพร้อมด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ จึงเกิดสภาพความไม่สะดวกของถนนในการเข้าถึง และขาดระบบการระบายน้ำที่

บริเวณสถานที่ราชการ ศูนย์ราชการที่สำคัญ ได้แก่ ศาลากลางจังหวัด ตั้งอยู่บริเวณตลาดท่ามกลางเมืองเก่า ในขณะที่สถานีตำรวจตั้งอยู่บริเวณตลาดแขก และสำนักงานเทศบาลตั้งอยู่บริเวณเจดีย์ยักษ์ที่ตั้งของสถานที่ราชการกระจัดกระจายกันอยู่นี้ ทำให้เกิดความลำบากต่อการติดต่อของประชาชน

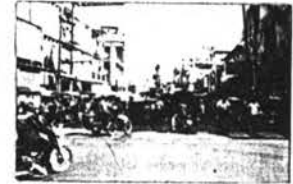
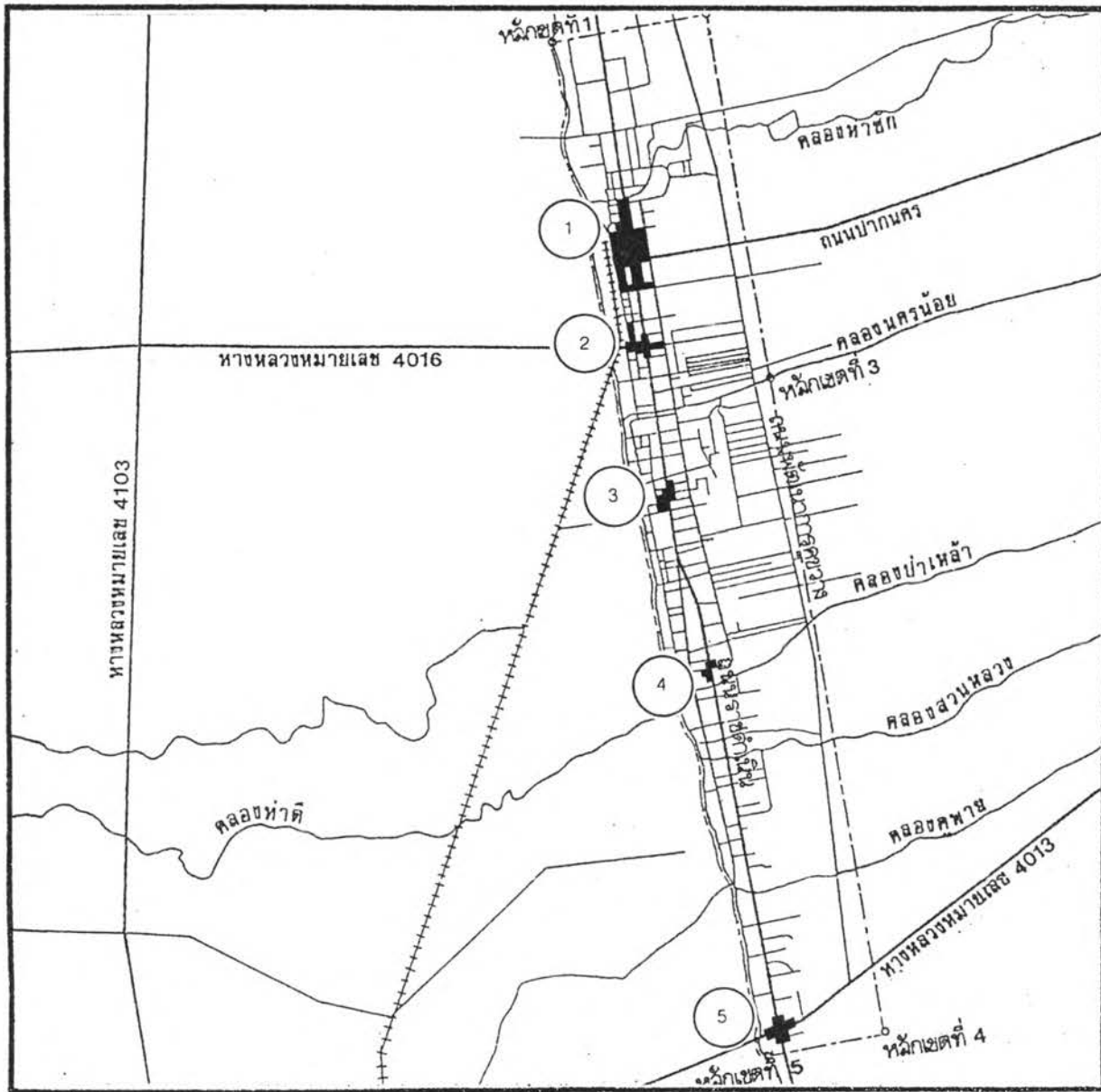
โรงเรียน ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีโรงเรียนจำนวนมากกระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ตั้งแต่ด้านเหนือจนถึงด้านใต้ของเมือง ซึ่งเป็นผลให้สะดวกต่อการไปโรงเรียน แต่ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนสำคัญบางโรงอยู่ทางด้านเหนือของเมือง เช่น โรงเรียนนครศรีธรรมราชศึกษา วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช ผู้ที่พักอาศัยในพื้นที่ต่าง ๆ ก็ต้องเดินทางสู่สถานศึกษาทางด้านเหนือ ก่อให้เกิดการเดินทางมากขึ้นและเกิดความคับคั่งของการจราจรบนถนนสายหลัก ซึ่งต้องใช้ถนนราชดำเนินเป็นเส้นทางสัญจร

ศาสนสถาน ในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีวัดจำนวนมาก ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปตามแนวยาวของเมืองโดยเฉพาะในบริเวณเมืองเก่าจะเป็นที่ตั้งของวัดที่สำคัญ คือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และศาสนสถานในศาสนาพราหมณ์ และฮินดู คือ หอพระอิศวร และหอพระนารายณ์ สำหรับวัดต่าง ๆ ที่กระจายอยู่ทั่วไปในชุมชนนั้น บางแห่งก็ปะปนอยู่ในพื้นที่พาณิชย์กรรม เช่น บริเวณตลาดท่าวังมีวัดตั้งอยู่ถึง 4 แห่งด้วยกัน คือ วัดเสาชงทอง วัดบูรณาราม วัดวังตะวันตก และวัดวังตะวันออก ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้มีกิจกรรมหลากหลาย

และขาดสภาพแวดล้อมที่ต่อการเป็นศาสนสถาน รวมทั้งเกิดความสับสนของกิจกรรมการใช้ที่ดิน

สถานพักผ่อนหย่อนใจ ในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ คือ สวนสาธารณะ (สวนสมเด็จพระฯ) และสนามกีฬาากลาง ซึ่งอยู่ทางเหนือสุดของเมือง ส่วนบริเวณตอนกลางก็มีสนามหน้าเมือง ในขณะที่พื้นที่ด้านใต้ไม่มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ชุมชนด้านใต้ต้องเดินทางเหนือสุดหรือบริเวณสนามหน้าเมือง ซึ่งอยู่ตอนกลางเพื่อมาใช้บริการอันก่อให้เกิดปัญหาในการเดินทาง

จะเห็นได้ว่าการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ ของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชได้กระจายอยู่ตามแนวยาวของเมือง อย่างขาดระเบียบแบบแผนและไม่สอดคล้องกับชีวิตเมืองอันจะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว และปัญหาเหล่านี้จะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต

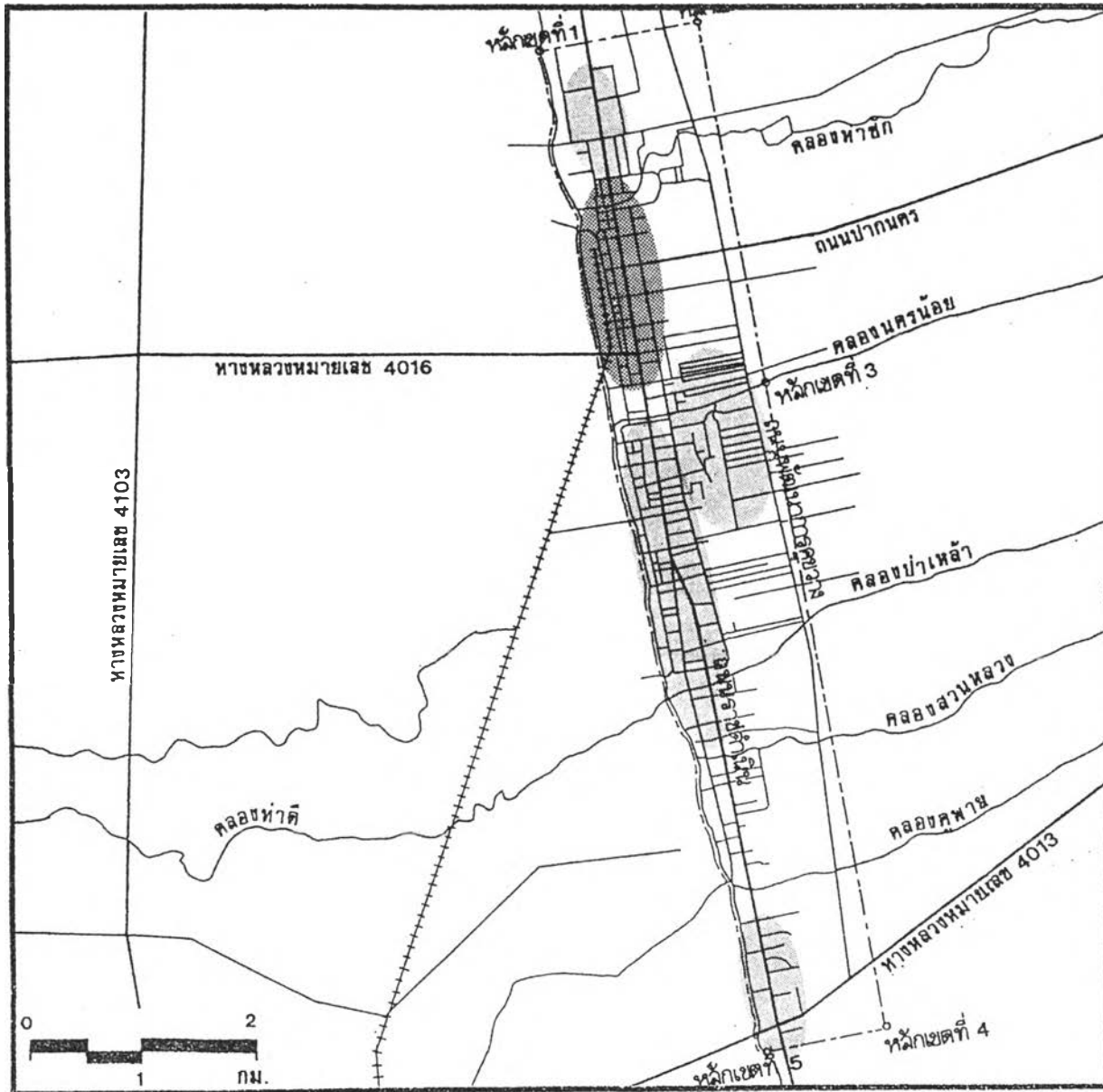

พื้นที่พาณิชย์กรรม

1. ตลาดท่าวัง
2. ตลาดแขก
3. ตลาดท่าม้า
4. ตลาดประตูลี้
5. สี่แยกหัวถนน

แสดง พื้นที่พาณิชย์กรรม

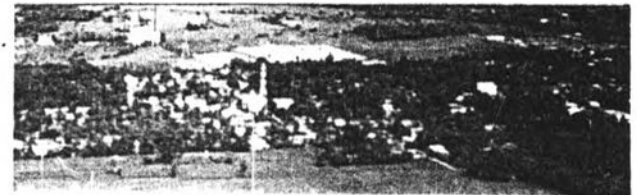
แผนที่ 5.1

■ พหนาแน่นมาก

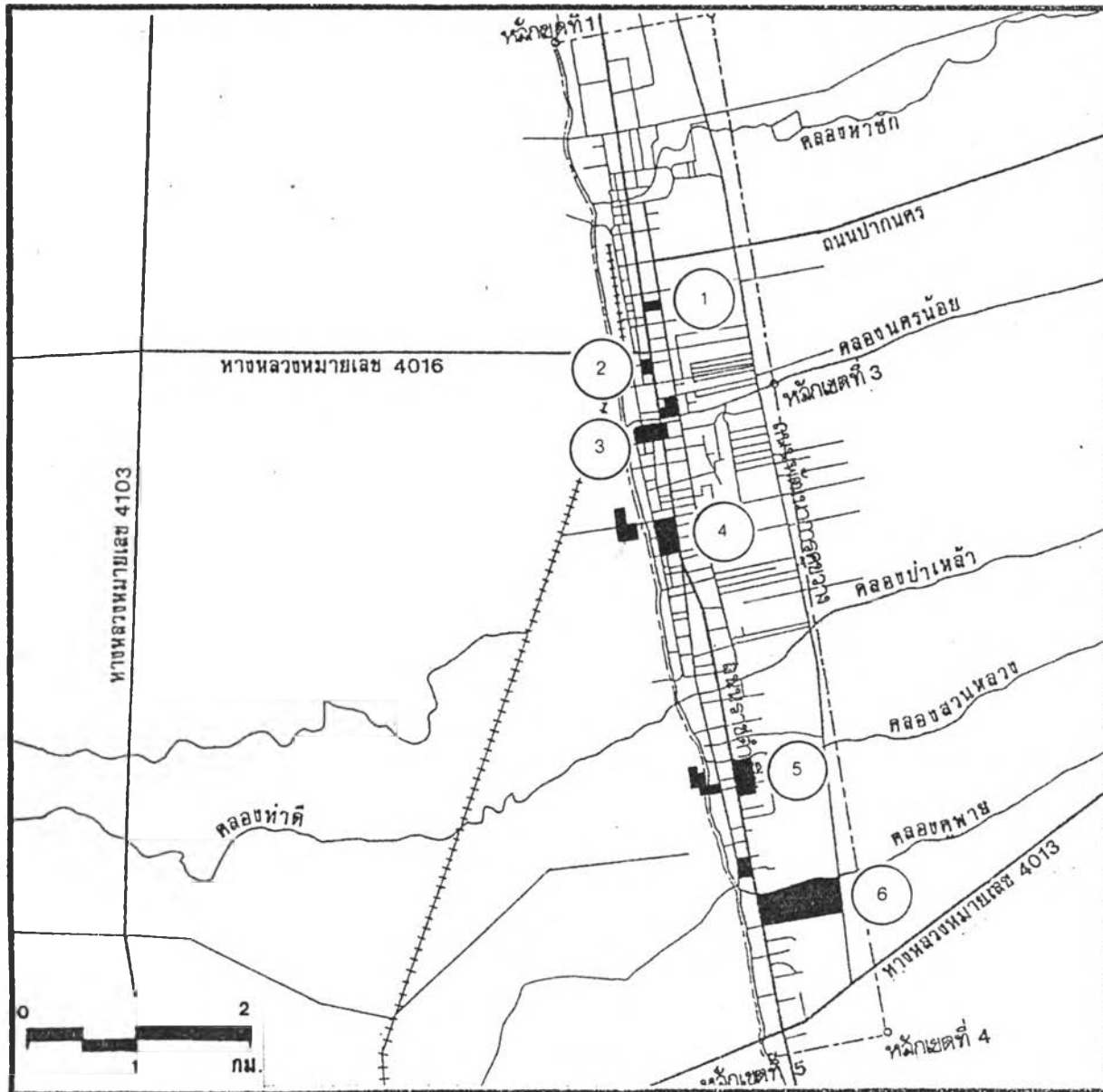
■ พหนาแน่นปานกลาง

□ พหนาแน่นน้อย

แสดง พื้นที่พักอาศัย

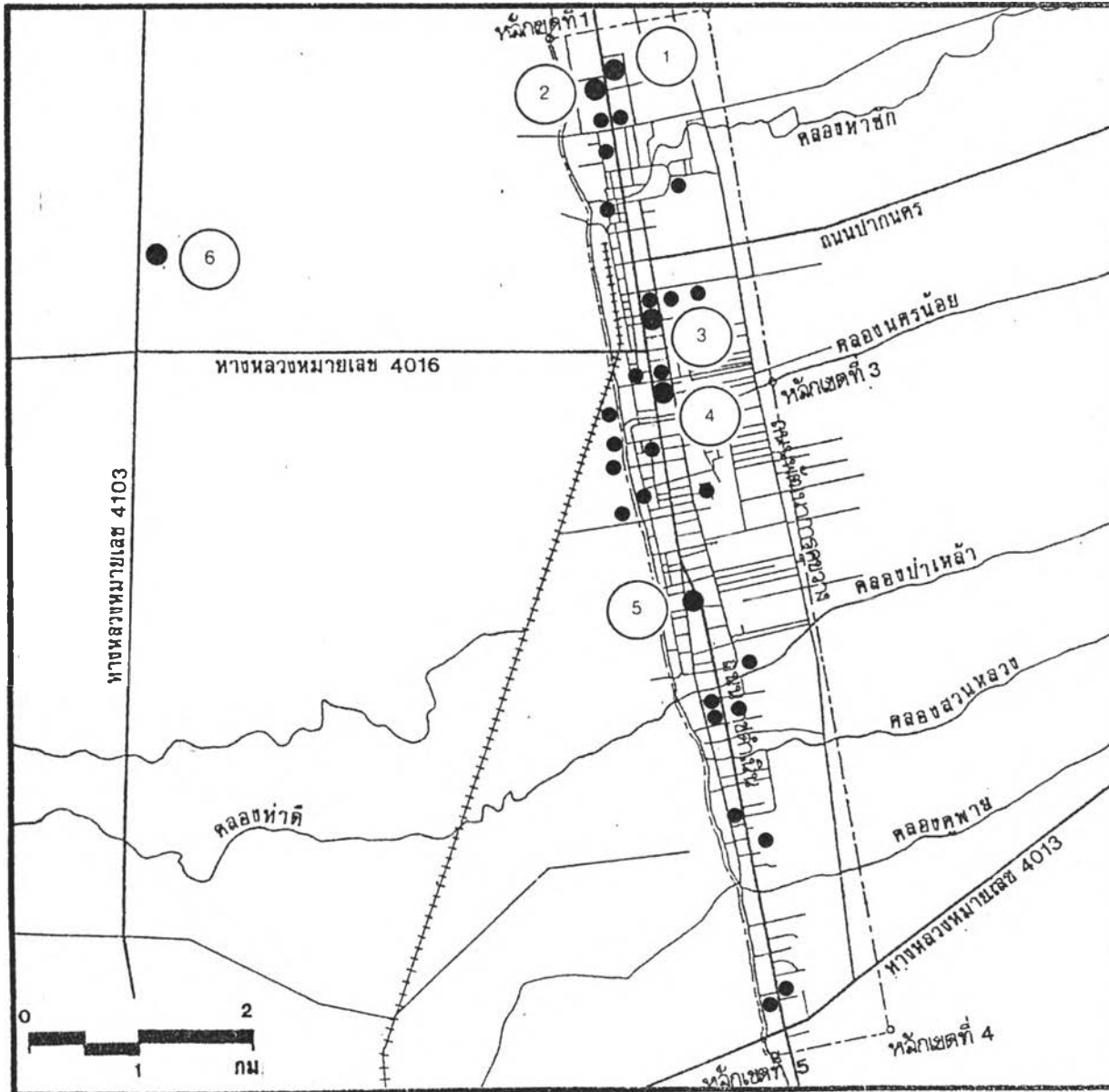
แผนที่ 5.2

- สถาบันราชการที่สำคัญ
1. สำนักงานเทศบาล
 2. สถานีตำรวจ
 3. เรือนจำกลาง
 4. ศาลากลาง
 5. หน่วยศิลปากร ที่ 8
 6. โรงพยาบาลมหาราชน

แสดง พื้นที่สถาบันราชการ

แผนที่ 5.3

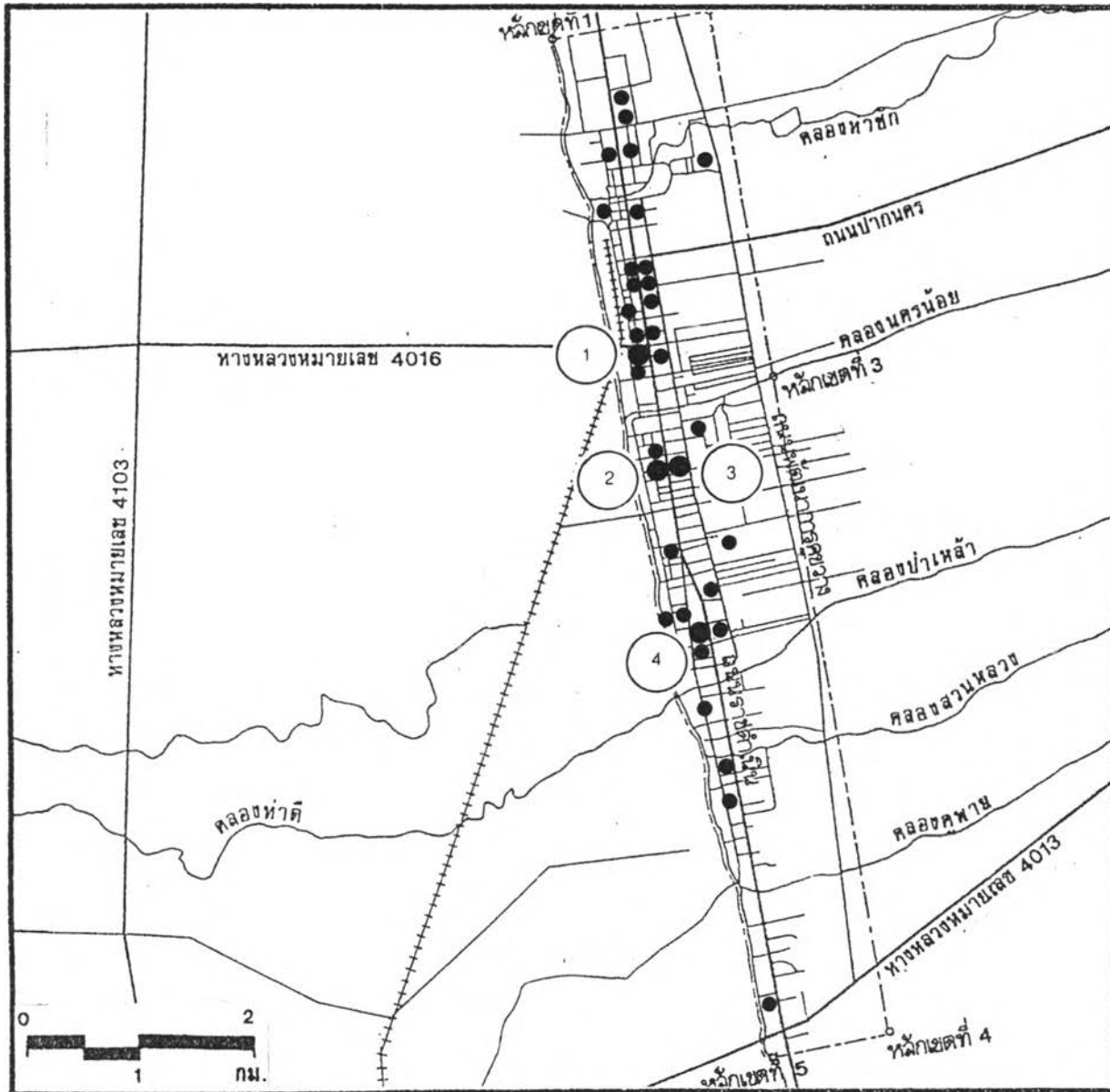

สถานศึกษาสำคัญ

1. วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช
2. ร.ร. ศรีธรรมราชศึกษา
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษา
4. ร.ร. กัลยาณิศรีธรรมราช
5. ร.ร. วัดพระมหาธาตุ
6. ร.ร. เบนจุมราชูทิศ

- แสดง สถานศึกษา
- ที่ตั้งสถานศึกษา
 - สถานศึกษาสำคัญ

แผน 5.4

พระบรมธาตุ

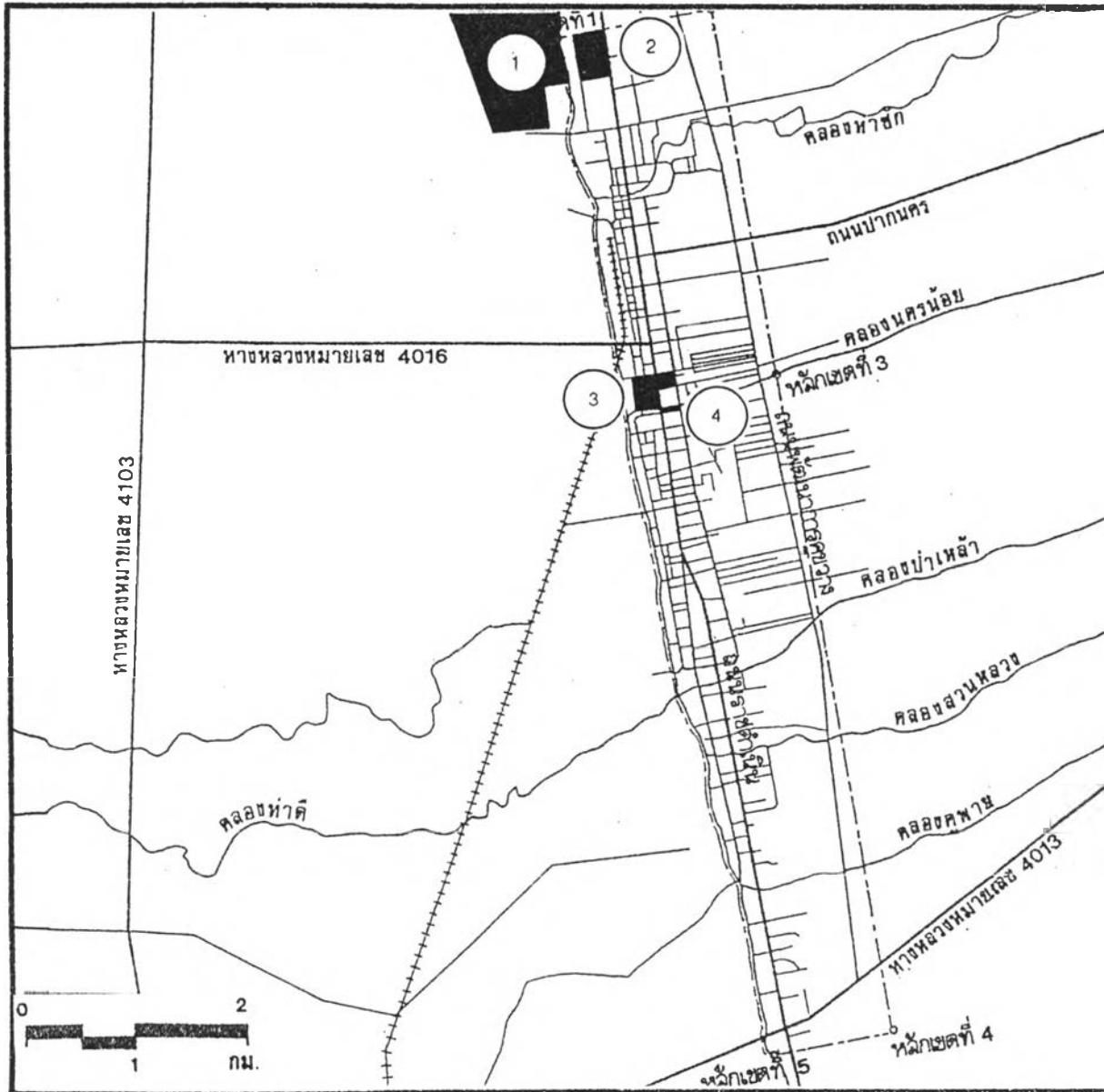
ศาสนสถานสำคัญ

1. มัสยิดกลางนครศรีธรรมราช
2. หอพระนารายณ์
3. หอพระอิศวร
4. วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

แสดง ศาสนสถาน

- ที่ตั้งศาสนสถาน
- ศาสนสถานที่สำคัญ

แผนที่ 5.5

สนามหน้าเมือง

สถานพักผ่อนหย่อนใจ

1. สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์
2. สนามกีฬากลาง
3. สนามหน้าเมือง
4. สวนริมน้ำท่าเมือง

แสดง

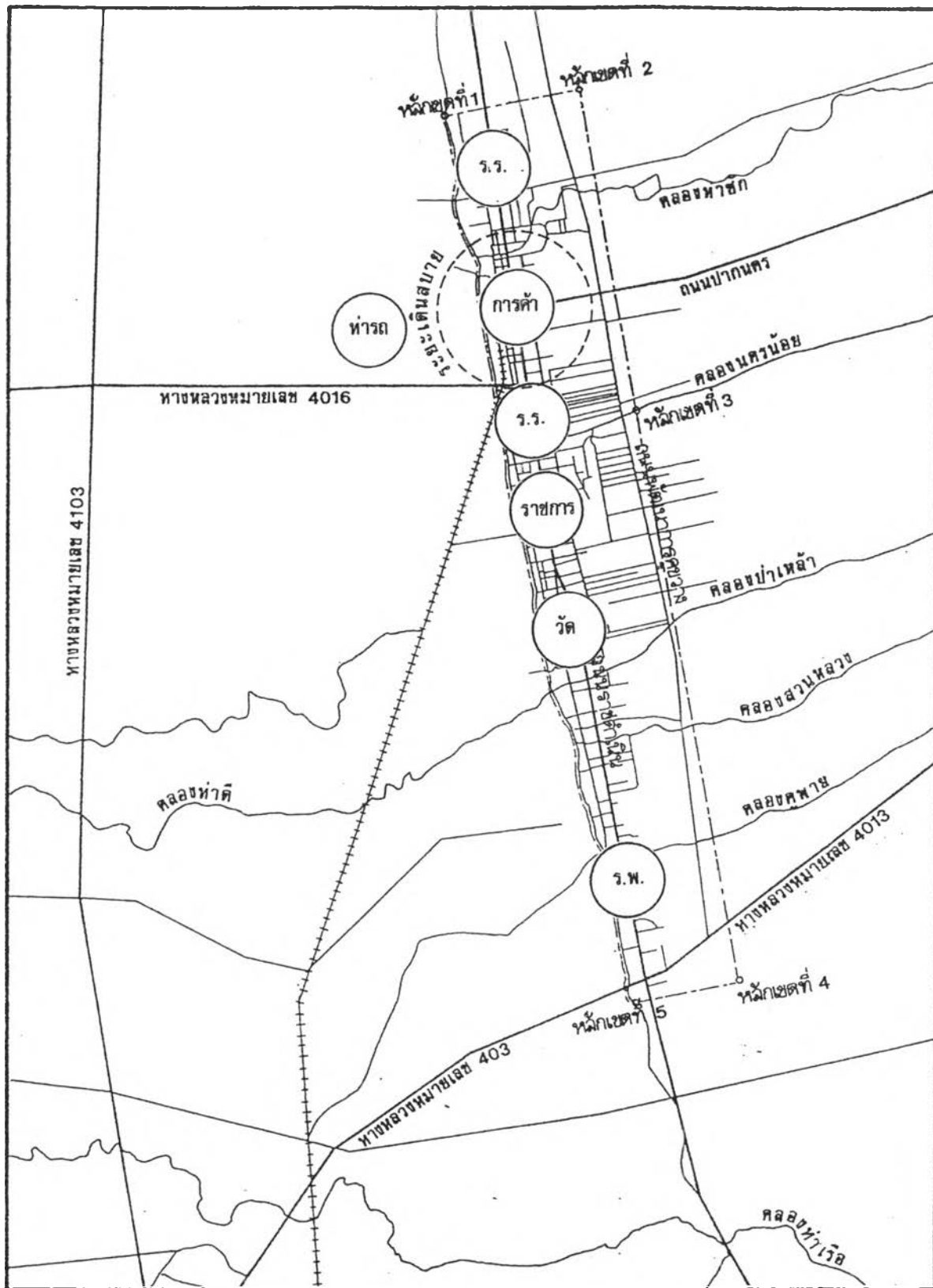
สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

แผนที่ 5.6

5.1.2 กิจกรรมศูนย์กลาง

จากการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดศูนย์กลางต่าง ๆ กระจายอยู่ตามส่วนต่าง ๆ ตามแนวชาวของเมือง ซึ่งศูนย์กลางสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตเมือง จำแนกออกเป็นกิจกรรมศูนย์กลางได้ 5 ประเภท คือ กิจกรรมพาณิชย์กรรม สถาบันราชการและบริการสาธารณะ สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนสถาน กิจกรรมเหล่านี้กระจายอยู่ตามแนวนนราชดำเนิน ซึ่งอยู่ในระยะที่ห่างกันและแบ่งแยกกันเด็ดขาด โดยกิจกรรมการค้าจะรวมศูนย์อยู่บริเวณตลาดท่าวัง ในขณะที่ศูนย์ราชการจะอยู่บริเวณกลางเมืองเก่า ซึ่งเป็นศาลากลางจังหวัด ทว่าการอำเภอ และส่วนราชการต่าง ๆ รวมกลุ่มกันอยู่ และศูนย์กลางศาสนา คือ วัดพระบรมธาตุจะอยู่บริเวณตอนใต้ของเมืองเก่า หรือประตูชัยใต้ ส่วนโรงพยาบาลจะอยู่ทางตอนใต้ของเมืองบริเวณคลองคูหาขย ศูนย์กลางเหล่านี้จะอยู่ริมถนนราชดำเนินซึ่งเป็นถนนสายหลัก สามารถเข้าถึงได้สะดวก แต่การกระจายตัวของกิจกรรมเหล่านี้จะอยู่ในระยะทางที่ห่างกันและแบ่งแยกจากกัน บริเวณท่าวังจะทำหน้าที่เป็นเพียงศูนย์กลางการค้าและบริการ ในขณะที่กิจกรรมประเภทอื่น ๆ ก็กระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของเมือง ความหลากหลายของกิจกรรมและชีวิตเมืองจึงเกิดขึ้นเฉพาะศูนย์กลางการค้า คือ บริเวณตลาดท่าวังเท่านั้น

การแบ่งแยกกิจกรรมศูนย์กลางของเมืองออกจากกัน ส่งผลให้ชีวิตเมืองส่วนอื่น ๆ นอกจากศูนย์กลางการค้าเจริญงอกงามและการติดต่อเชื่อมโยงระหว่างศูนย์กลางต่าง ๆ อยู่เกินกว่าระยะเดินสบาย ทำให้เกิดการเดินทางมากขึ้นและต้องอาศัยรถประจำทางในการติดต่อถึงศูนย์กลางอื่น ๆ อาจเกิดความไม่สะดวกเนื่องจากสภาพเมืองที่เป็นแนวยาวถึง 10 กิโลเมตร และกิจกรรมเหล่านี้ก็กระจายอยู่ตามย่านต่าง ๆ ของเมืองซึ่งมีระยะทางใกล้-ไกลต่างกัน พื้นที่ที่อยู่ไกลออกไปจะเกิดปัญหาในการเข้าถึงศูนย์กลาง

แสดง การวิเคราะห์กิจกรรมศูนย์กลาง
 สัญลักษณ์

 ระยะเดินสาย

แผนที่ 5.7

มาตราส่วน
 0 1 2 กม.

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

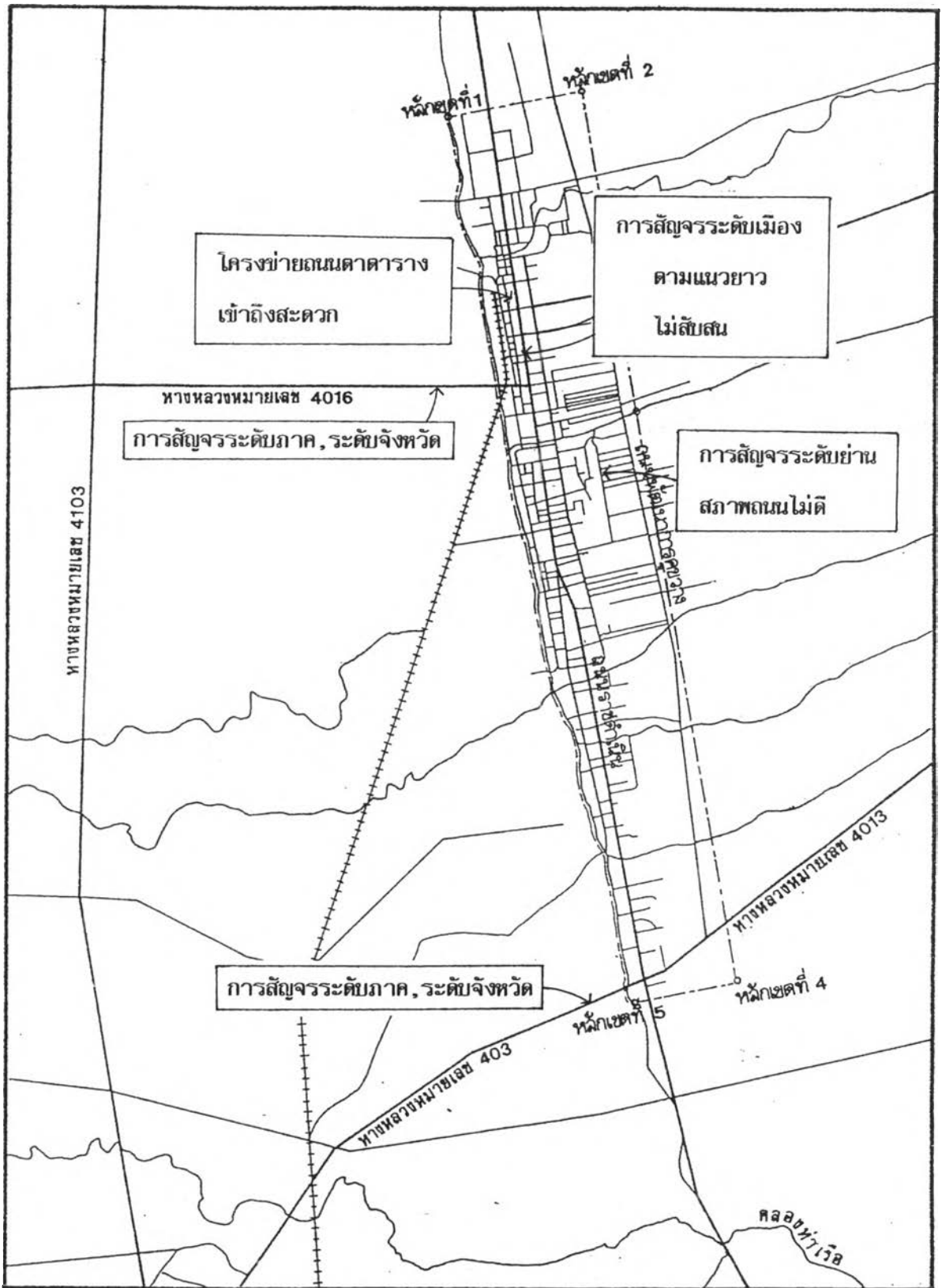
5.1.3 โครงการสัญจร

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชได้ขยายตัวตามเส้นทางและแนวชาวเรือมาจนทำให้เกิดเมืองแนวชาวประมาณ 10 กิโลเมตรในปัจจุบัน โดยมีถนนราชดำเนินซึ่งตัดผ่านกลางตามแนวชาวของเมืองใช้ในการติดต่อเชื่อมโยงพื้นที่เมืองส่วนต่างได้ทุกส่วน โครงการสัญจรในชุมชนเมืองจึงเป็นโครงการสัญจรตามถนนแนวชาว ผสมด้วยโครงข่ายแบบตาตาราง โดยมีถนนราชดำเนินเป็นถนนสายหลักและส่งต่อการจราจรเข้าสู่ถนนตาตาราง และถนนซอยที่แยกเข้าสู่ย่านต่าง ๆ ซึ่งขยายตัวออกจากถนนสายหลักในรัศมีไม่กี่กิโลเมตร เนื่องจากเส้นทางที่ตั้งเมืองมีความกว้างประมาณ 0.5 กิโลเมตร การสัญจรในชุมชนจึงเข้าถึงได้สะดวก การเดินทางไม่สับสน ซึ่งถนนราชดำเนินจัดผ่านทุกย่านของเมืองและทำหน้าที่รองรับการสัญจรระดับเมืองเท่านั้น

สำหรับพื้นที่เมืองส่วนที่กำลังมีการขยายตัวอยู่ในขณะนี้คือ บริเวณชุมชนย่านคูขวาง จะประสบปัญหาความไม่สะดวกของการสัญจรในชุมชน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากชุมชนบริเวณนี้ถูกพัฒนาขึ้นมาโดยเอกชนจัดทำบ้านจัดสรรปะปนไปด้วยชุมชนที่มีอยู่เดิม การปรับปรุงถนนหนทางจึงยังไม่ได้มาตรฐาน และส่วนใหญ่ยังมีสภาพเป็นถนนลูกรัง ทำให้เกิดฝุ่นละอองในย่านชุมชน

จะเห็นได้ว่าสภาพการสัญจรของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชที่เป็นการสัญจรตามแนวชาวและส่งต่อเข้าสู่ถนนตาตารางตามระยะชุมชนนี้ เกิดผลดีในการเข้าถึงพื้นที่เมืองได้ทุกส่วน และการสัญจรไม่สับสน แต่ขณะเดียวกันถนนราชดำเนินซึ่งเป็นถนนสายหลักของชุมชนจะต้องทำหน้าที่รับปริมาณการจราจรทั้งหมดในเมือง ได้ก่อให้เกิดปัญหาความคับคั่งของการจราจร และเกิดความยากลำบากในการเข้าสู่ศูนย์กลางต่าง ๆ การสัญจรจะต้องผ่านจุดตัดบริเวณทางแยกซึ่งมีเป็นจำนวนมากตามแนวชาวของเมือง และปัญหาก็คือทำให้ความรุนแรงยิ่งขึ้นอย่างแน่นอน

แผนที่ 5.8 แสดง การวิเคราะห์โครงข่ายการสัญจร

5.1.4 โครงข่ายสาธารณูปโภค

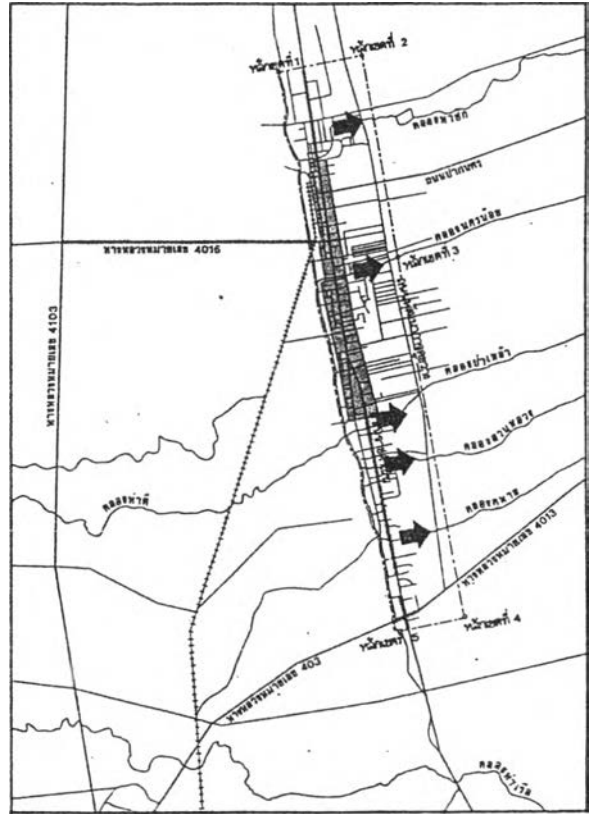
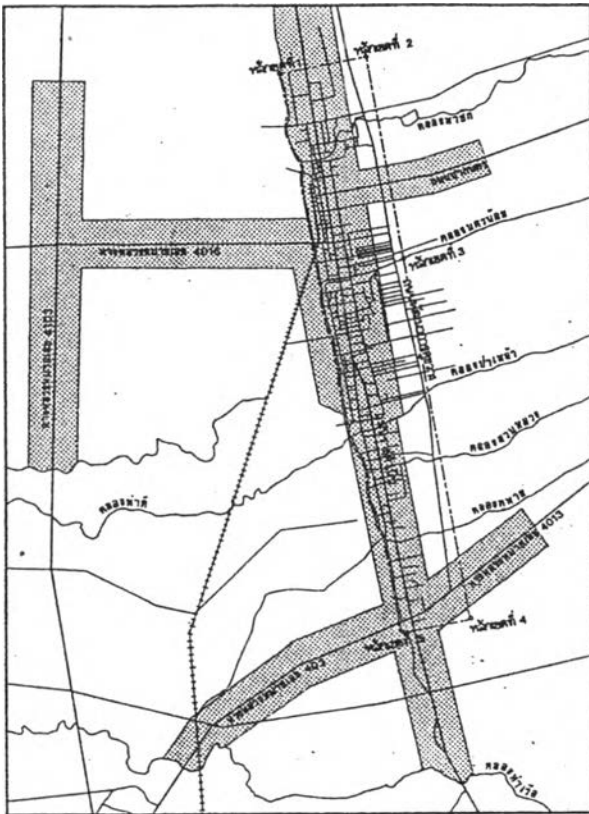
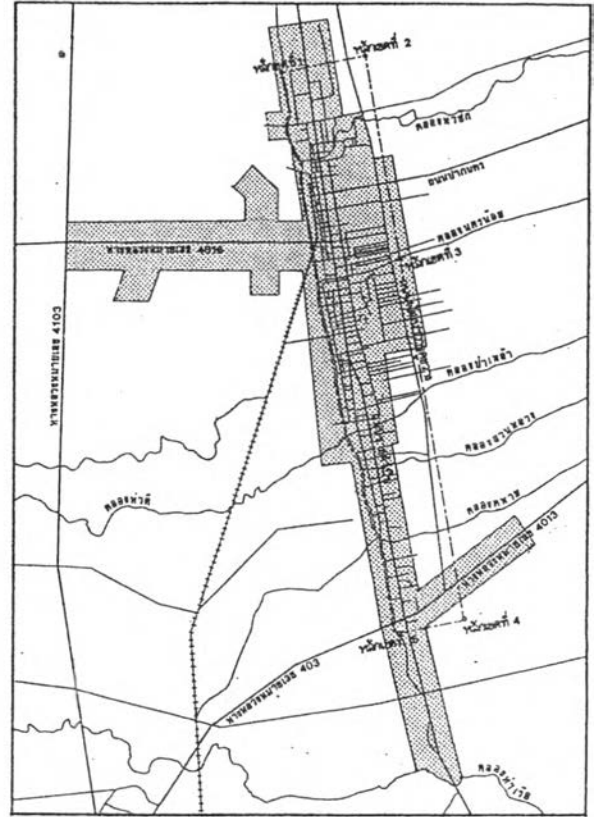
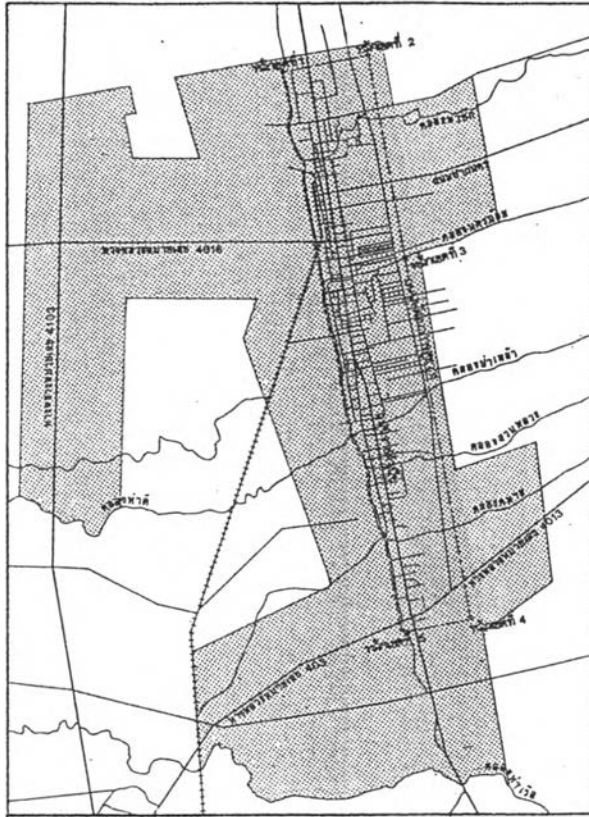
ระบบสาธารณูปโภคนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของเมือง สำหรับเมืองที่มีลักษณะแนวยาว (LINEAR TYPE) อย่างเช่นชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้น นับว่าสร้างความสิ้นเปลืองในการจัดสาธารณูปโภค แต่ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชก็สามารถให้บริการสาธารณูปโภคได้ครอบคลุมพื้นที่เมืองเกือบทุกส่วน ยกเว้นพื้นที่กำลังขยายตัวในด้านตะวันตกและด้านตะวันออกของเมืองซึ่งมีปัญหาระบบสาธารณูปโภคบ้าง สาธารณูปโภคที่สำคัญได้แก่

ไฟฟ้า โครงข่ายบริการไฟฟ้าในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชสามารถให้บริการได้ทั่วถึงในพื้นที่ทุกส่วนของเมือง รวมทั้งพื้นที่กำลังขยายตัว

ประปา โครงข่ายบริการประปาในปัจจุบันครอบคลุมพื้นที่เมืองตลอดตามแนวยาว รวมทั้งบริเวณตลาดหัวอิฐและถนนสาย 4016 ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณถนนพัฒนาการนั้นยังให้บริการไม่ทั่วถึงนัก มีบริการเฉพาะพื้นที่ที่มีการพักอาศัยหนาแน่น

โทรศัพท์ โครงข่ายบริการโทรศัพท์ในปัจจุบันครอบคลุมพื้นที่เมืองตลอดแนว (ยกเว้นพื้นที่ย่านพัฒนาการคูขวาง) รวมทั้งสามารถให้บริการในพื้นที่ชุมชนหัวอิฐ และตลอดแนวถนนสาย 4016 จนถึงสี่แยกเบญจมาศ

การระบายน้ำ ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชตั้งอยู่บนที่ดอน สามารถระบายน้ำลงสู่ลำคลองได้อย่างรวดเร็วแต่โครงข่ายการระบายน้ำในปัจจุบันในส่วนที่มีระบบระบายน้ำก็ยังมีปัญหาอยู่ เช่น รางระบายน้ำมีขนาดเล็ก และชำรุดในบางพื้นที่ทำให้เกิดการอุดตัน ส่วนในพื้นที่เมืองที่กำลังมีการขยายตัวบริเวณถนนพัฒนาการยังไม่มีระบบระบายน้ำรองรับ และพื้นที่ด้านตะวันตกบริเวณตลาดหัวอิฐก็มีระบบระบายน้ำเฉพาะแนวถนนสาย 4016 เท่านั้น (ดูแผนที่ 5.9)

แผนที่ 5.9 แสดงการวิเคราะห์ระบบสาธารณูปโภค

สรุป

จากการพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญของชุมชน อันได้แก่ รูปแบบการใช้ที่ดิน ศูนย์กลางชุมชน โครงข่ายการสัญจร และโครงข่ายสาธารณูปโภคจะเห็นได้ว่า การขยายตัวของเมืองที่เกิดขึ้นด้วยข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ คือ สันทรายแนวยาวและแคบ เป็นตัวกำหนดให้การขยายตัวเกิดขึ้นตามแนวยาวรูปแบบการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้นในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช จึงปรากฏกิจกรรมต่าง ๆ กระจาอยู่ตามแนวยาวของการขยายตัว และกิจกรรมเหล่านี้ปะปนกันอยู่ไม่มีการแบ่งแยกที่ชัดเจน เช่น วัดเสาชงทองตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนการค้าตลาดท่าวัง ซึ่งมีความพลุกพล่าน และขณะเดียวกันก็เป็นอุปสรรคให้กิจกรรมพาณิชย์กรรมไม่สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินได้เต็มพื้นที่ และลักษณะการขยายตัวแบบนี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงศูนย์กลางชุมชน เช่น ผู้พักอาศัยบริเวณชุมชนหัวถนนจะต้องเข้ามาใช้บริการที่ตลาดท่าวัง ซึ่งเป็นศูนย์รวมการค้าและบริการทุกรูปแบบจะประสบปัญหาเดินทางไกลถึง 7 กิโลเมตร ส่วนโครงข่ายถนนนั้นสอดคล้องกับการขยายตัวอย่างยิ่ง ถนนราชดำเนินสามารถติดต่อเชื่อมโยงพื้นที่ทุกส่วนของเมืองได้สะดวกและส่งผลเข้าสู่โครงข่ายถนนเลาดาราจ ซึ่งเกิดขึ้นบนแนวสันทรายทำให้เข้าถึงพื้นที่เมืองทุกส่วนได้สะดวก แต่ขณะเดียวกันถนนสายหลักคือถนนราชดำเนินก็ต้องประสบปัญหาความคับคั่งของการจราจร เพราะต้องรับปริมาณการจราจรทุกส่วนของเมือง

สำหรับโครงข่ายการบริการสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของเมืองโดยเฉพาะไฟฟ้า ประปา และโทรศัพท์ก็นับว่าสามารถให้บริการได้ครอบคลุมพื้นที่เมืองทุกส่วนแต่ระบบการระบายน้ำนั้นยังมีปัญหาอยู่ในบางพื้นที่ ส่วนพื้นที่เมืองตะวันออกบริเวณถนนพัฒนาการคูขวางนั้นนับว่ายังขาดความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค ซึ่งจะต้องเตรียมการวางแผนรองรับการขยายตัวต่อไป

5.2 สภาพการณ์นาระดับย่าน (รูปแบบพื้นที่ชุมชน)

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบันประกอบด้วยชุมชนย่านต่าง ๆ อันเกิดขึ้นมาเนื่องจากการขยายตัวของเมือง ชุมชนต่าง ๆ เหล่านี้มีบทบาท หน้าที่ และองค์ประกอบ รวมทั้งปัญหาที่แตกต่างกันออกไป ฉะนั้นเพื่อการเข้าถึงสภาพพื้นที่และปัญหาของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การศึกษาในบทนี้จึงได้นำเสนอผลการศึกษารูปแบบพื้นที่ชุมชนที่น่าสนใจ ดังต่อไปนี้

5.2.1 ชุมชนเมืองเก่า

ชุมชนเมืองเก่า (ในกำแพงเมือง) นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อตั้งเมืองนครศรีธรรมราชยุคปัจจุบัน บริเวณเมืองเก่าจึงเป็นที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ สถานที่ราชการและย่านพักอาศัยของชาวพื้นเมืองดั้งเดิม

ในปัจจุบันแม้โบราณสถานสำคัญจะถูกทำลายลงไป เช่น การรื้อถอนกำแพงเมืองเพื่อสร้างถนน การบูรณการุคเมืองเพื่อสร้างบ้านพักอาศัย แต่ลักษณะการตั้งบ้านเรือนของชาวเมืองเดิมตลอดจนย่านต่าง ๆ ที่เคยปรากฏมาตั้งแต่อดีต รวมทั้งโบราณสถานสำคัญ คือ วัดพระบรมธาตุยังคงช่วยสร้างบรรยากาศเมืองเก่าได้พอสมควร

ชุมชนเมืองเก่าในปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินดังนี้

บริเวณตอนใต้ เป็นที่ตั้งของวัดต่าง ๆ รวมทั้งวัดพระบรมธาตุ ราชล้อมไปด้วยชุมชนพักอาศัยซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองเดิม

บริเวณตอนกลางเป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัด (ในอดีตบริเวณนี้คือวังเจ้าเมือง) และย่านการค้าท่าม้า ซึ่งเดิมเคยเป็นศูนย์กลางการค้าของเมือง

บริเวณตอนเหนือ หรือด้านหน้าเมืองเป็นที่ตั้งของบ้านพักข้าราชการ สถานที่ราชการ คือ เรือนจากกลางนครศรีธรรมราช รวมทั้งวัดเสมาเมือง หอพระอิศวร หอพระนารายณ์

สำหรับการศึกษารูปแบบพื้นที่ชุมชนบริเวณเมืองเก่านี้จะเสนอการศึกษาชุมชนหน้าวัดพระบรมธาตุ ซึ่งเป็นชุมชนพักอาศัยดั้งเดิมที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

ชุมชนหน้าพระบรมธาตุ

ก. ลักษณะชุมชน

ชุมชนหน้าพระบรมธาตุ เป็นชุมชนพักอาศัยดั้งเดิมของชาวเมือง เป็นตัวอย่างอันหนึ่งของสภาพการพักอาศัยของชาวเมืองในบริเวณเมืองแก่นนครศรีธรรมราช ชุมชนบริเวณนี้คงมีการตั้งหลักแหล่งพักอาศัยมาพร้อม ๆ กับการสร้างเมือง และการสร้างพระบรมธาตุ

บริเวณนี้คงมีการตั้งหลักแหล่งพักอาศัยมาพร้อม ๆ กับการสร้างเมือง และการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์ ซึ่งผู้คนมักตั้งบ้านเรือนใกล้เคียงกับศูนย์กลางชุมชน

ชุมชนแห่งนี้ยังปรากฏร่องรอยความเก่าแก่อยู่ สภาพอาคารบ้านเรือนแบบเก่ายังปรากฏอยู่ทั่วไปโดยรอบวัดพระมหาธาตุ สภาพการพักอาศัยไม่หนาแน่นนัก บ้านเรือนยังมีอาณาบริเวณยังมีต้นไม้ร่มรื่นอยู่ทั่วไป

ข. รูปแบบการใช้อาคาร

การใช้อาคารของชุมชนบริเวณนี้เป็นการใช้อาคารเพื่อการพักอาศัย ส่วนบริเวณด้านหน้าชุมชนซึ่งอยู่ติดกับถนนราชดำเนิน และอยู่ด้านหน้าวัดพระบรมธาตุมีการใช้อาคารเพื่อการค้า สินค้าพื้นเมือง ประเภทเครื่องถม เครื่องใช้ทองเหลือง และร้านอาหาร

ลักษณะอาคาร อาคารด้านหน้าของชุมชน ซึ่งอยู่ติดกับถนนราชดำเนิน เป็นอาคารแถวสมัยเก่าปะปนกับอาคารแถวสมัยใหม่ ส่วนพื้นที่ด้านในจะเป็นบ้านเดี่ยวพักอาศัย มีอาณาบริเวณร่มรื่น

ความสูงอาคาร อาคารส่วนใหญ่เป็นอาคารสูง 2 ชั้นปะปนไปด้วยอาคารชั้นเดียว

ค. สภาพการสัญจร

การสัญจรเข้าถึงพื้นที่ในชุมชนทำได้สะดวก เนื่องจากชุมชนถูกแบ่งเป็นบล็อก (BLOCK) โดยถนนล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน มีถนนราชดำเนินผ่านด้านหน้าชุมชน ถนนศรีธรรมโศกผ่านด้านหลัง และถนนสระเรียง ถนนประดิษฐ์ผ่านด้านข้าง การติดต่อเข้าถึงชุมชนและพื้นที่ด้านในจึงทำได้สะดวกโดยมีทางแยกจากถนนดังกล่าวนี้เข้าสู่ชุมชนตามระยะ

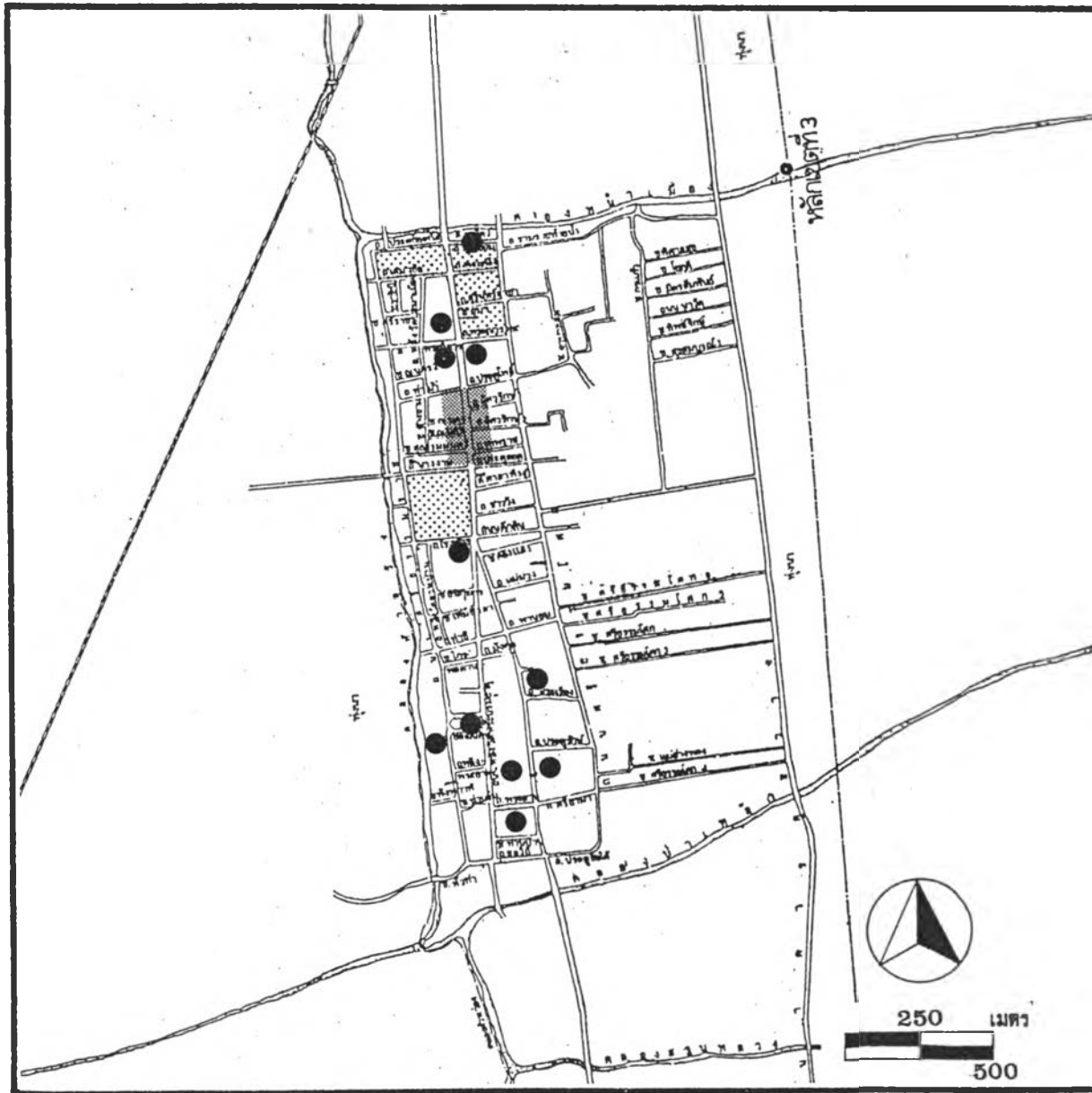
ง. สภาพปัญหาในชุมชน

ชุมชนหน้าพระบรมธาตุไม่ปรากฏปัญหาอะไรเด่นชัดนักเนื่องจากสภาพชุมชนค่อนข้างสงบนิ่ง ไม่จุกจิกจอบแจปัญหาเท่าที่ปรากฏก็คือ พื้นที่ใจกลางบล็อก (BLOCK) ขาดความสะดวกในระบบสาธารณูปโภค เช่น การระบายน้ำ

สรุป

ชุมชนหน้าพระบรมธาตุ นับเป็นตัวอย่างหนึ่งของย่านพักอาศัยในบริเวณเมืองเก่าที่ความเป็นอยู่ของผู้คนยังมีลักษณะของชุมชนละแวกบ้าน ความเป็นญาติพี่น้อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่พักอาศัยมาแต่ดั้งเดิม สภาพปัญหาในชุมชนไม่ซับซ้อน นับว่ายังมีบรรยากาศที่ดีของการพักอาศัยและคงเอกลักษณ์ชุมชนไว้

ในอนาคตการขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่บริเวณเมืองเก่าจะเพิ่มขึ้นดังเช่น พื้นที่ย่านการค้า (ท่าม้า) ที่กำลังมีการขยายตัวของอาคารพาณิชย์ ซึ่งหากไม่มีการควบคุมที่ดีก็จะเกิดปัญหาภูมิทัศน์ของชุมชน บรรยากาศเมืองเก่าก็จะถูกทำลายลงไป

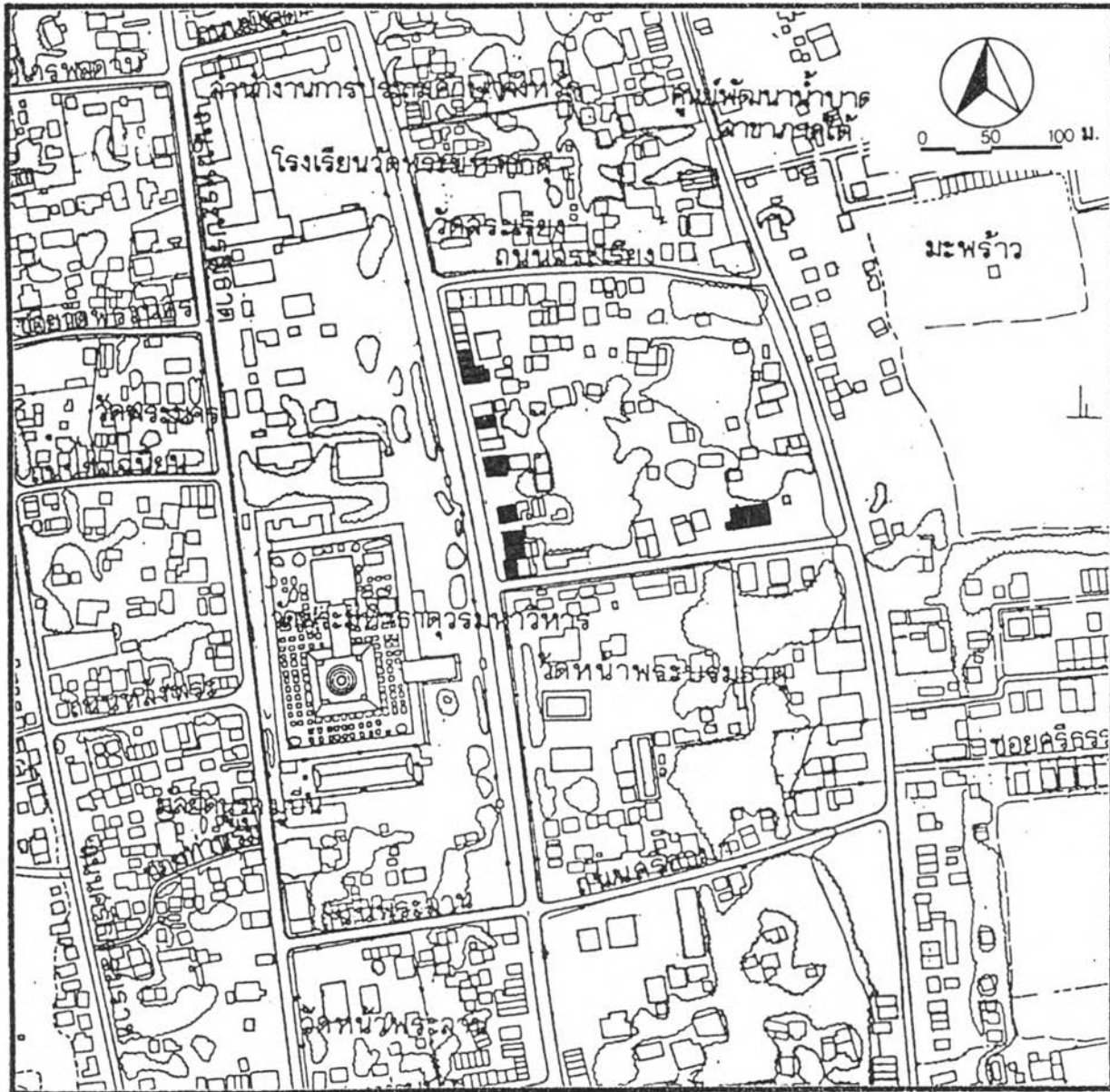

ชุมชนเมืองเก่า (ในกำแพงเมือง) เป็นที่ตั้งของ
 วัดและโบราณสถานสำคัญ สถานที่ราชการ ย่านการค้า
 และชุมชนพักอาศัย ซึ่งยังปรากฏบรรยากาศเมืองเก่าอยู่
 ในปัจจุบัน

แสดง บริเวณเมืองเก่า นครศรีธรรมราช

- วัดและโบราณสถาน
- ▨ สถานที่ราชการ
- ▨ ย่านการค้า
- ชุมชนพักอาศัย

แผนที่ 5.10

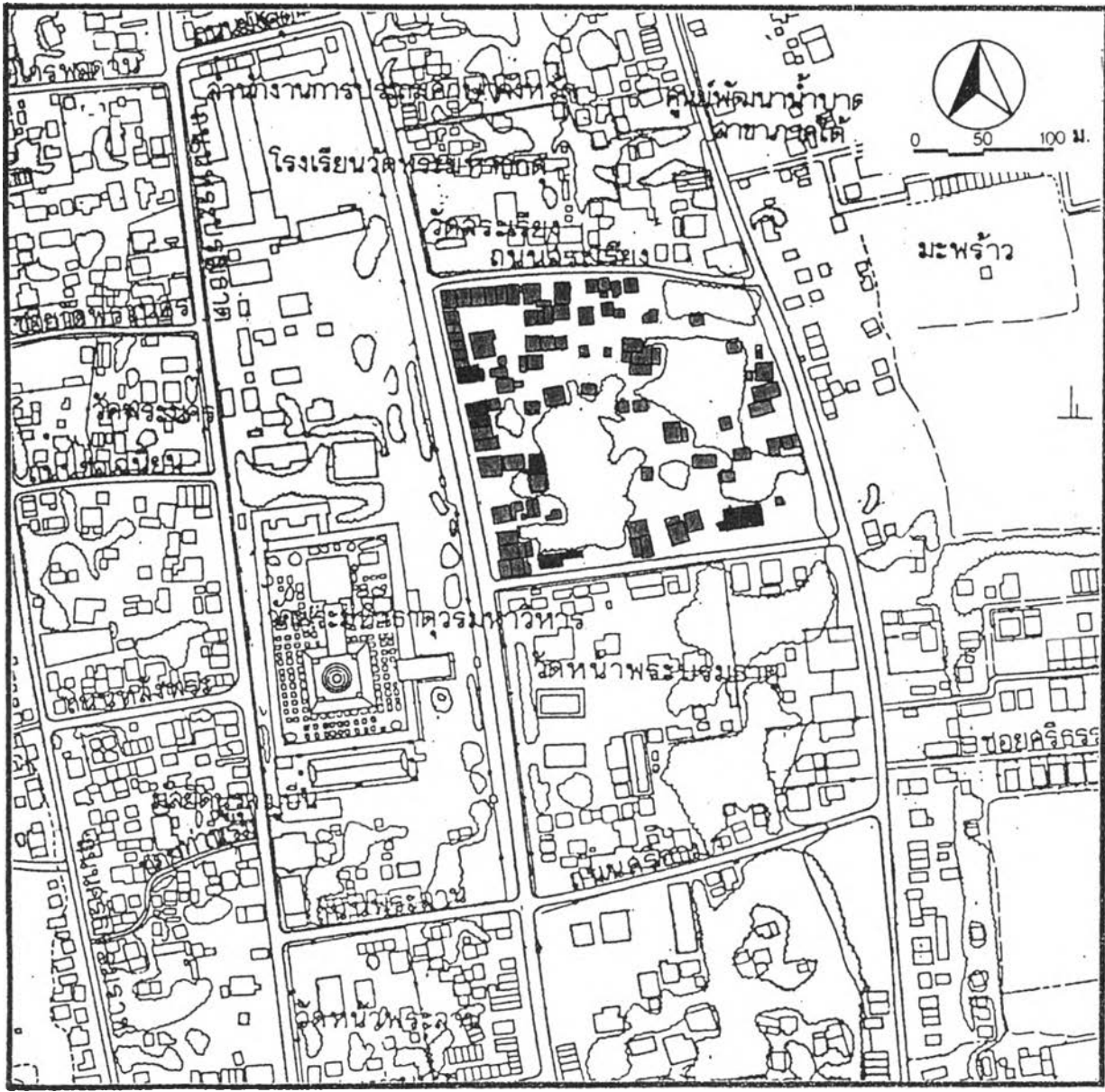

การใช้อาคาร

พื้นที่บริเวณนี้เป็นชุมชนตึกอาศัยดั้งเดิม
ปัจจุบันก็ยังเป็นพื้นที่ตึกอาศัยอยู่ ส่วนบริเวณริมถนน
ราชดำเนิน หน้าวัดพระบรมธาตุ มีการใช้อาคาร
เพื่อการจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง

- แสดง การใช้อาคาร
- ตึกอาศัย
 - ค้าขาย - ตึกอาศัย

แผนที่ 5.11

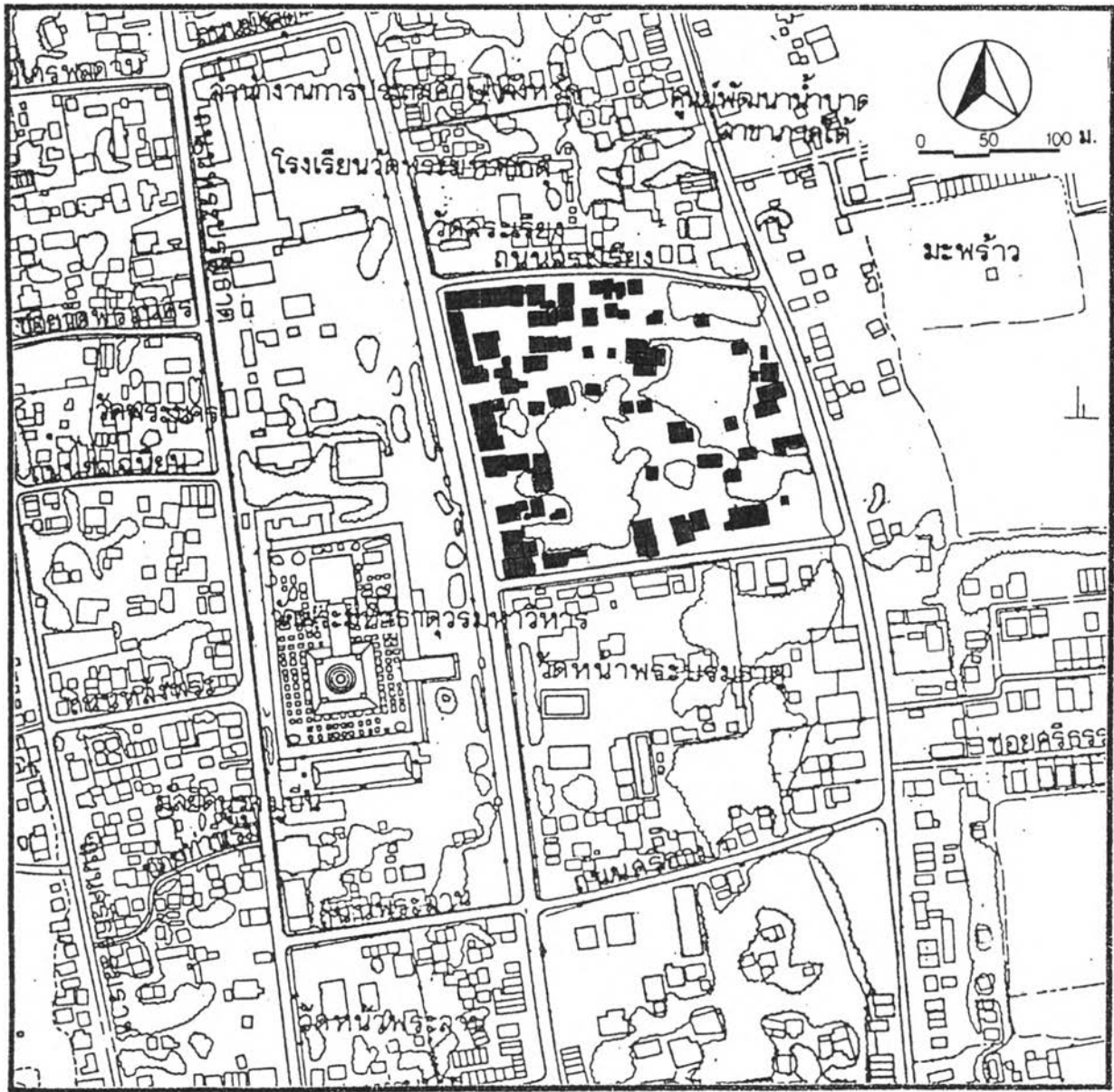
ลักษณะอาคาร

อาคารส่วนนอกของพื้นที่ ซึ่งติดกับถนนราชดำเนินเป็นตึกแถวสมัยเก่าผสมกับตึกแถวสมัยใหม่ ส่วนพื้นที่ด้านในจะเป็นบ้านเดี่ยวมีอาณาบริเวณ

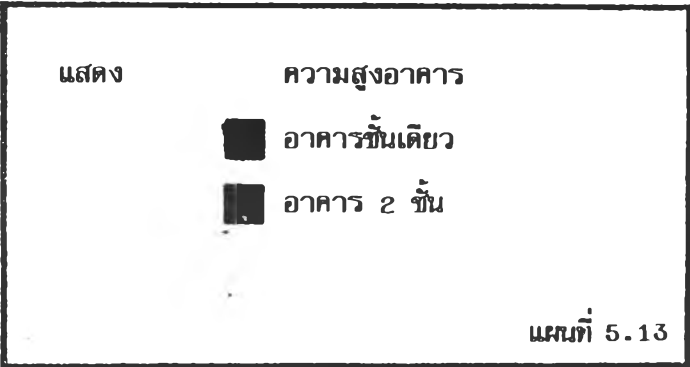
- แสดง
- ลักษณะอาคาร
 - บ้านเดี่ยว
 - ตึกแถวสมัยเก่า
 - ตึกแถวสมัยใหม่

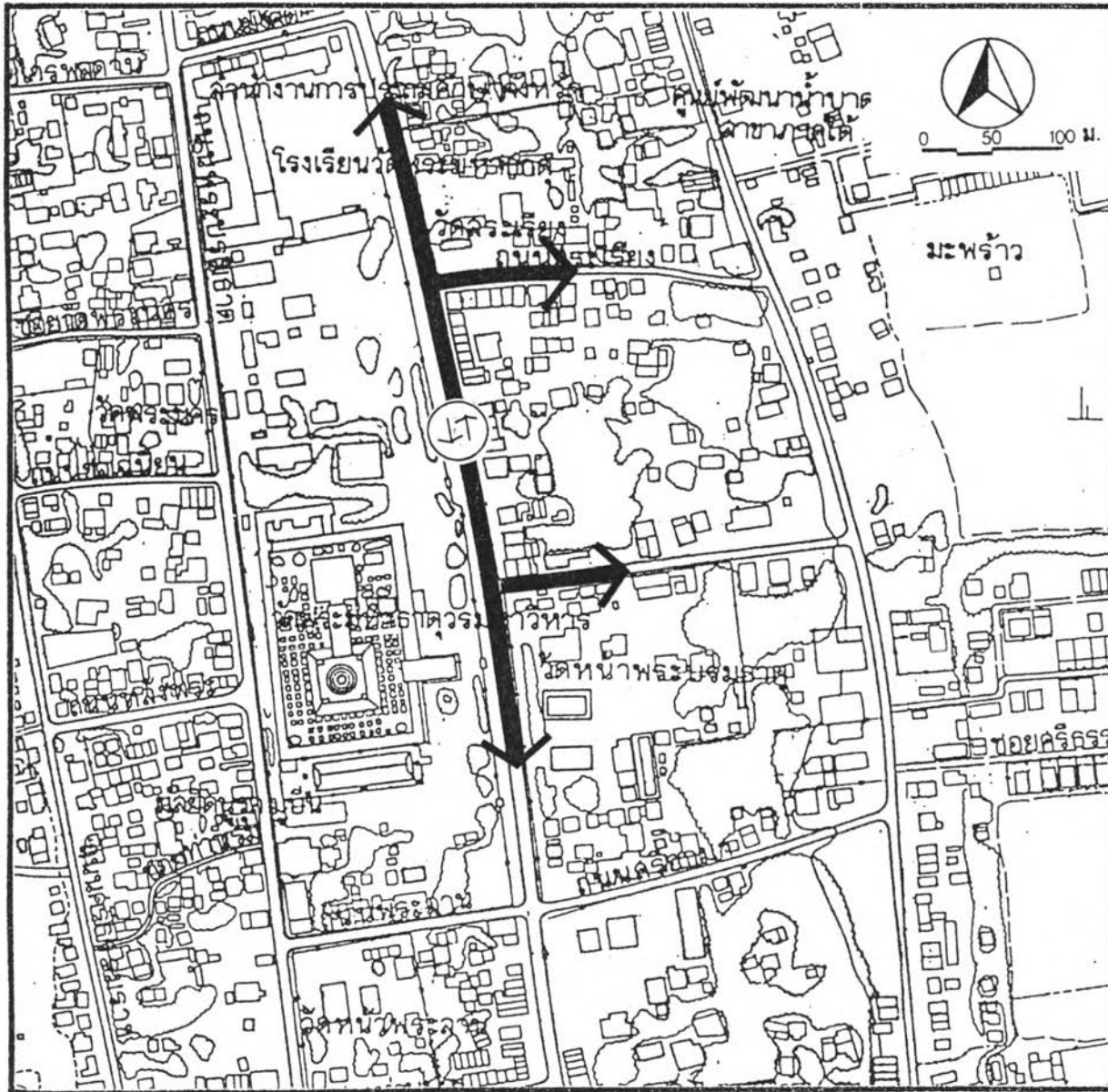
แผนที่ 5.12

ความสูงอาคาร

อาคารส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัย
ซึ่งมีความสูงไม่เกิน 2 ชั้น

การสัญจร

การสัญจรของพื้นที่ ทำได้สะดวก เนื่องจาก
มีถนนราชดำเนิน และถนนซอยโดยรอบทั้ง 4 ด้าน
และจะมีทางแยกเข้าพื้นที่ตามระยะ

แสดง

การสัญจร

ทิศทางการสัญจร

แผนที่ 5.14

5. 2. 2 ชุมชนท่าวัง

ก. ลักษณะของชุมชน

ชุมชนท่าวัง เป็นชุมชนพาณิชย์กรรมและนับว่าเป็นศูนย์กลางการค้าที่ใหญ่ที่สุดของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการค้า บริการ และการขนส่ง ชุมชนแห่งนี้เป็นที่บริเวณท่าเรือขนส่งสินค้าในอดีต และได้ขยายตัว เป็นศูนย์กลางการค้า

ชุมชนท่าวังเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมการค้าและบริการที่หลากหลาย เช่น การค้าเรื่องอุปโภคบริโภค อุปกรณ์และเครื่องจักรกลทางการเกษตร ศูนย์การค้า โรงแรม โรงภาพยนตร์และสถานีรถไฟ ฯลฯ ความหลากหลายและคึกคักของกิจกรรมได้เกิดขึ้นที่ชุมชนแห่งนี้ และนับว่าท่าวัง คือ ศูนย์กลางของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

ข. รูปแบบการใช้อาคาร

ชุมชนท่าวังนับว่าเป็นชุมชนที่มีอาคารหนาแน่นที่สุด และเป็นที่ตั้งของอาคารที่มีอยู่ในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ทั้งนี้เนื่องจากเป็นชุมชนศูนย์กลางของกิจกรรมการค้าและบริการต่าง ๆ จากการสำรวจอาคารในบริเวณชุมชนท่าวัง ปรากฏผลดังนี้

การใช้อาคาร อาคารส่วนใหญ่ใช้ในการประกอบการค้าและพักอาศัยควบคู่กันไป เนื่องจากบริเวณนี้เป็นย่านศูนย์กลางการค้าของเมือง นอกจากนั้นก็มีการใช้อาคารประเภทอื่น ๆ อยู่บ้าน เช่น บ้านพักอาศัยซึ่งอยู่ใจกลางบล็อก (BLOCK) อาคารทางราชการ คือ สถานีรถไฟนครศรีธรรมราช อาคารในกิจกรรมทางศาสนา ซึ่งมีวัดอยู่ 4 แห่งคือ วัดเสาชงทอง วัดบูรณาราม วัดวังตะวันตก วัดวังตะวันออก

ลักษณะอาคาร อาคารส่วนใหญ่จะเป็นตึกแถวสมัยใหม่อยู่ทั่วไปปะปนไปด้วยตึกแถวสมัยเก่า ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของย่านใจกลางบล็อกท่าวังซึ่งบริเวณนี้เคยเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าของเมืองในอดีต ส่วนบ้านเรือนมีอยู่ประปรายบริเวณใจกลางบล็อก (BLOCK)

ความสูงอาคาร อาคารส่วนใหญ่มีความสูง 2-3 ชั้น ส่วนอาคารสูงจะตั้งอยู่บริเวณใจกลางย่าน ซึ่งมีความสูงตั้งแต่ 5-10 ชั้น ความสูงอาคารจะค่อย ๆ ลดลงตามรัศมีการขยายตัว

ค. สภาพการสัญจร

การสัญจร และติดต่อเข้าถึงบริเวณนี้มีถนนราชดำเนินผ่านกลาง และส่งต่อไปยังถนนต่าง ๆ ซึ่งมีโครงข่ายถนนแบบตาราง (GRID) ทำให้พื้นที่เมืองแบ่งเป็นส่วน ๆ (BLOCK) ซึ่งมีขนาดไม่กว้างมากทำให้เข้าถึงได้ง่าย ส่วนพื้นที่ใจกลาง BLOCK มีความไม่สะดวกในการเข้าถึงบ้าง เนื่องจากอาคารพาณิชย์ที่เกิดขึ้นริมถนนหนาแน่น และการเข้าถึงพื้นที่ด้านในก็ต้องใช้ทางเดินแคบ ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างอาคารเป็นเส้นทางสัญจร

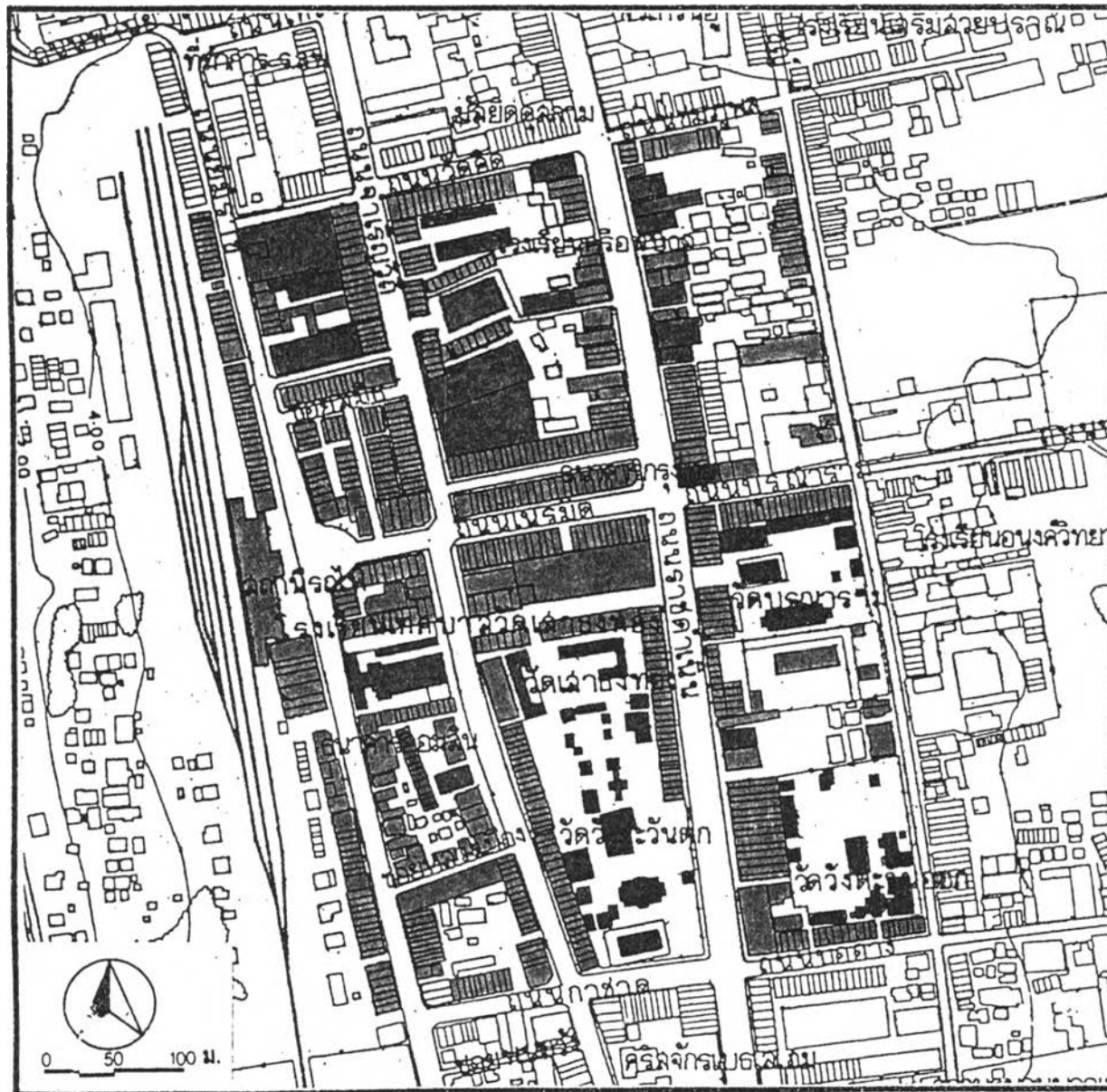
ง. สภาพปัญหาในชุมชน

ความไม่เป็นระเบียบของกิจกรรมการค้า การบริการที่เกิดขึ้นในย่าน
เช่น ปัญหาหาบเร่แผงลอยซึ่งกระจายตัวอยู่บนทางเท้า

ปัญหาความคับคั่งของการจราจร ซึ่งชุมชนแห่งนี้ คือ ศูนย์กลางของ
ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

สรุป

จากการศึกษารูปแบบพื้นที่ชุมชนทั่วทั้ง จะเห็นได้ว่าชุมชนแห่งนี้มีกิจกรรม
หลากหลาย มีสภาพของอาคารที่หนาแน่น อีกทั้งมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการค้าระดับ
จังหวัดและชุมชนเมือง ในอนาคตคาดว่าชุมชนแห่งนี้ยังคงมีบทบาทสำคัญและจะมีการขยายตัวเพิ่ม
ขึ้น

การใช้อาคาร

อาคารส่วนใหญ่ใช้เป็นสถานประกอบการค้า เนื่องจากเป็นย่านธุรกิจ และใช้ในการพักอาศัย ควบคู่ไปด้วย นอกจากนั้นก็เป็นอาคารในกิจกรรมทางศาสนา อยู่บ้าน เนื่องจากมีวัดอยู่ในบริเวณนี้ 4 แห่งด้วยกัน

แสดง

การใช้อาคาร

พักอาศัย

ค้าขาย

ค้าขาย-พักอาศัย

กิจกรรมราชการ

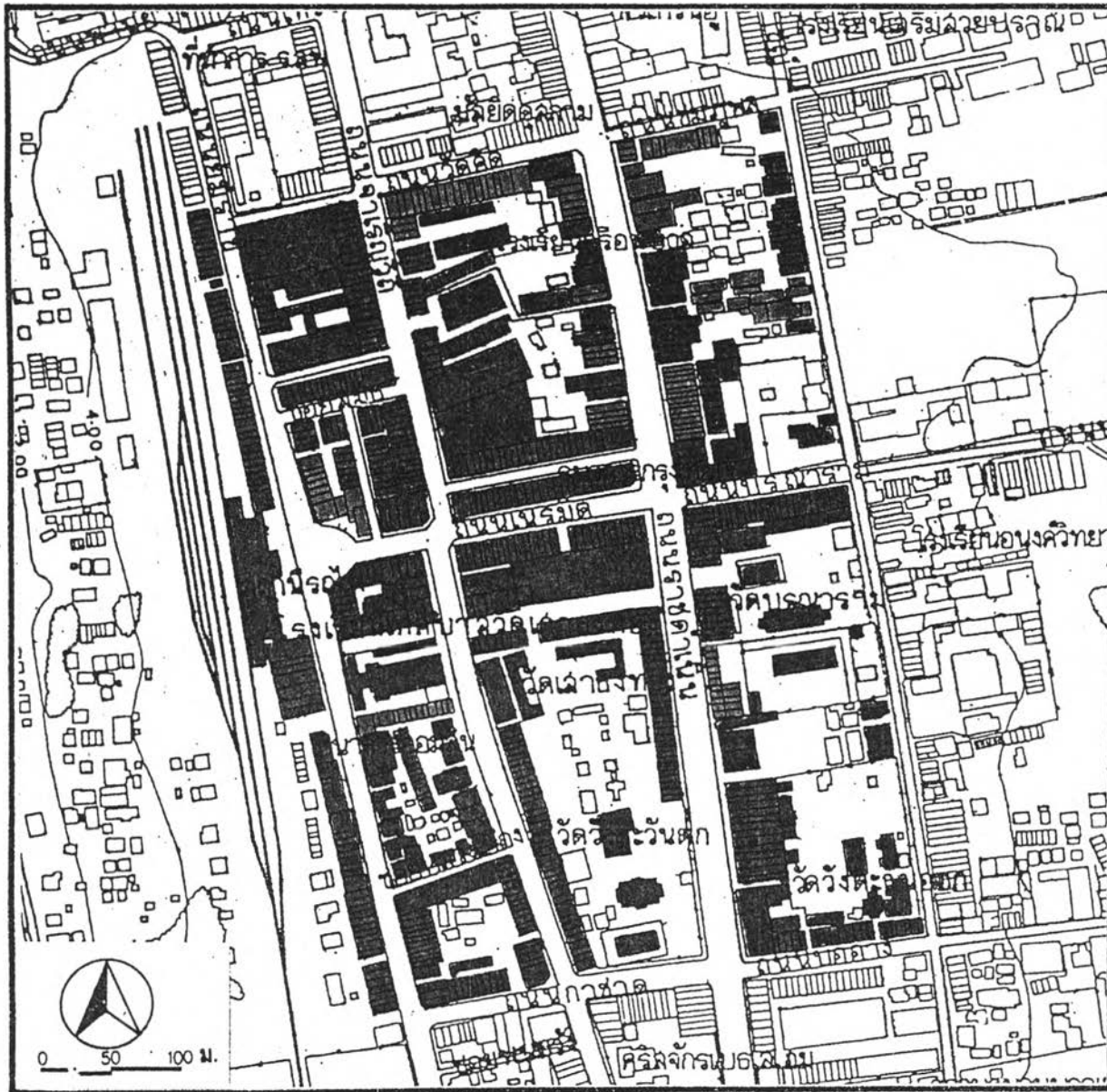

กิจกรรมศาสนา

เก็บของ

แผนที่ 5-15

ลักษณะอาคาร

อาคารส่วนใหญ่เป็นตึกแถวสมัยใหม่ปะปนไปด้วยตึกแถวสมัยเก่า ซึ่งอยู่ตอนเหนือของย่าน ส่วนบ้านเรือนที่หักอาศัยมีอยู่ประปราย บริเวณใจกลางของบล็อก (BLOCK)

แสดง ลักษณะอาคาร

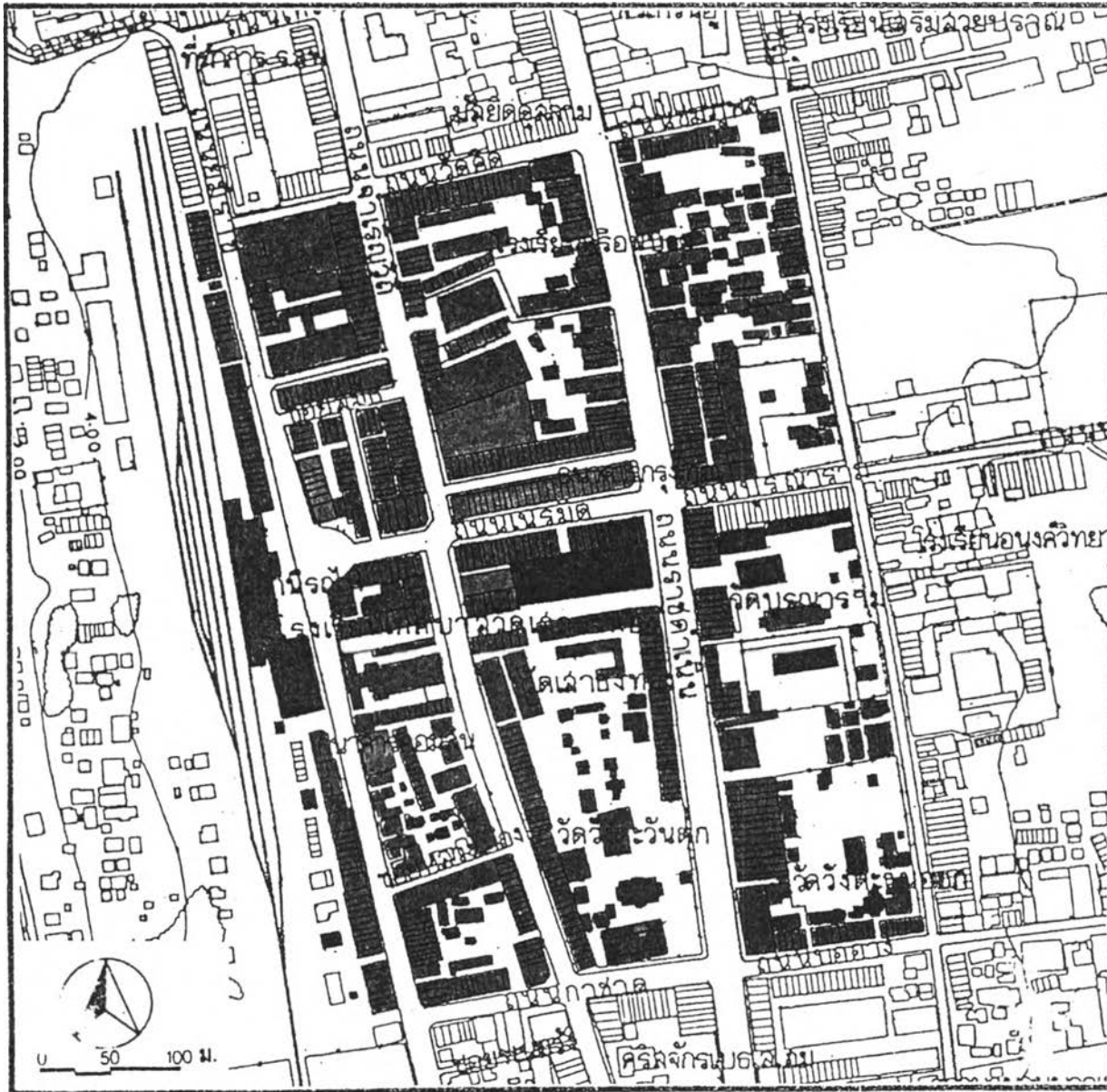
□ บ้านเดี่ยว

▒ ตึกแถวสมัยเก่า

■ ตึกแถวสมัยใหม่

■ โรงเตี๊ยม

แผนที่ 5.16

ความสูงอาคาร

อาคารส่วนใหญ่มีความสูง 2-3 ชั้น ส่วนอาคารสูง ซึ่งสูงสุด 10 ชั้น จะอยู่บริเวณใจกลางของย่าน และความสูงอาคารจะค่อย ๆ ลดลงตามรัศมีการขยายตัว

แสดง

ความสูงอาคาร

■ ชั้นเดียว

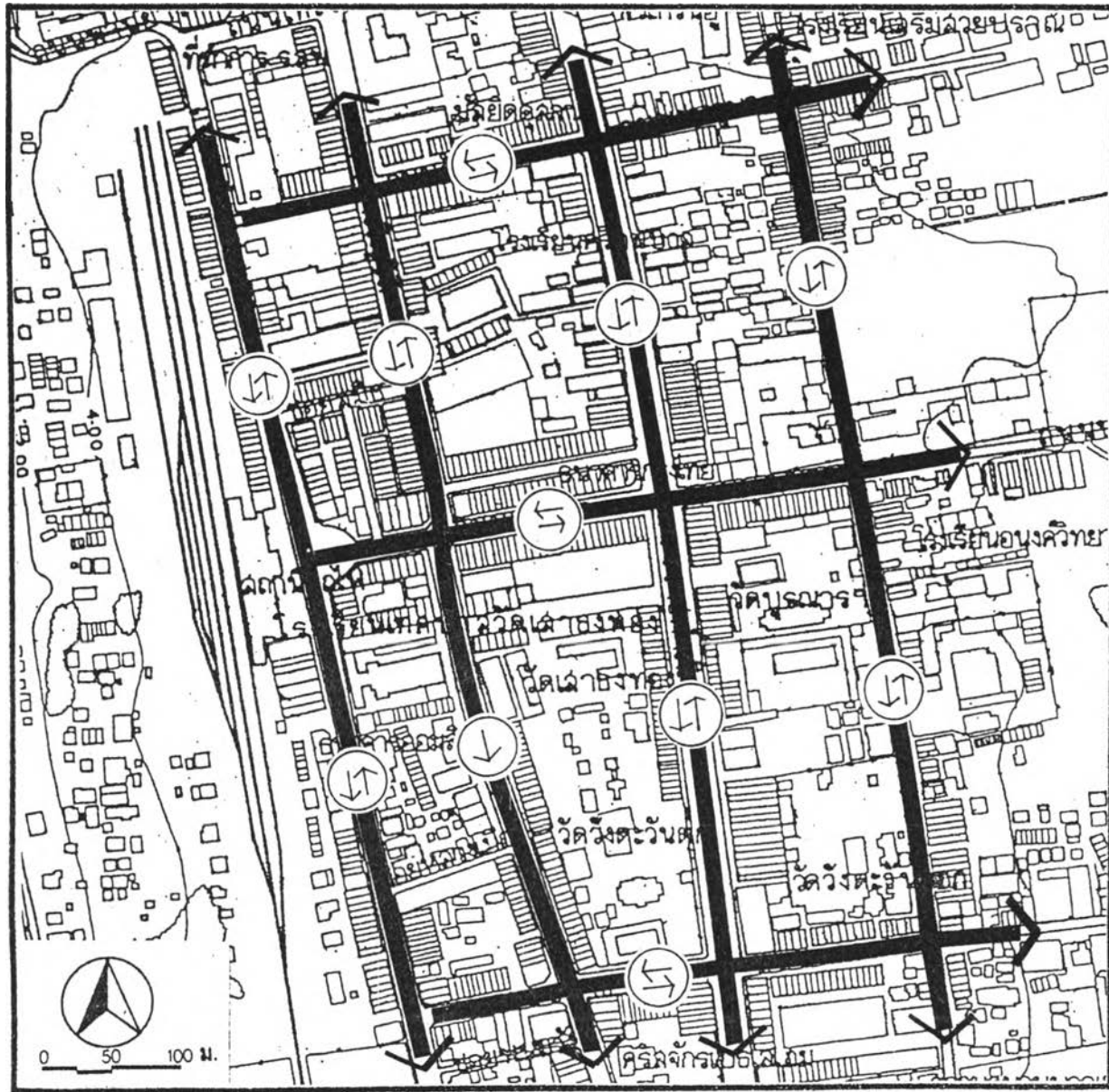
■ 2-3 ชั้น

■ 4-5 ชั้น

■ 6-7 ชั้น

■ 8-10 ชั้น

แผนที่ 5.17

การสัญจร

การสัญจรของย่าน มีถนนราชดำเนินผ่าน-
กลางและส่งต่อการจราจร ไปยังโครงข่ายถนนตาตาราง
(GRID) ซึ่งแบ่งพื้นที่เป็นส่วน ๆ (BLOCK) ทำให้
เข้าถึงได้ง่าย

แสดง

การสัญจร

ทิศทางการสัญจร

แผนที่ 5.18

5.2.3 ชุมชนแออัด

ชุมชนแออัดเป็นรูปแบบพื้นที่ที่ปรากฏในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเมื่อประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา ในปัจจุบันชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีชุมชนแออัดอยู่ 5 ชุมชน คือ

1. ชุมชนหลังสถานีรถไฟ

ชุมชนหลังสถานีรถไฟเป็นชุมชนแออัดที่ใหญ่ที่สุดในเมืองนครศรีธรรมราช ปัจจุบันมีบ้านพักอาศัยประมาณ 200 หลังคาเรือน โดยเช่าที่ดินปลูกสร้างจากการรถไฟ

2. ชุมชนคูขวาง

ชุมชนคูขวางเป็นชุมชนแออัดที่มีขนาดใหญ่รองลงมาจากชุมชนหลังสถานีรถไฟ ครอบคลุมพื้นที่ฝั่งตะวันออกของถนนพัฒนาการช่วงทางแยกปากนคร-คูขวาง ปัจจุบันมีบ้านพักอาศัยประมาณ 150 หลังคาเรือน ซึ่งเข้ามาบุกรุกที่สาธารณะ

3. ชุมชนหลังวัดใหญ่

ชุมชนแห่งนี้ครอบคลุมพื้นที่ระหว่างซอยราชฎีบำรุงและซอยสิทธิศักดิ์ หลังวัดใหญ่ มีบ้านพักอาศัยประมาณ 100 หลังคาเรือน ซึ่งส่วนใหญ่เช่าที่ทรัพย์สินสงฆ์ในการปลูกสร้างบ้านเรือน

4. ชุมชนหลังวัดพระมหาธาตุ

ชุมชนแห่งนี้อยู่ด้านหลังวัดพระมหาธาตุ บริเวณซอยท่าร่วมและซอยพิงพานี มีบ้านพักอาศัย 68 หลังคาเรือน เป็นชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่ปลูกสร้างบ้านในที่ดินของตนเอง

5. ชุมชนท่าโพธิ์

ชุมชนแห่งนี้อยู่บริเวณพื้นที่ระหว่างคลองท่าวังกับถนนข้างวัดท่าโพธิ์ มีบ้านพักอาศัยประมาณ 130 หลังคาเรือน ส่วนใหญ่เช่าที่ทรัพย์สินสงฆ์และบุกรุกที่สาธารณะในการปลูกสร้างบ้านเรือน

ชุมชนแออัดทั้ง 5 แห่งในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชดังที่กล่าวมานี้ นับว่ามีสภาพที่คล้าย ๆ กัน ฉะนั้นในการศึกษารูปแบบพื้นที่ชุมชนแออัดจึงขอนำเสนอรูปแบบพื้นที่ของชุมชนหลังสถานีรถไฟ ซึ่งชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนแออัดที่ใหญ่ที่สุด

ชุมชนหลังสถานีรถไฟ

ก. ลักษณะชุมชน

ชุมชนหลังสถานีรถไฟเป็นชุมชนแออัดที่ใหญ่ที่สุดในบรรดาชุมชนแออัด 5 ชุมชนที่มีอยู่ในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ชุมชนหลังสถานีรถไฟ ครอบคลุมพื้นที่บริเวณหลังสถานีรถไฟนครศรีธรรมราช ปัจจุบันมีสถานพักอาศัยประมาณ 200 หลังคาเรือน มีระยะเวลาดังถิ่นฐานมาประมาณ 20 ปี

โดยผู้พักอาศัยมีทั้งคนจนในเมือง และผู้ที่อพยพมาจากอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดรวมทั้งผู้ที่อพยพมาจากภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน เข้ามาเช่าที่ดินปลูกสร้างจากการรถไฟ ต่อมาเมื่อมีผู้บุกรุกเข้าปลูกสร้างอาคารพักอาศัยมากขึ้น ก็ได้กลายสภาพเป็นชุมชนแออัดในที่สุด

สภาพพื้นที่ของชุมชนแห่งนี้เป็นที่ลุ่มเมื่อฝนตกหนักจะมีน้ำท่วมทุกปี

ข. รูปแบบการใช้อาคาร

การใช้อาคาร อาคารทั้งหมดของชุมชนแห่งนี้ใช้เพื่อการพักอาศัย ส่วนด้านหน้าชุมชนเป็นโกดังเก็บของของสถานีรถไฟนครศรีธรรมราช

ลักษณะอาคาร อาคารส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั่วคราวสภาพไม่มั่นคงแข็งแรงนัก ปะปนไปด้วยบ้านไม้แบบถาวรที่มีสภาพดีและบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ซึ่งมีอยู่จำนวนน้อย นอกจากนี้ยังมีโรงเพิงแบบชั่วคราวใช้พักอาศัย 6 - 7 หลัง ลักษณะการปะปนของอาคารบ้านเรือนมีสภาพแออัดและขาดความเป็นระเบียบ

ความสูงอาคารอาคารในชุมชนจะมีอาคารความสูงชั้นเดียวหรือชั้นเดียว ยกพื้นสูง และบ้าน 2 ชั้นเท่านั้น

ค. สภาพการสัญจร

การเข้าถึงชุมชนแห่งนี้สามารถเข้าทางสถานีรถไฟนครศรีธรรมราชและทางถนนพานยาวซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของชุมชนเข้าสู่ทางเดินเล็ก ๆ ซึ่งเป็นทางเดินเท้าตามระยะการตั้งบ้านเรือน สามารถลัดเลาะเข้าสู่บ้านเรือนพักอาศัยได้

ง. สภาพปัญหาในชุมชน

ปัญหาน้ำท่วมขังในฤดูฝน เนื่องจากพื้นที่บางส่วนอยู่ในที่ลุ่มต่ำกว่าแนวสันทราย

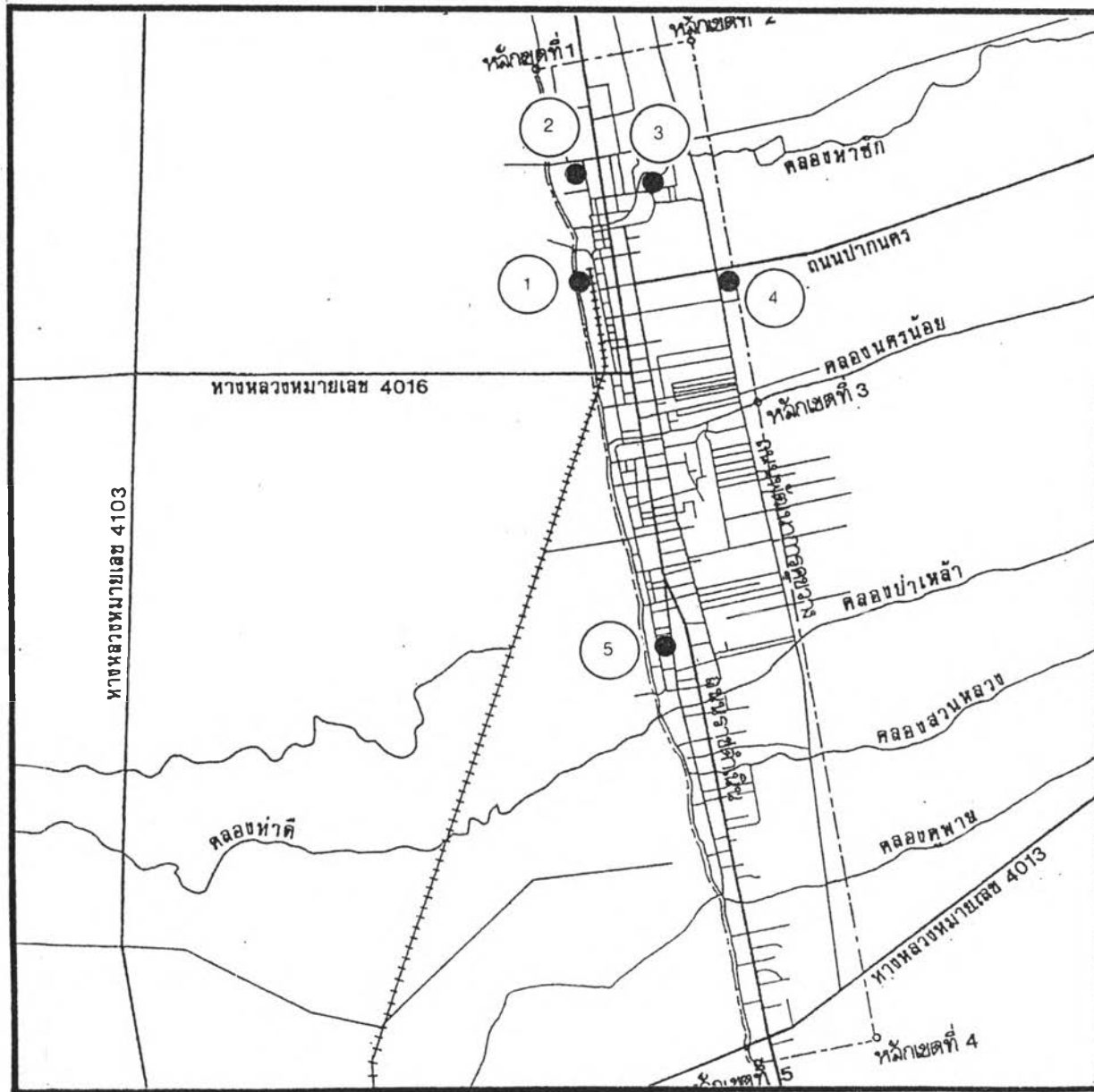
ปัญหาการระบายน้ำ ชุมชนแห่งนี้มีสภาพแออัด พื้นที่ส่วนที่อยู่บริเวณตอนกลางของชุมชนจึงเกิดปัญหาสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหาน้ำเน่าเสีย

ปัญหาความแออัดและทรุดโทรมของบ้านพักอาศัย

สรุป

ชุมชนแออัดหลังสถานีรถไฟเป็นตัวอย่างหนึ่งของชุมชนแออัดในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งนับวันที่จะมีการขยายตัวและเกิดความซับซ้อนของปัญหามากขึ้น ซึ่งควรจะไปให้ความสนใจและวางแนวทางแก้ไขต่อไป

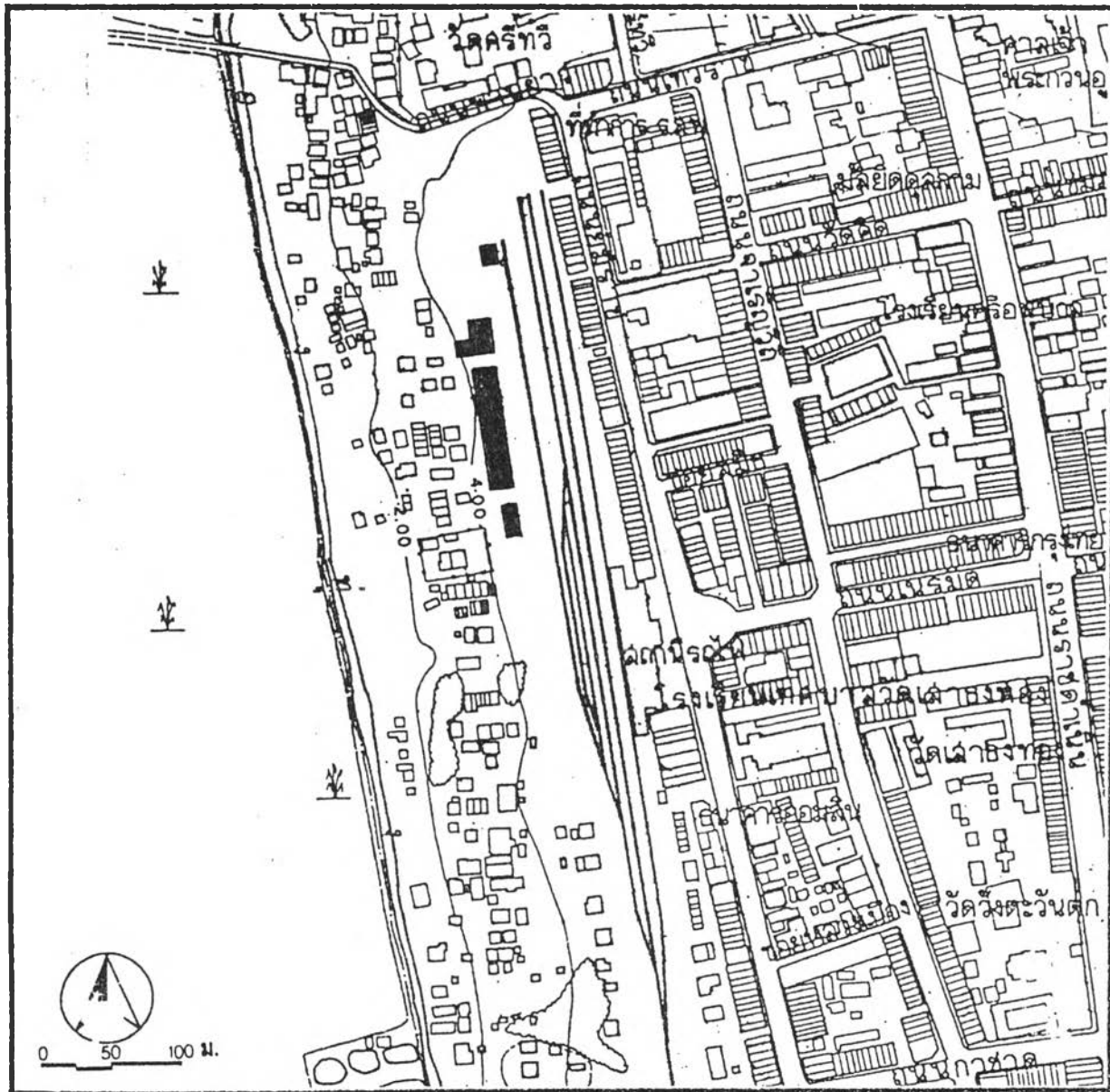
ชุมชนแออัด

1. ชุมชนหลังสถานีรถไฟ
2. ชุมชนหลังวัดใหญ่
3. ชุมชนท่าโพธิ์
4. ชุมชนคูขวาง
5. ชุมชนหลังวัดพระมหาธาตุ

แสดง ที่ตั้งชุมชนแออัดในเขตเมือง

● ที่ตั้งชุมชน

แผนที่ 5.19

การใช้อาคาร

พื้นที่บริเวณนี้เป็นชุมชนแออัด อาคารทั้งหมด
ใช้เพื่อการพักอาศัย ส่วนด้านหน้าชุมชน จะเป็นโกดัง
เก็บของ ของสถานีรถไฟนครศรีธรรมราช

แสดง

การใช้อาคาร

□ พักอาศัย

■ ค้าขาย - พักอาศัย

■ เก็บของ

แผนที่ 5.20

ลักษณะอาคาร

อาคารส่วนใหญ่จะเป็นบ้านไม้ แยกตัวคราว
ปะปนไปด้วยบ้านไม้แบบถาวร ส่วนบ้านครึ่งตึก-ครึ่งไม้
และโรงเรียนมีอยู่ประปราย

แสดง

ลักษณะอาคาร

แผนที่ 5.21

	ชั่วคราว	ถาวร
บ้านไม้	■	□
บ้านครึ่งตึก-ครึ่งไม้	■	■
โรงเรียน	■	■

ความสูงอาคาร

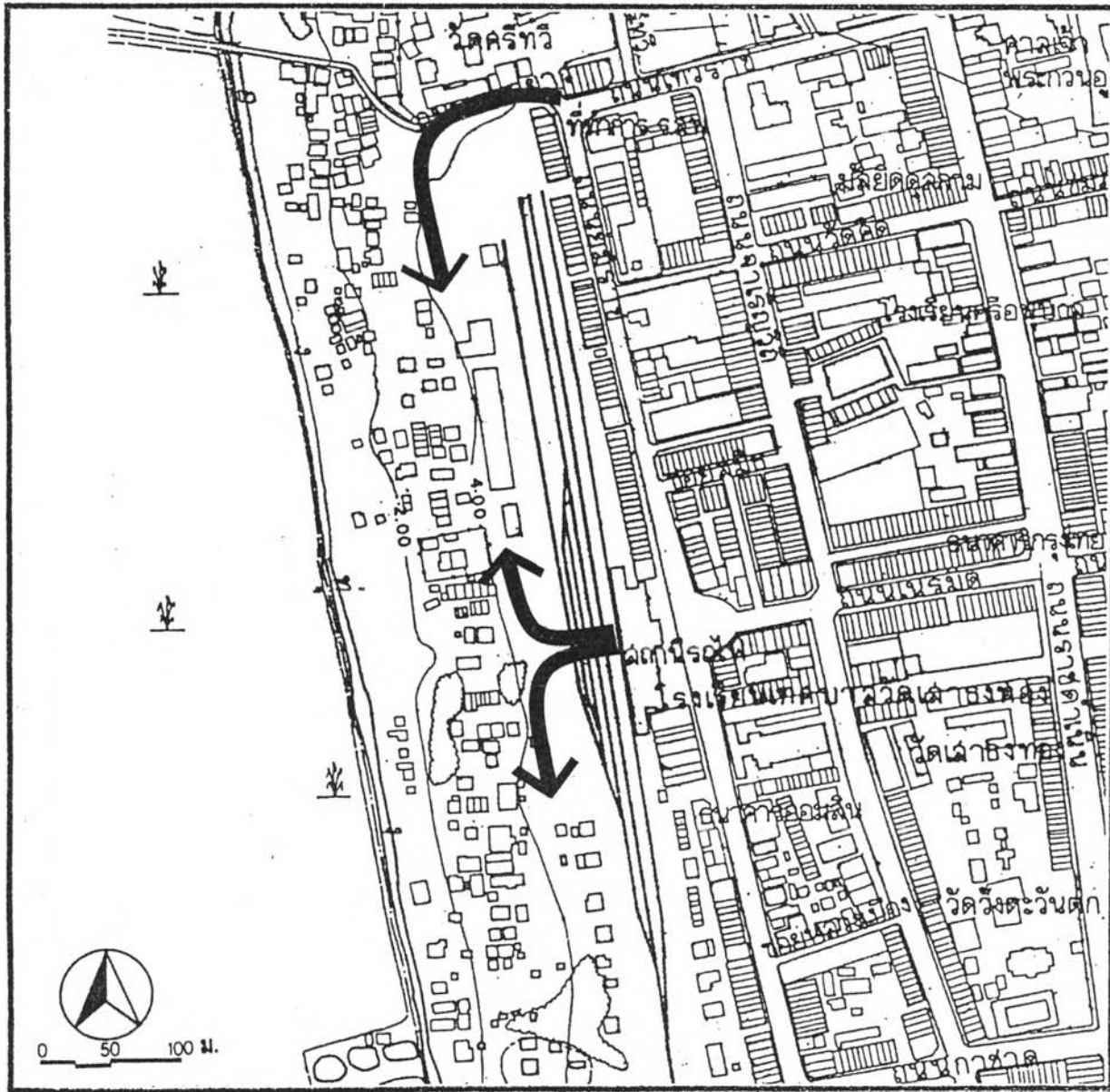
อาคารไม้ที่ที่มีความสูงเพียงชั้นเดียว
หรือชั้นเดียวยกพื้นที่สูง และอาคารสองชั้น

แสดง ความสูงอาคาร

■ อาคารชั้นเดียว

■ อาคาร 2 ชั้น

แผนที่ 5.22

การสัญจร

ชุมชนแห่งนี้สามารถเข้าถึงได้ทางหลังสถานี
รถไฟนครศรีธรรมราช และทางถนนพานยาวเข้าสู่
ทางเดินเล็ก ๆ ในชุมชน ซึ่งเป็นทางเดินเท้า ตามระยะ

แสดง

การสัญจร

ทิศทางการสัญจร

แผนที่ 5.23

5.2.4 ชุมชนตลาดหัวอิฐ

ก. ลักษณะชุมชน

ชุมชนตลาดหัวอิฐเป็นชุมชนพาณิชย์ยกรรมที่กำลังมีการขยายตัวและรองรับการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ชุมชนตลาดหัวอิฐอยู่ทางด้านตะวันตกของเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช บริเวณถนนสาย 4016 เดิมชุมชนหัวอิฐเป็นชุมชนเล็ก ๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 ได้มีการย้ายตลาดการค้าพืชผลทางการเกษตรจากตลาดคลองท่าในเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชไปยังพื้นที่แห่งนี้ หลังจากนั้นตลาดหัวอิฐก็ได้พัฒนาและขยายตัวเรื่อยมาจนเป็นชุมชนใหญ่ และเป็นศูนย์กลางการค้าพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของภาคใต้และจังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ก็ยังเป็นศูนย์กลางการค้าปลีก-ค้าส่งเครื่องอุปโภคบริโภค และเป็นที่ตั้งของสถานีขนส่งของบริษัทขนส่ง จำกัด ชุมชนหัวอิฐนับเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่กำลังมีการขยายตัว และจะต้องรองรับการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในอนาคต

ข. รูปแบบการใช้อาคาร

การใช้อาคาร อาคารส่วนใหญ่ใช้เพื่อการค้าและพักอาศัยโดยเฉพาะ บริเวณริมถนนสาย 4016 บริเวณสถานีขนส่งและบริเวณตลาดรวมพืชผล ส่วนพื้นที่ลึกเข้าไปจากถนนสาย 4016 จะเป็นการใช้อาคารเพื่อพักอาศัย นอกจากนี้ก็เป็นการใช้อาคารเพื่อเก็บสินค้าอยู่ประปราย

ลักษณะอาคาร ชุมชนบริเวณนี้เป็นศูนย์กลางการค้าพืชผลทางการเกษตร ลักษณะอาคารส่วนใหญ่จึงเป็นอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ ส่วนบริเวณด้านในของพื้นที่ลักษณะอาคารจะเป็นบ้านเดี่ยวเพื่อใช้ในการพักอาศัย และมีโกดังเก็บสินค้าอยู่ประปราย

ความสูงอาคาร อาคารส่วนใหญ่จะเป็นอาคารพาณิชย์ความสูง 2-3 ชั้น ซึ่งปรากฏอยู่บริเวณริมถนนสาย 40160 และบริเวณสถานีขนส่ง ส่วนอาคารชั้นเดียวซึ่งส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัยปรากฏอยู่ด้านหลังอาคารพาณิชย์

ค. สภาพการสัญจร

ชุมชนหัวอิฐตั้งอยู่ตามแนวยาวของถนนสาย 4016 จึงสามารถติดต่อเข้าถึงได้สะดวกโดยผ่านถนนซึ่งมีการปรับปรุงใหม่เป็น 6 ช่องทางการจราจร ส่วนพื้นที่ที่อยู่ลึกเข้าไปก็สามารถเข้าถึงได้โดยถนนซอยซึ่งมีตามระยะของชุมชน แต่ถนนซอยส่วนใหญ่ยังเป็นถนนลูกรังสภาพไม่ดีนัก

อนึ่งการสัญจรบนถนนสาย 4016 ซึ่งผ่านชุมชนแห่งนี้ก็มีความคับคั่งและเสี่ยงต่ออุบัติเหตุ เนื่องจากถนนสายนี้เป็นสายที่นำการจราจรเข้าสู่ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ง. สภาพปัญหาในชุมชน

ชุมชนหัวอิฐตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล การบริการต่าง ๆ จึงไม่ดีเท่าที่ควร
ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่

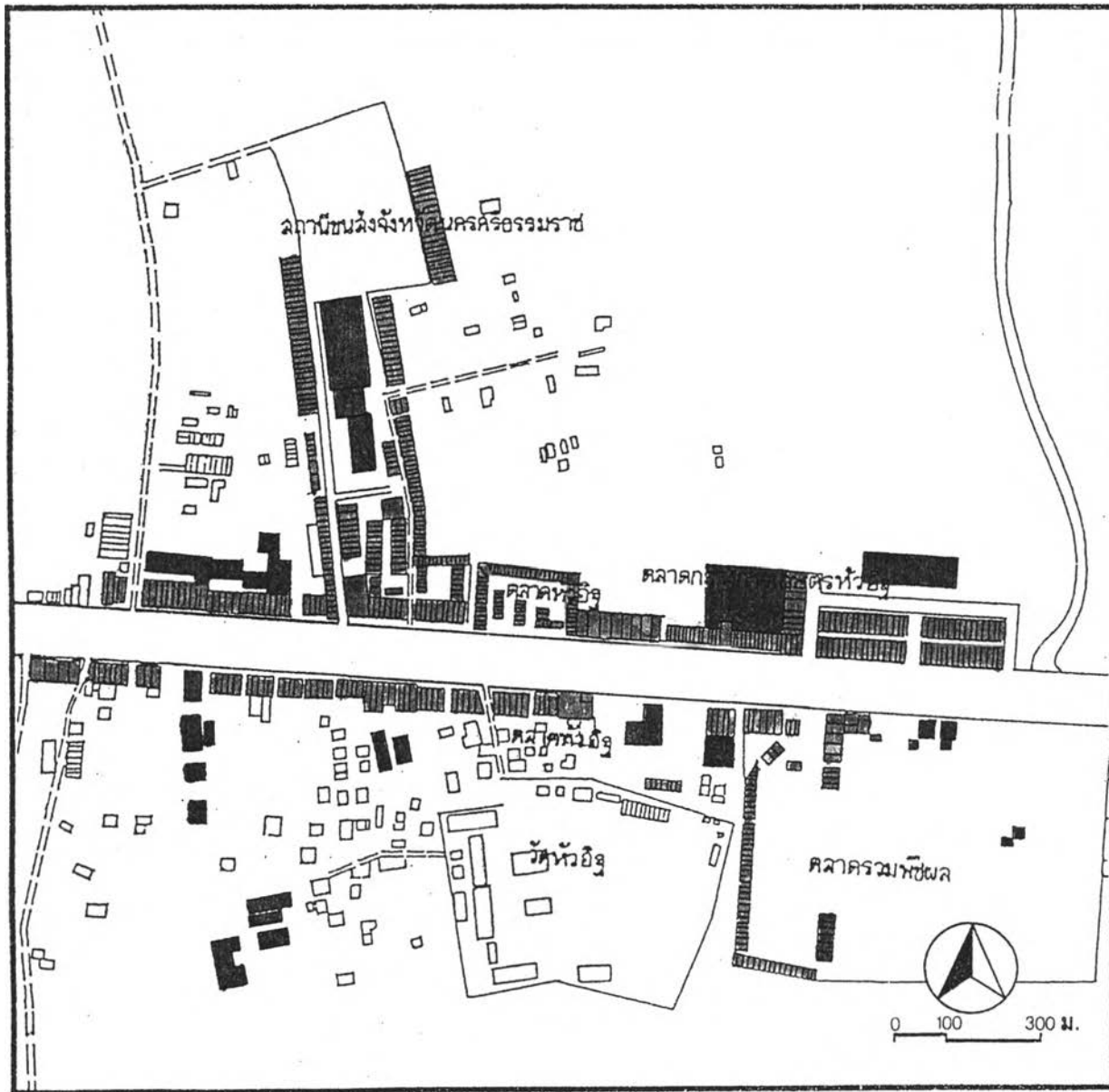
ปัญหาขยะมูลฝอย ซึ่งท้องถิ่นจัดเก็บและรักษาความสะอาดเองแต่ก็ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากกำลังคน และอุปกรณ์ไม่เพียงพอ

ปัญหาการระบายน้ำ ซึ่งระบบระบายน้ำในพื้นที่แห่งนี้มีเฉพาะริมถนน
สาย 4016 พื้นที่ด้านในจึงประสบปัญหาน้ำท่วมขัง

ปัญหาขาดแคลนน้ำประปา ชุมชนหัวอิฐได้รับบริการน้ำประปาจากเทศบาล
เมืองนครศรีธรรมราชซึ่งจัดบริการเฉพาะริมถนนสาย 4016 และพื้นที่ตลาดหัวอิฐ ดังนั้นพื้นที่ส่วน
อื่นที่อยู่ลึกเข้าไปจึงประสบปัญหาขาดแคลนบริการประปา

สรุป

ชุมชนหัวอิฐนับเป็นชุมชนที่จะต้องขยายตัวต่อไป โดยเฉพาะตามแนวยาวของ
ถนนสาย 4016 และพื้นที่บริเวณนี้ในอนาคตจะต้องรองรับศูนย์กลางการค้าพืชผลทางการเกษตร
ในขณะที่พื้นที่ยังขาดความพร้อมของระบบสาธารณูปโภค จึงควรเตรียมการวางแผนรองรับต่อไป

การใช้อาคาร

อาคารบริเวณริมถนนสาย 4016 บริเวณ
สถานีขนส่ง บริเวณตลาดรวมพืชผลจะใช้เพื่อการค้า
และพักอาศัย ส่วนบริเวณลึกเข้าไป จะเป็นย่านเรือน
พักอาศัย

แสดง

การใช้อาคาร

พักอาศัย

ค้าขาย

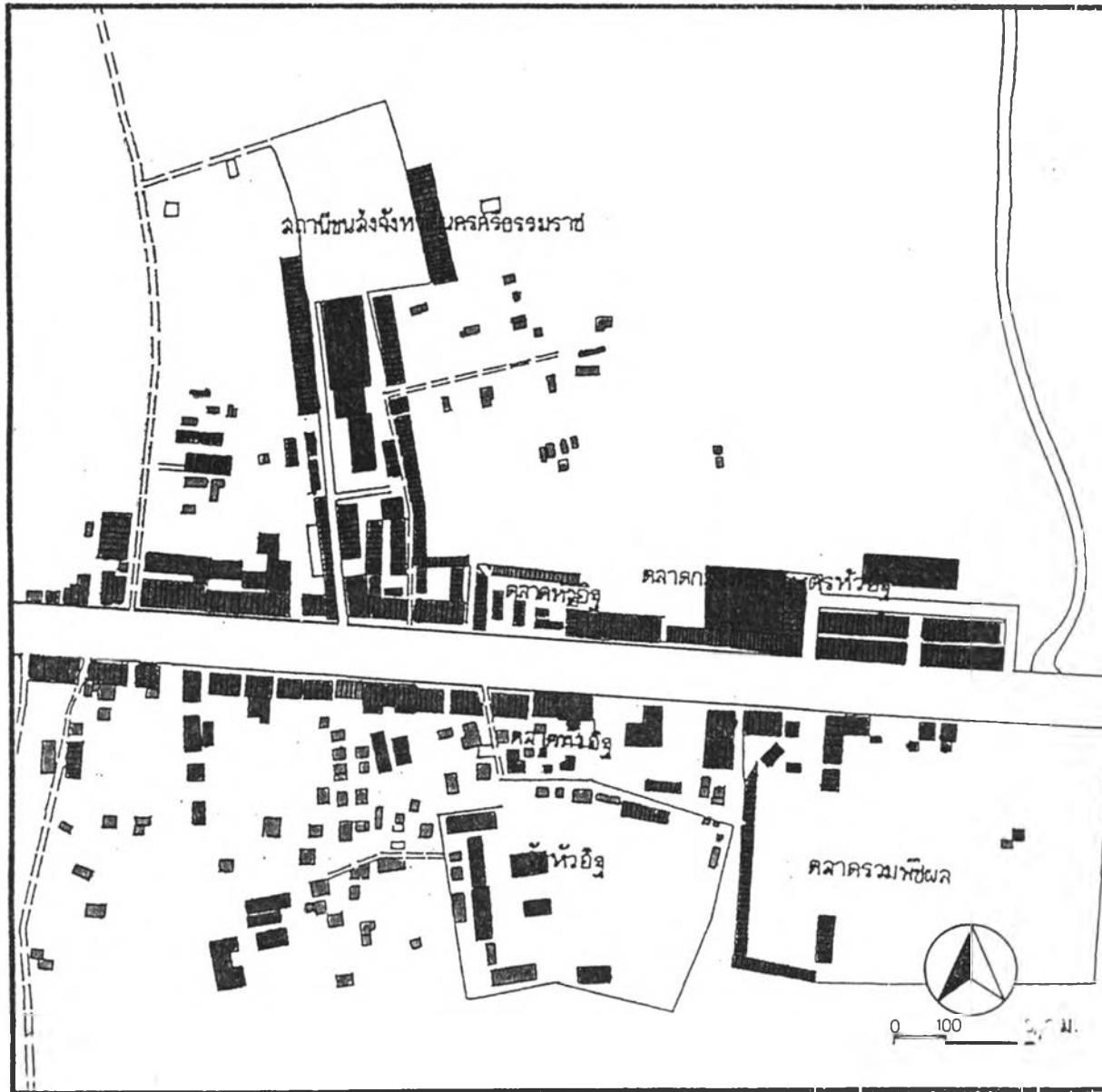

ค้าขาย-พักอาศัย

เก็บของ

แผนที่ 5.24

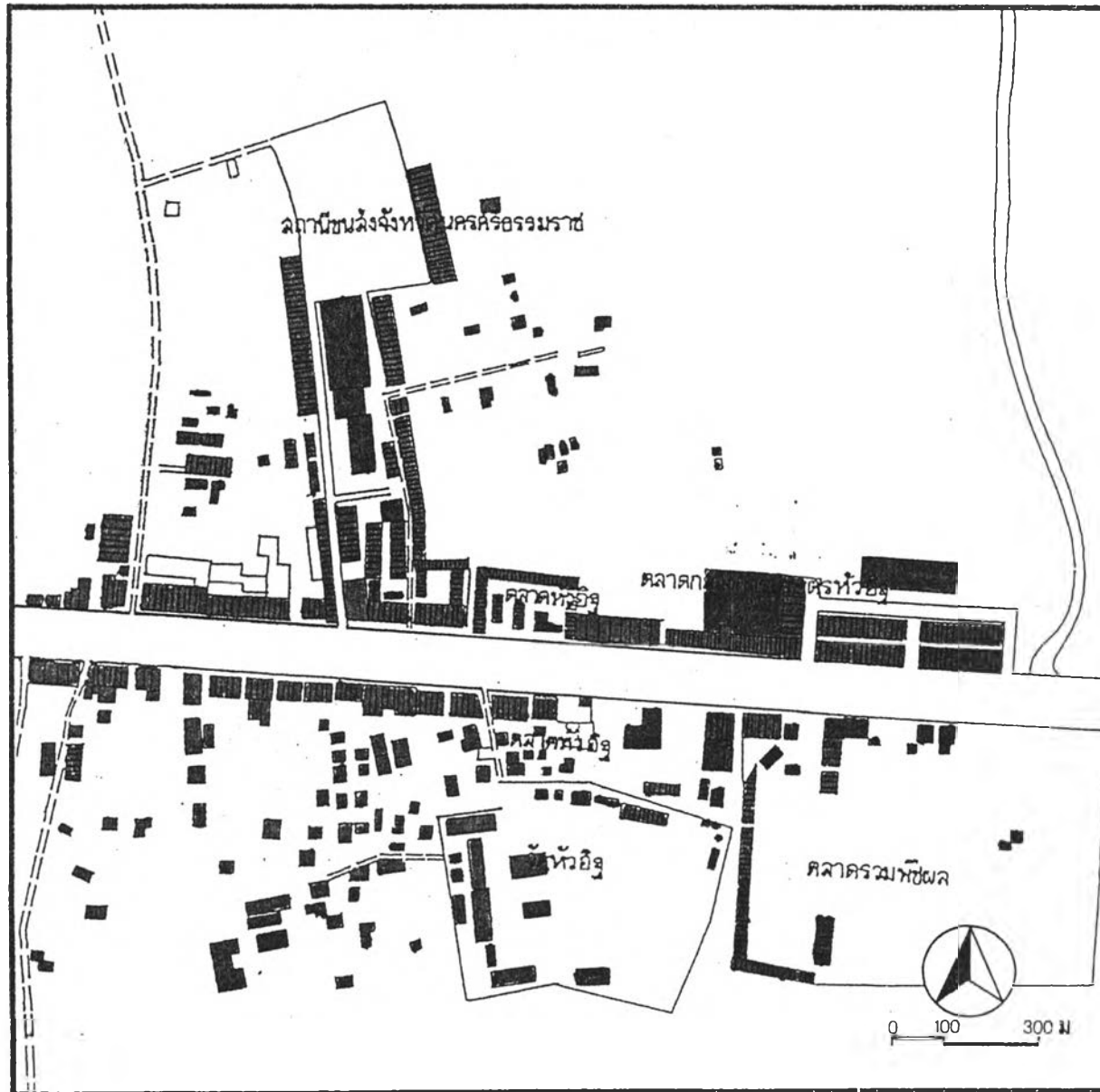
ลักษณะอาคาร

อาคารริมถนนสาย 4016 จะเป็นอาคารพานิช ส่วนบริเวณลึกเข้าไปจะเป็นบ้านเรือนพักอาศัยปะปนไปด้วย โกดังเก็บสินค้า

แสดง ลักษณะ อาคาร

- บ้านเดี่ยว
- ดิแกวสมัยเก่า
- ดิแกวสมัยใหม่
- โรงเบ็ง

แผนที่ 5.26

ความสูงอาคาร

อาคารส่วนใหญ่จะเป็นอาคารพาณิชย์

ความสูง 2-3 ชั้น ซึ่งปรากฏอยู่ริมถนนสาย 4016

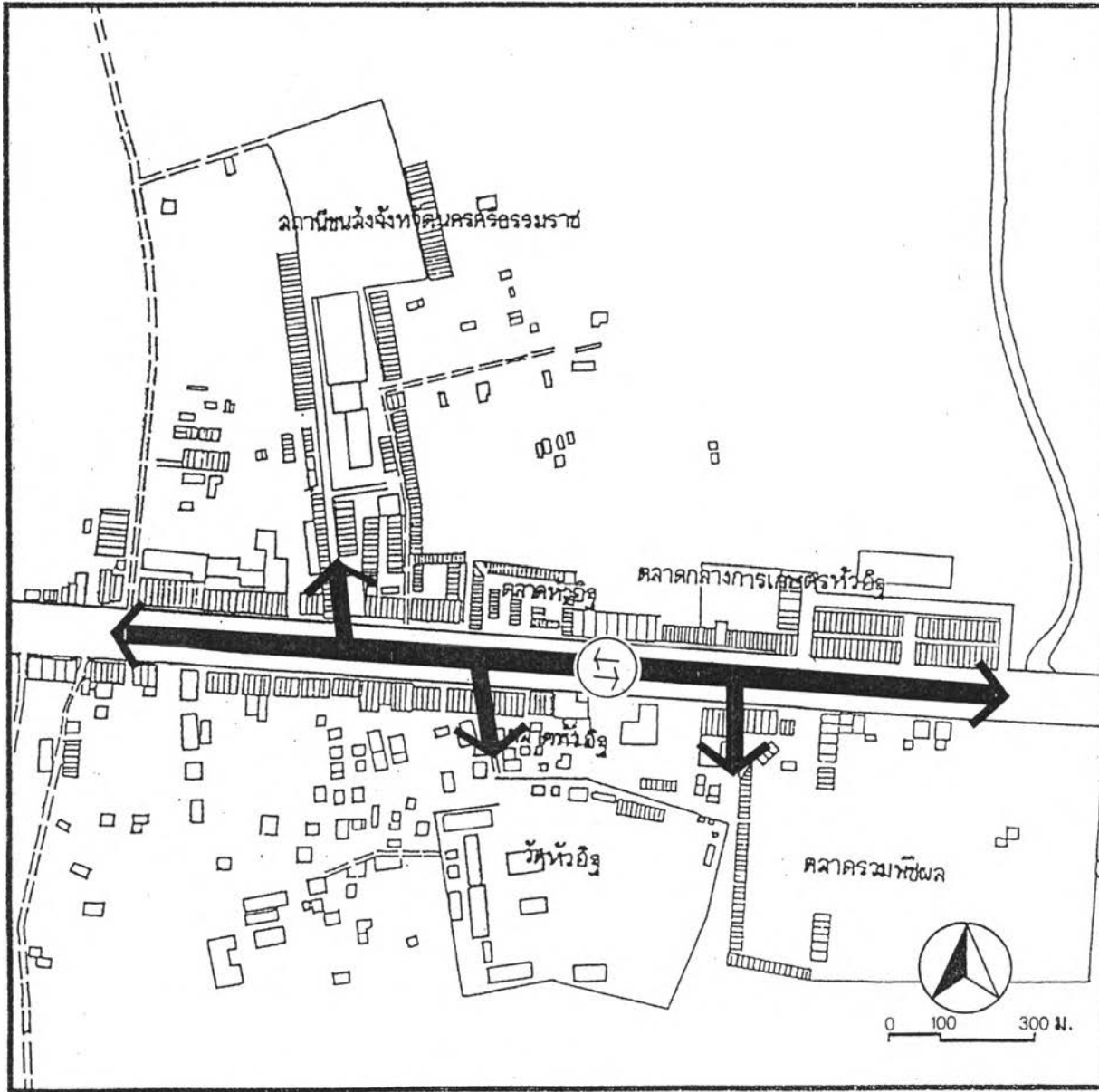
และบริเวณสถานีขนส่ง

แสดง

ความสูงอาคาร

- อาคารชั้นเดียว
- อาคาร 2-3 ชั้น
- อาคาร 4-5 ชั้น

แผนที่ 5.26

การสัญจร

สภาพการสัญจรบริเวณพื้นที่แห่งนี้ สามารถติดต่อดีสะดวก เนื่องจากอาคารบ้านเรือนตั้งอยู่ตามแนวยาวของถนนสาย 4016 ส่วนพื้นที่ลึกเข้าไป การเข้าถึงไม่สะดวกนัก สภาพถนนยังเป็นถนนลูกรัง

แสดง

การสัญจร

ทิศทางการสัญจร

แผนที่ 5.27

5.2.5 ชุมชนพัฒนาการคูขวาง

ก. ลักษณะชุมชน

ชุมชนพัฒนาการคูขวาง เป็นชุมชนที่อยู่บริเวณถนนพัฒนาการคูขวาง ตลอดจนพื้นที่ใกล้เคียงที่อยู่ระหว่างถนนศรีธรรมโศภกับถนนพัฒนาการคูขวาง ซึ่งเป็นชุมชนด้านตะวันออกของเมือง

ชุมชนย่านพัฒนาการคูขวางเป็นชุมชนพักอาศัยที่มีการขยายตัวเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยประเภทบ้านจัดสรรซึ่งเกิดขึ้นมากมายในช่วงประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรับปรุงถนนพัฒนาการคูขวางออกทั้งพื้นที่บริเวณนั้นเป็นที่นาราคาไม่สูงนักเมื่อภาวะอึมตัวของการใช้ที่ดินในเมือง พื้นที่บริเวณนี้จึงถูกจัดสรรขึ้นเพื่อการพักอาศัยและนับว่าเป็นพื้นที่ที่สามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้ต่อไปในอนาคต

ข. รูปแบบการใช้อาคาร

การใช้อาคาร ชุมชนบริเวณนี้เป็นชุมชนพักอาศัยอาคารทั้งหมดจึงใช้เพื่อการพักอาศัย ส่วนบริเวณปากซอยจะมีการใช้อาคารเพื่อการค้าอยู่บ้าง แต่เป็นร้านค้าของชำเล็ก ๆ

ลักษณะอาคาร อาคารส่วนใหญ่จะเป็นบ้านเดี่ยวและทาวเฮ้าส์ สภานใหม่ซึ่งเพิ่งสร้างไม่กี่ปีปะปนไปด้วยบ้านเรือน สภาค่อนข้างเก่า ซึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่แต่เดิม

ความสูงอาคาร อาคารส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัย 2 ชั้น และมีบ้านพักอาศัยชั้นเดี่ยวปะปนอยู่บ้าง

ค. สภาพการสัญจร

การสัญจร เข้าถึงชุมชนบริเวณนี้สามารถเข้าถึงได้โดยถนนรามราชทำน้ำซึ่งแยกมาจากถนนราชดำเนินเข้าสู่ซอยกรแก้ว และถนนพัฒนาการคูขวางเข้าสู่บ้านเรือนพักอาศัย โดยถนนซอยที่เชื่อมต่อระหว่างถนนพัฒนาการคูขวางกับซอยกรแก้ว การเข้าถึงจึงสะดวกแต่สภาพถนนยังไม่ดีนักเนื่องจากถนนซอยที่เป็นที่ตั้งบ้านพักอาศัย ส่วนใหญ่ยังเป็นถนนดินลูกรังที่พัฒนาโดยเอกชน

ง. สภาพปัญหาในชุมชน

ชุมชนอ่านพัฒนาการคูขวาง เป็นย่านที่กำลังมีการขยายตัวของบ้านพักอาศัย ในขณะที่สภาพพื้นที่ยังขาดความพร้อมในด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนนภายในชุมชนจะถูกพัฒนาขึ้นโดยเอกชน สภาพถนนในปัจจุบันจึงเป็นถนนลูกรัง และเกิดปัญหาฝุ่นละอองขึ้นในชุมชน นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาด้านการระบายน้ำ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ถูกถมเพื่อสร้างบ้านพักอาศัย พื้นที่ที่ยังไม่ถมก็มีน้ำท่วมขังในเวลาที่เทศบาลก็ยังไม่ได้จัดเตรียมระบบการระบายน้ำรองรับพื้นที่บริเวณนี้เอาไว้ นอกจากนั้นแล้วการบริการน้ำประปาก็ยังไม่ทั่วถึงในบริเวณนี้

สรุป

ชุมชนอ่านพัฒนาการเป็นรูปแบบพื้นที่ที่กำลังขยายตัว การตั้งบ้านเรือน พักอาศัยโดยเฉพาะบ้านจัดสรร ในปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ จึงควรให้ความสนใจเตรียมการวางแผนรองรับพื้นที่บริเวณนี้ต่อไป

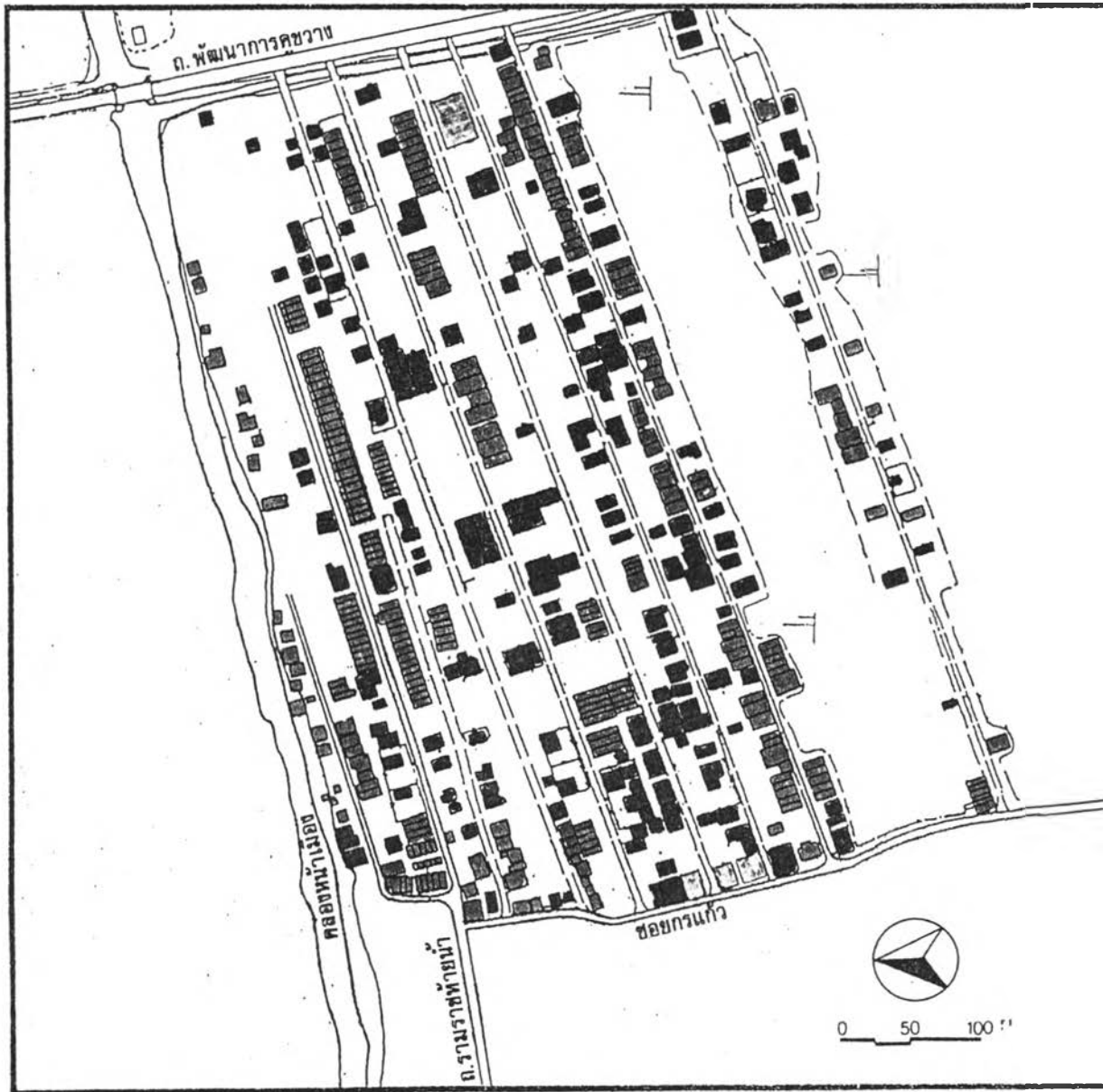

การใช้อาคาร

พื้นที่บริเวณนี้เป็นชุมชนพักอาศัย อาคาร
ทั้งหมด ซึ่งเป็นบ้านพักอาศัย และมีร้านค้าเล็ก ๆ
อยู่ข้างไม่กี่แห่ง

- แสดง การใช้อาคาร
- ที่พักอาศัย
 - ค้าขาย - ที่พักอาศัย

แผนที่ 5.28

ลักษณะอาคาร

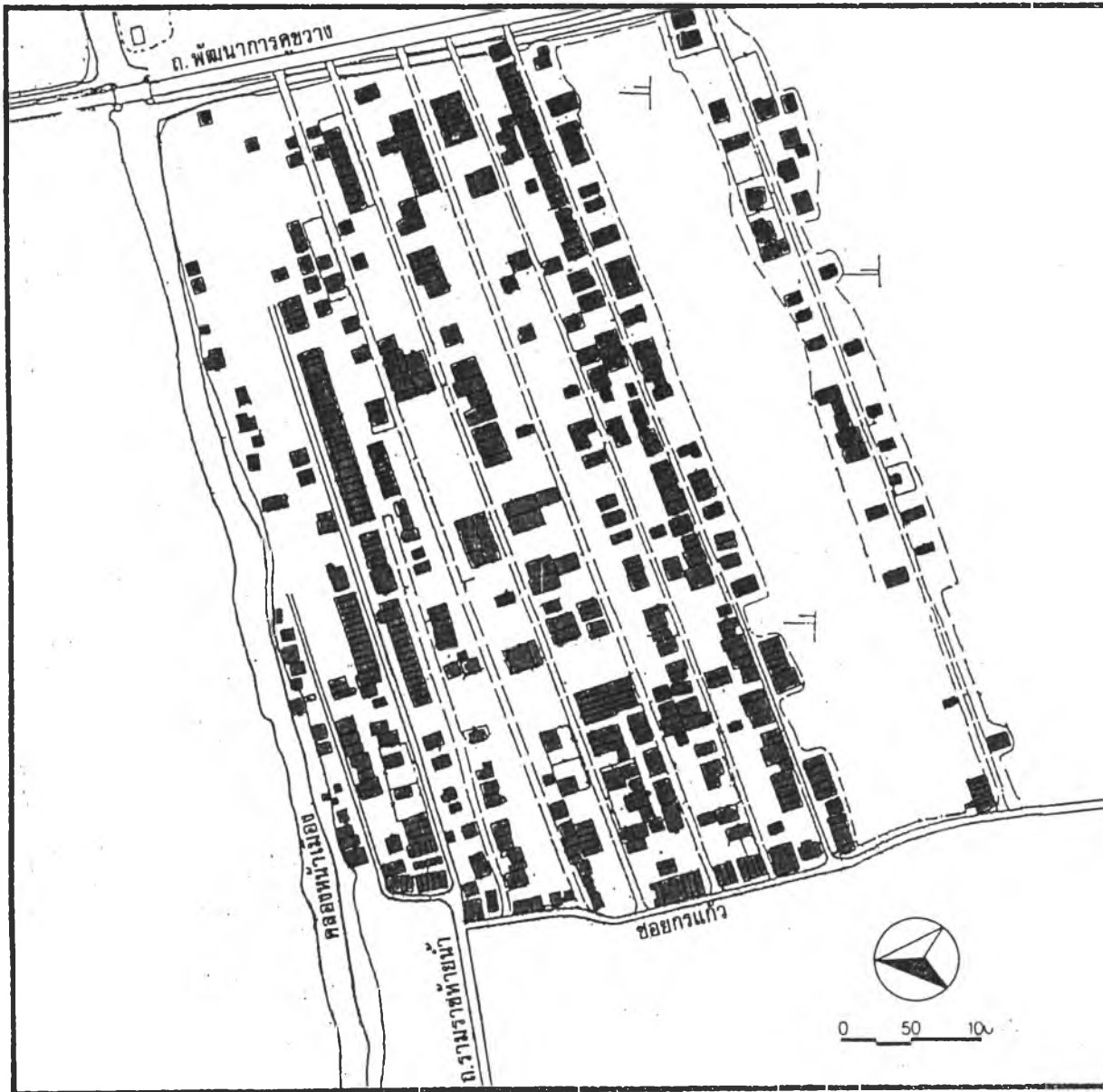
อาคารส่วนใหญ่เป็นบ้านเดี่ยว และ
ทาวเฮ้าส์ ซึ่งเพิ่งสร้างขึ้นใหม่ปะปนไปด้วย บ้านเรือน
ที่ตั้งหลักแหล่งอยู่แต่เดิม

แสดง

ลักษณะอาคาร

- บ้านเดี่ยวสมัยเก่า
- บ้านเดี่ยวสมัยใหม่
- ทาวนเฮ้าส์

แผนที่ 5.29

ความสูงอาคาร

อาคารส่วนใหญ่เป็นบ้านพักอาศัย

ซึ่งมีความสูง ไม่เกิน 2 ชั้น

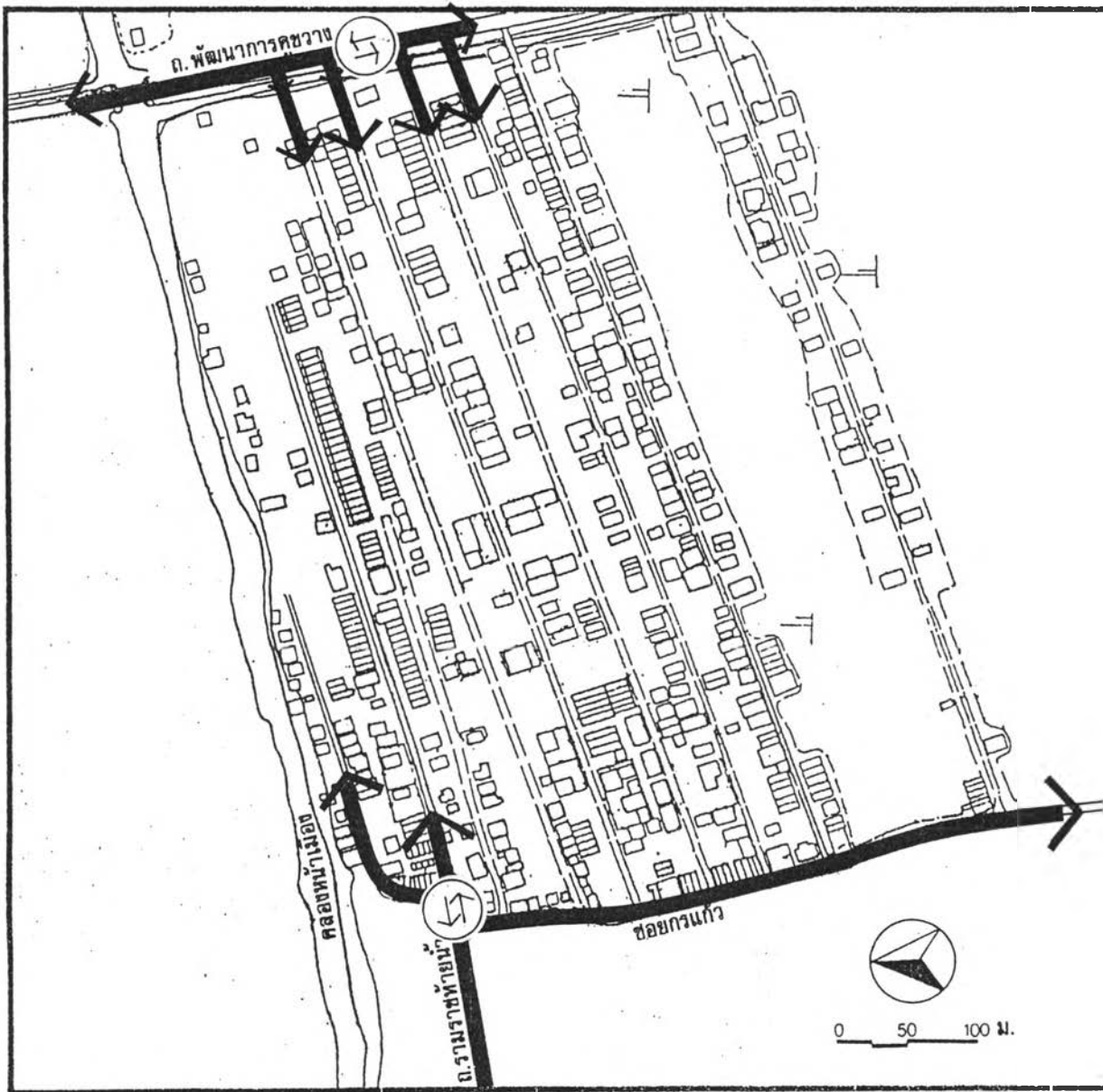
แสดง

ความสูงอาคาร

■ อาคารชั้นเดียว

■ อาคาร 2 ชั้น

แผนที่ 5.30

การสัญจร

การสัญจรสามารถเข้าถึง โดยถนนพัฒนา-
การคชวาง และถนนรามราชนาถายน้ำ ส่งต่อเข้าสู่ถนน
ซอยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง ที่พัฒนาโดย
เอกชน ซึ่งมีสภาพไม่ดีนัก

แสดง

การสัญจร

ทิศทางการสัญจร

แผนที่ 5.31

5.3 สภาพการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชได้มีพัฒนาการและขยายตัวเป็นลำดับมา จากการศึกษา วิจารณ์การชุมชนได้พบว่าชุมชนแห่งนี้ได้ขยายตัวตามสันทรายและแนวฮาวริเออมา โดยมีถนน ราชดำเนินตัดผ่านกลางความแนวฮาวริเออมาของเมืองใช้ในการติดต่อระหว่างชุมชนย่านต่าง ๆ จนในปัจจุบัน ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช หรือบริเวณเทศบาลเมืองนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ทั้งสิ้น 7,843.75 ไร่ หรือ 12.55 ตารางกิโลเมตร และมีพื้นที่ใช้ประโยชน์ไม่รวมพื้นที่ว่าง 2,487.17 ไร่ การขยายตัวของเมืองที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในขณะนี้สามารถวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

5.3.1 รูปแบบการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

รูปแบบการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชสามารถอธิบายได้ 2 ลักษณะ คือ การขยายตัวในแนวราบ (OUTWARD) และการขยายตัวในแนวดิ่งหรือทางสูง (UPWARD)

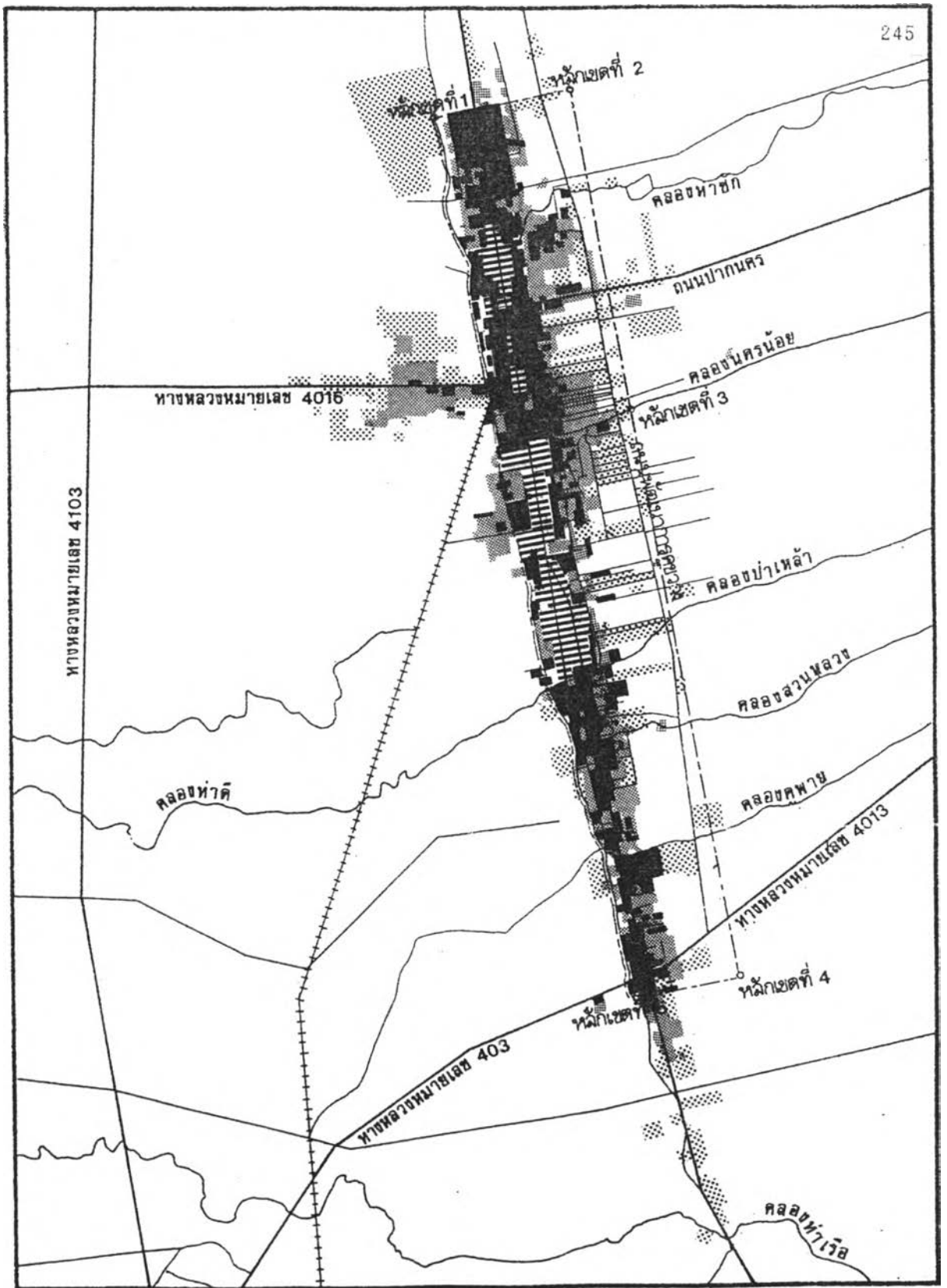
การขยายตัวทางราบ (OUTWARD) ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน นั้นมีจุดเริ่มต้นจากชุมชนบริเวณเมืองเก่า (ในกำแพงเมือง) ซึ่งตั้งอยู่บนสันทรายแนวฮาวริเออมาและแคบ ต่อมาชุมชนแห่งนี้ได้ขยายตัวออกจากบริเวณเมืองเก่าทั้งทางด้านเหนือและด้านใต้ โดยเฉพาะทางด้านทิศเหนือนั้นได้มีการเกิดขึ้นของชุมชนการค้าย่านท่าวัง ซึ่งเดิมเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าและได้พัฒนาขึ้นมาเป็นศูนย์กลางการค้าแห่งใหม่ของเมือง ชุมชนท่าวังได้เติบโตและขยายตัว เรือฮาวริเออมา จนเกิดการเชื่อมโยงพื้นที่ระหว่างชุมชนเมืองเก่ากับชุมชนท่าวัง โดยมีถนนราชดำเนิน เป็นแกนกลางในการติดต่อของเมือง ชุมชนสองส่วนนี้ได้ขยายตัวเข้าหากันมีการพัฒนาก่อสร้าง อาคารบ้านเรือนตามแนวถนนราชดำเนินได้ทำให้เกิดการขยายตัวในลักษณะ RIBBON DEVELOPMENT ขึ้นมา และดังได้กล่าวไว้แล้วว่าชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้นตั้งอยู่บนสันทราย (SAND DUNE) แนวฮาวริเออมาและแคบ สภาพทางภูมิศาสตร์เช่นนี้เองจึงเป็นตัวกำหนดให้เมืองขยายตัวไปตามแนว สันทรายเท่านั้น ส่วนด้านตะวันตกและตะวันออกของแนวสันทรายเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึงไม่เหมาะสม แก่การตั้งถิ่นฐาน ชุมชนเมืองจึงได้ขยายตัวตามแนวสันทรายทั้งทางด้านเหนือ และด้านใต้ตลอด มาทำให้เกิดเมืองในลักษณะแนวฮาวริเออมาประมาณ 10 กิโลเมตรในปัจจุบัน ซึ่งเป็นรูปแบบการขยายตัว ของเมืองแบบ LINEAR TYPE

จากการศึกษาสภาพการใช้ที่ดินในชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในระยะเกือบ 30 ปีที่ผ่านมา คือ นับแต่ปี พ.ศ. 2508 เป็นต้นมา จะเห็นได้ว่าการขยายตัวของชุมชนเมือง นครศรีธรรมราช ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 ถึงปี พ.ศ. 2532 มีการขยายตัวการใช้ที่ดินเฉลี่ยปีละ 160.38 ไร่ สำหรับกิจกรรมที่มีการขยายมากที่สุดคือพื้นที่พักอาศัย โดยในปี พ.ศ. 2508 มีการใช้ที่ดินประเภทนี้ 433.67 ไร่ และเพิ่มขึ้นเป็น 1,593 ไร่ ในปี พ.ศ. 2521 และ 2,487.17 ไร่ ในปี พ.ศ. 2532 ตามลำดับ และในระยะหลังนี้การขยายตัวของพื้นที่พักอาศัย

จะอยู่ในบริเวณด้านตะวันออกของเมือง คือ บริเวณถนนพัฒนาการคูขวาง และเป็นการขยายตัวรุกล้ำเข้าสู่พื้นที่เกษตรดั้งเดิมของเมือง

การขยายตัวทางสูง (UPWARD) การขยายตัวในลักษณะนี้ของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากชุมชนแห่งนี้เป็นเพียงศูนย์กลางการบริการระดับจังหวัดเท่านั้น อาคารสูงประเภทโรงแรมและที่พักอาศัยจึงเกิดขึ้นน้อยมาก บริเวณที่มีการขยายตัวในทางสูงและและเป็นที่ตั้งอาคารสูงได้แก่ บริเวณตลาดท่าวัง ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าของเมือง อาคารสูงที่มีอยู่ก็คือ โรงแรมไทยโฮเต็ล มีความสูง 7 ชั้น ตั้งอยู่บริเวณสี่แยกท่าวัง โรงแรมแห่งนี้เปิดกิจการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 และได้มีการก่อสร้างอาคาร 10 ชั้นเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2530 นอกจากนี้ก็มีโรงแรมมณฑลเพชร ความสูง 8 ชั้น ตั้งอยู่บริเวณสถานีรถไฟนครศรีธรรมราช ส่วนโรงแรมขนาดกลางและเล็กมีความสูง 4 - 5 ชั้นเท่าที่มีอยู่ส่วนใหญ่ได้เปิดกิจการมานานแล้ว สำหรับอาคารพาณิชย์ในบริเวณตลาดท่าวังส่วนใหญ่จะมีความสูง 2 - 3 ชั้น และในพื้นที่เมืองบริเวณอื่น ๆ จะมีอาคารและบ้านเรือนความสูงโดยเฉลี่ย 2 ชั้น กระจายอยู่โดยทั่วไป

ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชจึงนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวในทางสูงในอัตราค่อนข้างช้า ทั้งนี้ก็เป็นเพราะไม่มีแรงกระตุ้นใดมากำหนดให้เกิดการก่อสร้างอาคารสูงเพิ่มขึ้นในช่วงที่ผ่านมา

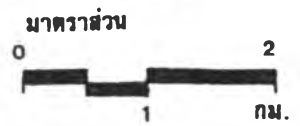

แสดง การขยายตัวการใช้ที่ดินของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

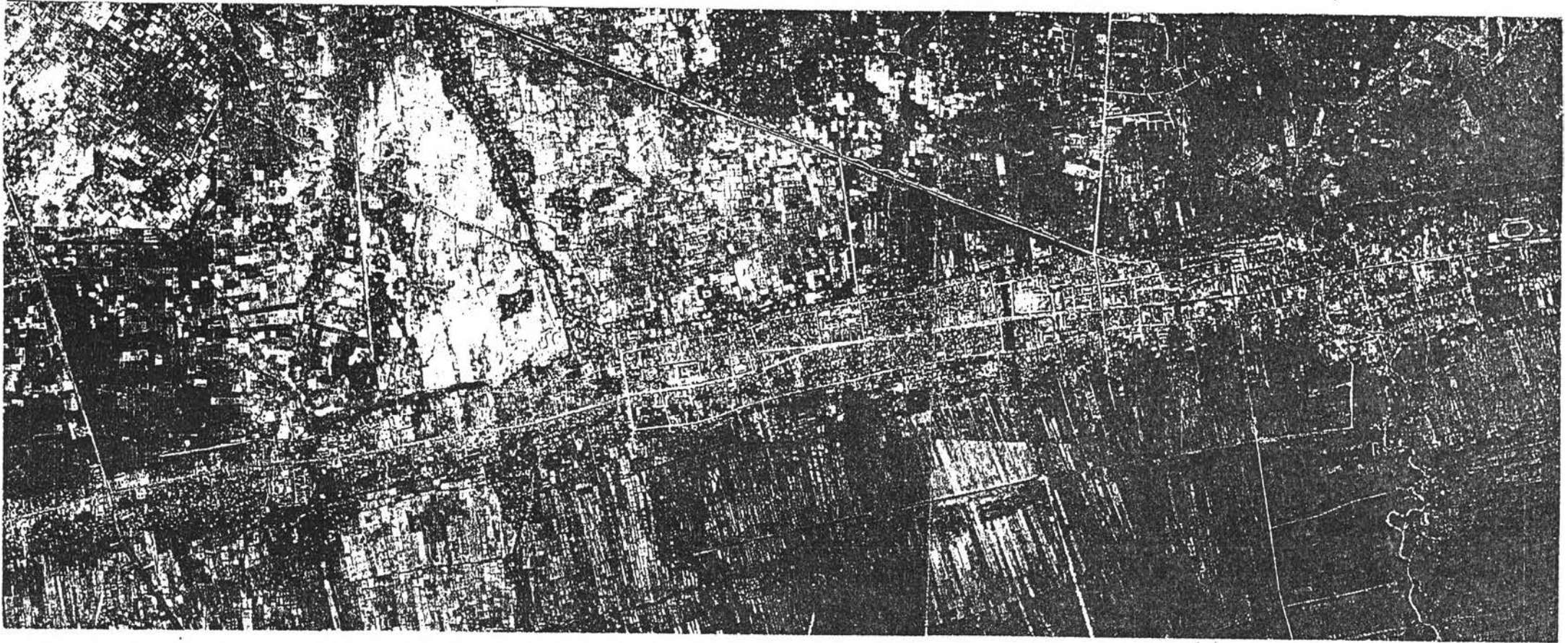
สัญลักษณ์ การใช้ที่ดิน

- พ.ศ. 2460
- พ.ศ. 2521
- พ.ศ. 2508
- พ.ศ. 2532

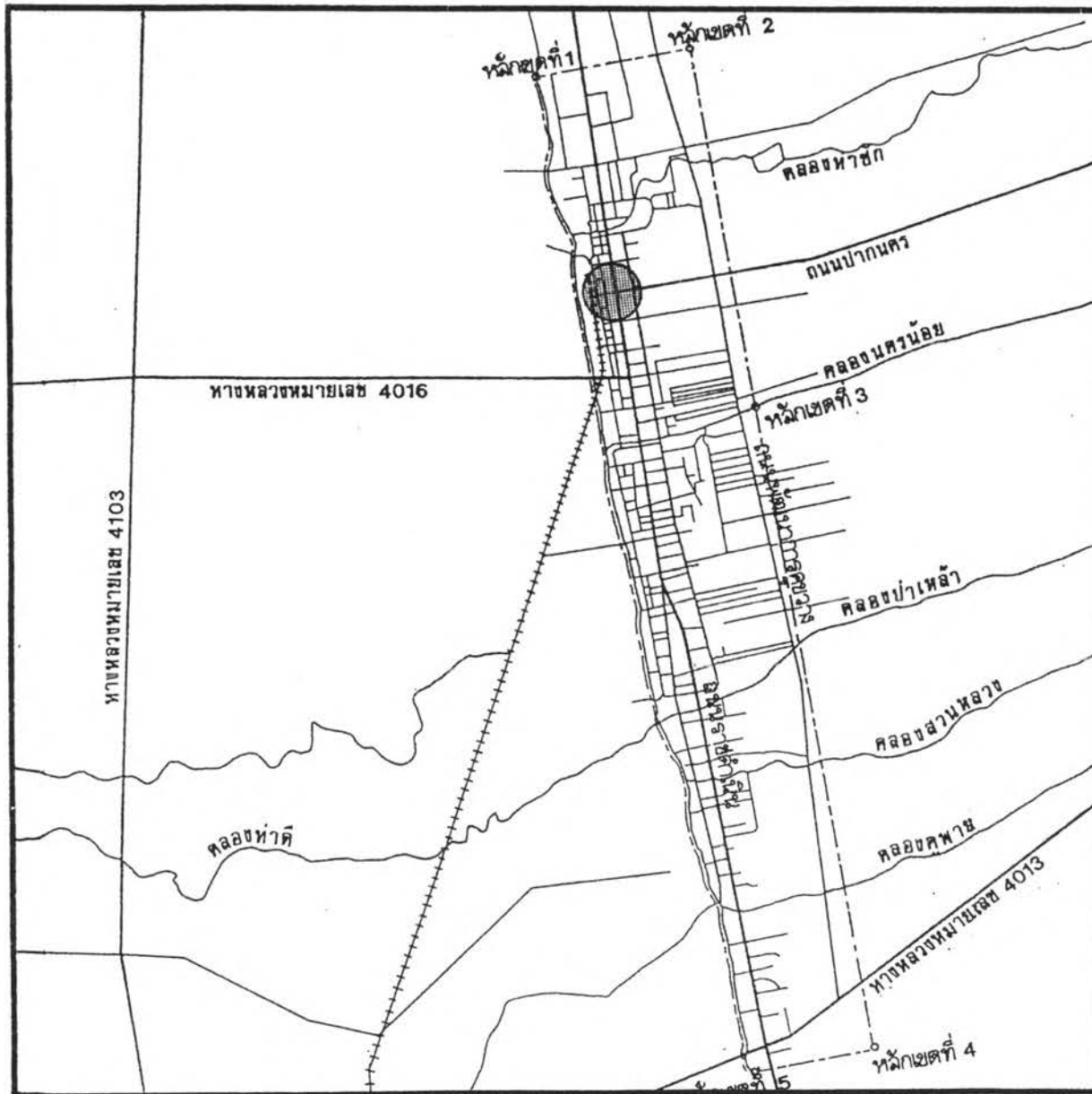
แผนที่ 5-31

การศึกษาวិวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ภาพถ่ายทางอากาศแสดงรูปแบบการขยายตัวทางราบ (OUTWARD) ของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช แผนที่ 5.32

การขยายตัวทางสูงเกิดขึ้นบริเวณศูนย์กลางการค้า (ท่าวัง) และมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นในบริเวณนี้

แสดง การขยายตัวทางสูง (UPWARD) ของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

● พื้นที่ขยายตัวทางสูง

แผนที่ 5.33

5.3.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้นในเรื่องทิศทางการขยายตัวของชุมชนว่าการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้นได้ขยายตามเส้นทางยาวเรื่อยมา จนในขณะนี้การขยายตัวของเมืองด้านทิศเหนือได้หยุดลง ส่วนในด้านทิศใต้ได้เริ่มชลอตัวลงและกำลังมีการขยายตัวออกสู่พื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณถนนพัฒนาการคูขวาง กับพื้นที่ด้านทิศตะวันตกบริเวณตลาดหัวอิฐและแนวถนนสาย 4016

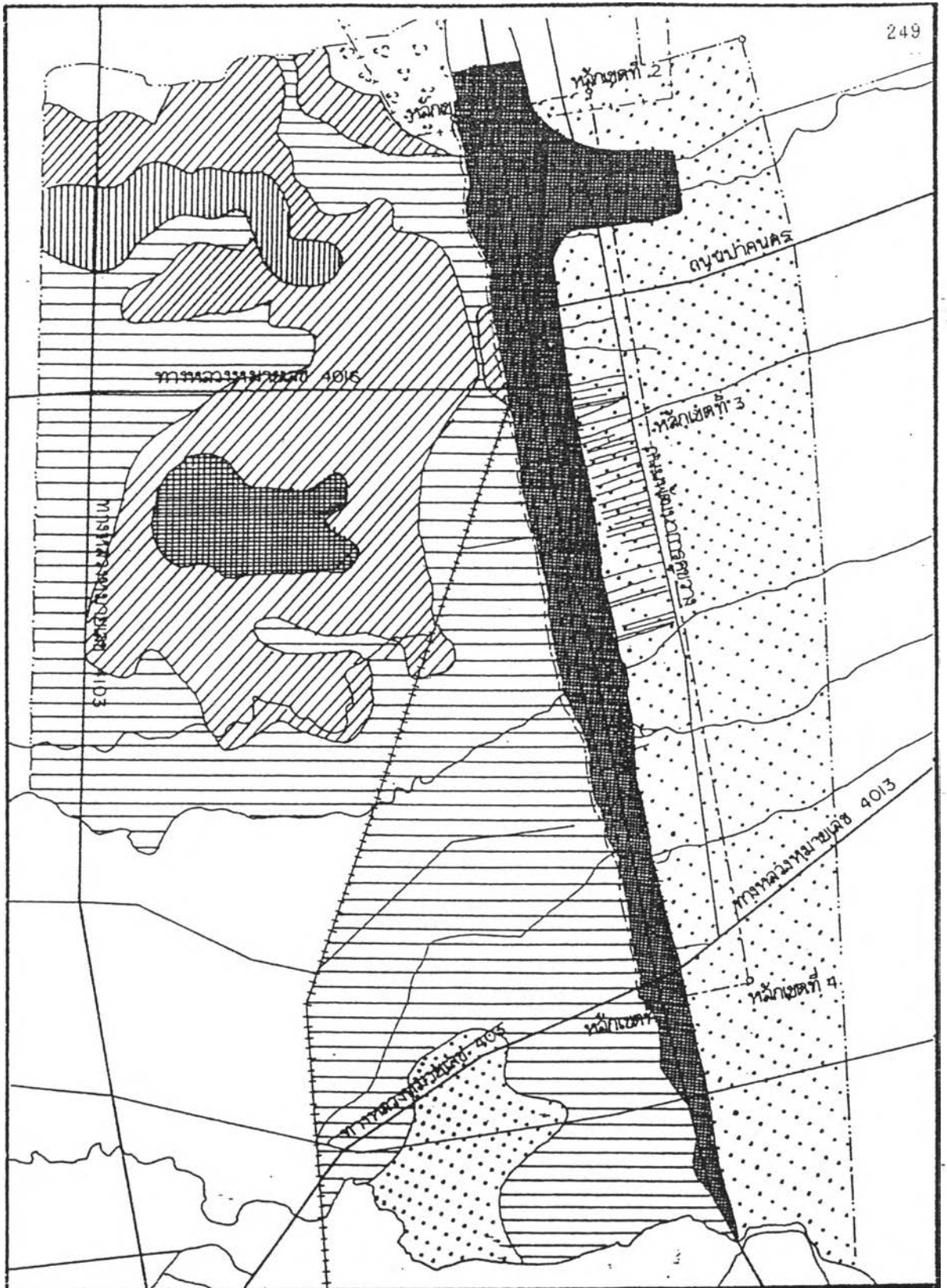
การขยายตัวที่กำลังเกิดขึ้นดังกล่าวสามารถพิจารณาถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการขยายตัวได้ดังนี้

1. สภาพพื้นที่ ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชตั้งอยู่บนสันทรายแนวยาว และมีความกว้างเพียง 0.5 กิโลเมตรเท่านั้น การขยายตัวของเมืองในระยะแรกจึงเกิดขึ้นบนแนวสันทราย ซึ่งเป็นที่ค่อนข้างต่ำไม่ถึง มีความลาดชันของพื้นที่ประมาณ 2-4 % และขนาดตัวของคู่มซึ่งมีระดับต่ำกว่าแนวสันทรายทั้งด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันออก สภาพพื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นตัวกำหนดให้เมืองขยายตัวเป็นแนวยาวดังปรากฏในปัจจุบันนี้

ต่อมาเมื่อการใช้ที่ดินในเมืองเริ่มอึดตัว ความต้องการพื้นที่พักอาศัยเพิ่มมากขึ้น จึงจำเป็นต้องหาพื้นที่ใหม่เพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง เมื่อพิจารณาถึงสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม พื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณถนนพัฒนาการคูขวางซึ่งเดิมเป็นพื้นที่เกษตรของเมือง คือพื้นที่ทำนา จึงถูกเปิดออกเพื่อรองรับ พื้นที่บริเวณนี้ถึงแม้จะมีสภาพต่ำกว่าแนวสันทรายตัวเมือง แต่ก็เป็นที่ที่มีความได้เปรียบกว่าพื้นที่บริเวณอื่น เนื่องจากเป็นพื้นที่น้ำท่วมถึงในฤดูฝนเท่านั้น และมีความลาดชันประมาณ 0-1 % (ดูแผนที่ 5.35 และ 5.36) สามารถลงทุนถมพื้นที่เพื่อพักอาศัยได้อีกทั้งไม่ไกลจากศูนย์กลางชุมชนมากนัก ในปัจจุบันจึงถูกเลือกเป็นพื้นที่พักอาศัย โดยเฉพาะการลงทุนของเอกชนในหมู่บ้านจัดสรรซึ่งเกิดขึ้นมากมายในขณะนี้

ส่วนพื้นที่ด้านตะวันตกบริเวณตลาดหัวอิฐและตามแนวถนนสาย 4016 ก็เป็นพื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาสภาพพื้นที่มาก่อนแล้ว โดยเฉพาะตามแนวถนนสาย 4016 อีกทั้งเป็นพื้นที่ที่ไม่ไกลจากศูนย์กลางเมืองมากนัก ในขณะนี้จึงได้มีการขยายตัวและปลูกสร้างอาคารเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดตามแนวถนนสาย 4016 และนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมอีกพื้นที่หนึ่งในการรองรับการขยายตัว

2. โครงการคมนาคม โครงการคมนาคมที่สะดวกนับว่าเป็นปัจจัยอันหนึ่งก่อให้เกิดการขยายตัวของชุมชน สำหรับชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้นการขยายตัวที่เกิดขึ้นก็เป็นผลมาจากปรับปรุงเส้นทางคมนาคมนั่นเอง กล่าวคือ การขยายตัวสู่พื้นที่ด้านทิศตะวันออกนั้นเป็นผลมาจากถนนพัฒนาการคูขวางได้รับการปรับปรุง และตัดผ่านตลอดแนวตะวันออกเพื่อใช้เป็นทางเลี่ยงเมือง (BY PASS) และอ้อมค่ายอิฐราษ ในปี พ.ศ. 2527 การเข้าถึงพื้นที่

แสดง ความลาดชันของพื้นที่
สัญลักษณ์

2-4%

0-3%

1-2%

0-2%

2%

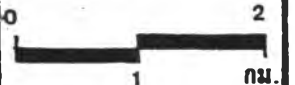
0-1%

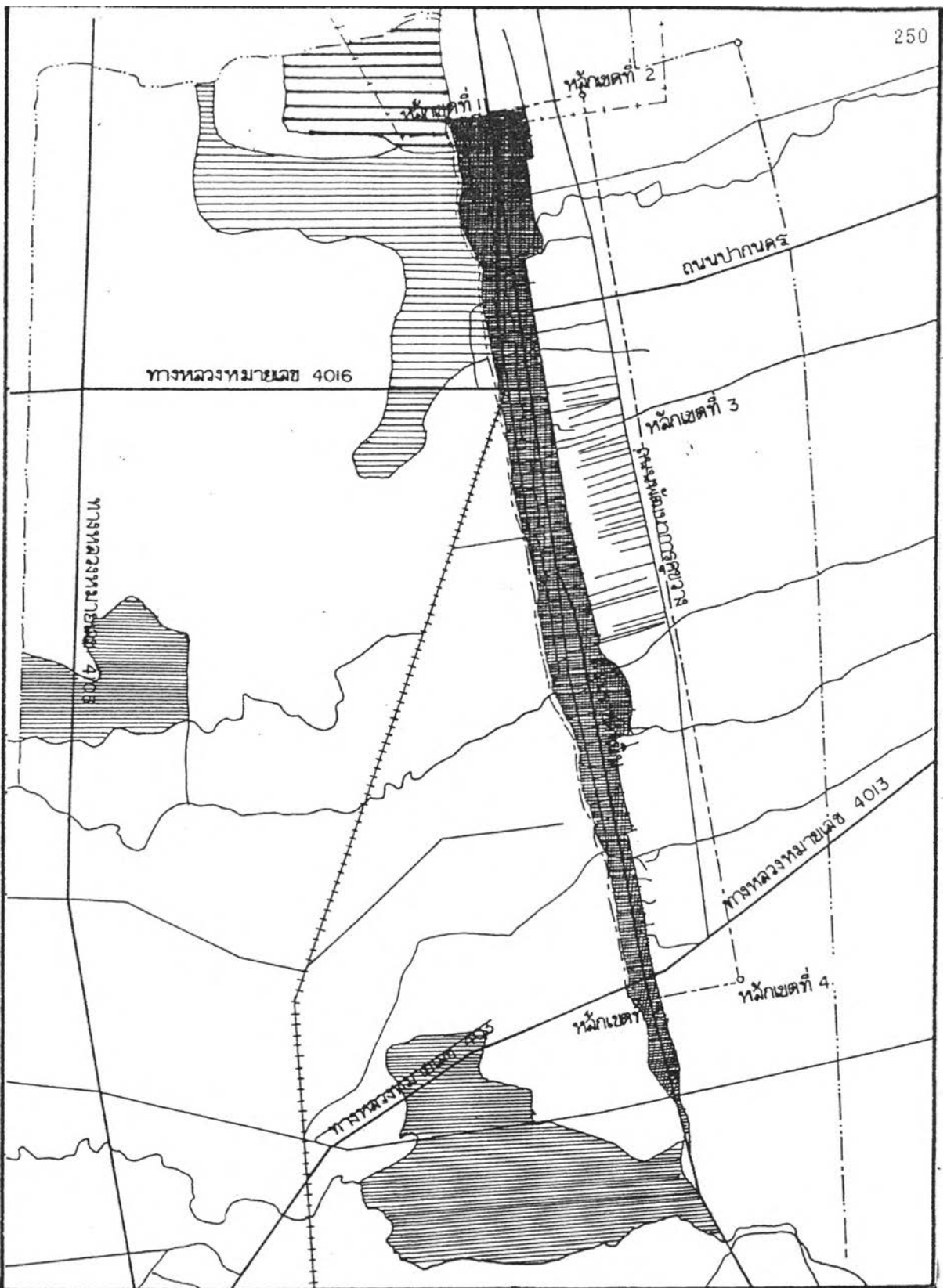
ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน

แผนที่ 5.35

มาตราส่วน

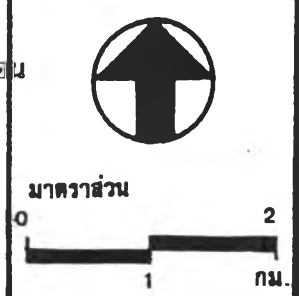
แสดง สภาพพื้นที่บริเวณชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

แผนที่ 5.36

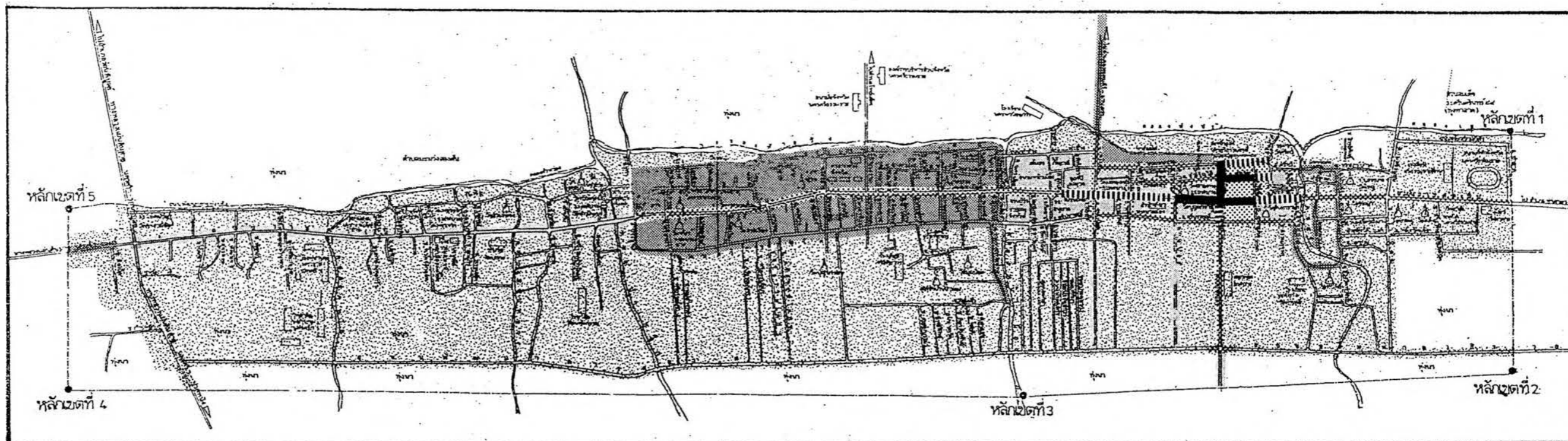
สัญลักษณ์

- พท. น้ำไม่ท่วม
 - พท. น้ำท่วมขังในฤดูฝน
 - พท. น้ำท่วมขัง 2-5 เดือน
- พท. น้ำท่วมขัง 6-10 เดือน
 - พท. น้ำท่วมขังตลอดปี

ที่มา กรมพัฒนาที่ดิน

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

แสดง	ราคาที่ดิน	หน่วย บาท/ตร.วา	แผนที่ 5.37
	40,000-60,000		 มาตรฐาน 250 เมตร 500
	20,001-40,000		
	10,001-20,000		
	6,001-10,000		
		1,000 ลงมา	

ที่มา : สنج.ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

บริเวณนี้จึงสะดวกและนับเป็นการเปิดพื้นที่เมืองด้านตะวันออกด้วย เป็นผลให้พื้นที่บริเวณชานชาลาในตัวเมืองมีการพักอาศัยอย่างมากในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

ส่วนพื้นที่ด้านตะวันตกบริเวณตลาดหัวอิฐและแนวถนนสาย 4016 นั้น การขยายตัวที่กำลังเกิดขึ้นก็เป็นผลมาจากเส้นทางคมนาคมที่สะดวกเช่นกัน กล่าวคือ ในขณะที่ถนนสาย 4016 ได้รับการปรับปรุงเป็นถนน 6 ช่องทางจราจร อีกทั้งถนนสายนี้สามารถติดกับชุมชนอำเภอต่าง ๆ โดยรอบรวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นการเดินทางสู่จังหวัดต่าง ๆ และกรุงเทพมหานคร และสามารถติดต่อกับศูนย์กลางชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชได้สะดวกอีกด้วย ความสะดวกในด้านการสัญจรนั่นเองเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้การขยายตัวของเมืองออกสู่บริเวณนี้

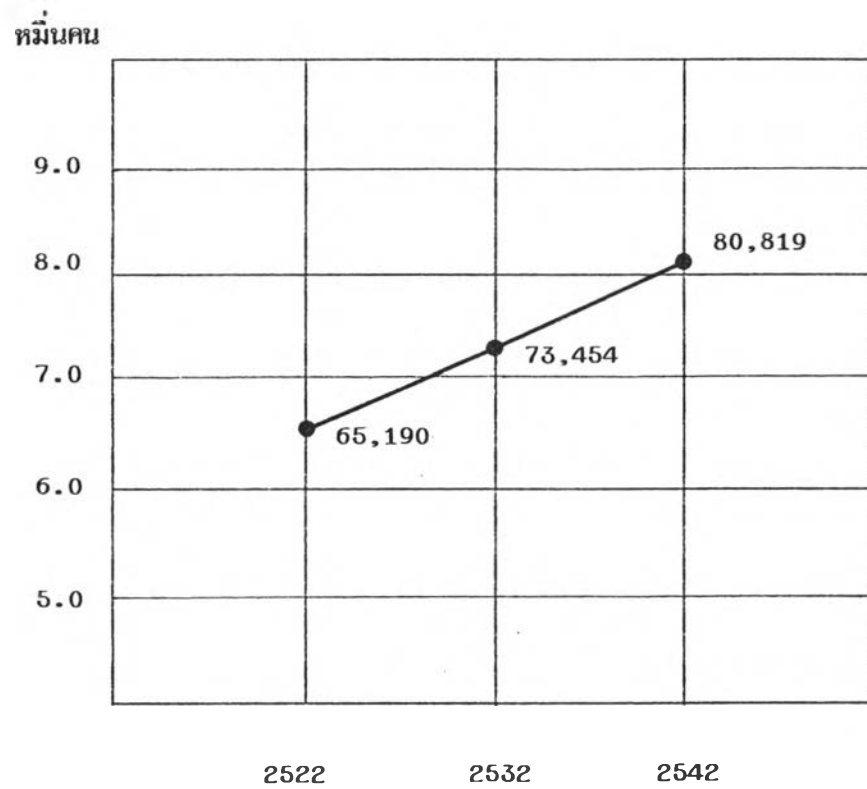
3. ราคาที่ดิน ราคาที่ดินเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเมือง และราคาที่ดินจะผูกพันกับความพร้อมของสาธารณูปโภค สาธารณูปการอย่างชัดเจน บริเวณที่มีความพร้อมสูงราคาที่ดินก็จะสูงโดยเฉพาะบริเวณใจกลางเมือง กิจกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมา เช่น บ้านพักอาศัยจึงจำเป็นต้องหาพื้นที่รอบนอกของเมืองที่มีราคาต่ำกว่า และมีความพร้อมพอสมควร ชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชก็เช่นเดียวกันที่ดินบริเวณศูนย์กลางชุมชน คือ บริเวณท่าวัง จะมีราคาสูงถึงตารางวาละ 60,000 บาท ในขณะที่พื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณถนนพัฒนาการคูขวาง ซึ่งเดิมเป็นพื้นที่เกษตร และสามารถเข้าถึงได้สะดวกในขณะนี้มีราคาเพียงตารางวาละ 1,000-3,000 บาท ส่วนพื้นที่ด้านตะวันตกบริเวณตลาดหัวอิฐและแนวถนนสาย 4016 ซึ่งมีความพร้อมพอสมควร มีราคาเพียงตารางวาละ 3,000 บาท (ดูแผนที่ 5.37) ปัจจัยดังกล่าวนี้เองจึงเป็นตัวดึงดูดการขยายตัวออกสู่พื้นที่ด้านตะวันออก และตะวันตกของเมืองซึ่งมีราคาที่ดินต่ำกว่า และชุมชนพักอาศัยสามารถสู้ราคาได้

4. การขยายตัวของประชากร ในขณะนี้อยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราชมีประชากรทั้งสิ้น 73,454 คน มีอัตราการขยายตัวร้อยละ 1.27 ต่อปี และคาดว่าในปี พ.ศ. 2542 จะมีประชากรเพิ่มขึ้นเป็น 80,819 คน ซึ่งชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชจะต้องรองรับประชากรที่เพิ่มขึ้นทุกปี และไม่เพียงแต่รองรับประชากรในเมืองเท่านั้นยังจะต้องรองรับประชากรในอำเภอต่าง ๆ ที่เข้ามาทำงานหรือเข้ามาศึกษาในชุมชนเมือง ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางด้านต่าง ๆ ของจังหวัดไม่ว่าในด้านการค้า การบริหาร การศึกษา ฯลฯ การที่ประชากรเพิ่มมากขึ้นก็ทำให้ความต้องการที่ที่พักอาศัยเพิ่มขึ้น จึงเกิดการลงทุนในการก่อสร้างบ้านพักอาศัย ดังเช่นการก่อสร้างในรูปของบ้านจัดสรรซึ่งกำลังมีการขยายตัวอย่างมากในบริเวณถนนพัฒนาการคูขวางในขณะนี้ ปัจจัยการขยายตัวของประชากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเมือง

แผนภูมิ 5.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงประชากร

ปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2542

5.3.3 สรุปทิศทางและแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

นับแต่อดีตมาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และนับว่าเป็นชุมชนที่มีการขยายตัวในอัตราปกติอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีปัจจัยใดมาทำให้ชุมชนแห่งนี้ขยายตัวอย่างฉับพลันหรือก้าวกระโดดในช่วงเวลา ทั้งนี้เนื่องมาจากชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้นเป็นเพียงศูนย์กลางการบริการในระดับจังหวัดเท่านั้น และยังมีอำเภอรอบนอกบางอำเภอ เช่น อำเภอชนอมอยู่ในเขตบริการของจังหวัดอื่น คือ สุราษฎร์ธานี ซึ่งมีระยะทางที่ใกล้กว่า นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแผนงานต่าง ๆ โดยเฉพาะแผนงานระดับชาติก็จะเห็นว่ามิได้มีแผนงานใดมาส่งผลกระทบต่อชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชเลย ชุมชนแห่งนี้จึงมีการขยายตัวในอัตราปกติตลอดมา

สำหรับการขยายตัวต่อไปในอนาคตนั้น จากสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองที่ใช้ที่ดินในเมืองเริ่มอึดตัว ที่ดินในเมืองมีราคาแพง แต่ความต้องการที่อยู่อาศัยมีเพิ่มขึ้น พื้นที่เมืองจึงจำเป็นต้องเปิดออกในทิศทางต่าง ๆ จากสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันนั้นปรากฏว่าเมืองสามารถขยายตัวได้เพียง 3 ทิศทางเท่านั้น คือ ด้านตะวันตก ด้านตะวันออก และด้านใต้ ส่วนด้านเหนือนั้นเมืองไม่สามารถขยายตัวต่อไปได้เนื่องจากเป็นที่ตั้งทางราชการทหาร คือ กองบัญชาการกองทัพอากาศที่ 4 เมื่อพิจารณาการขยายตัวที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันใน 3 ทิศทางดังกล่าวจะเห็นได้ว่า

ด้านทิศตะวันออก บริเวณถนนพัฒนาการคูขวาง และบริเวณที่อยู่ระหว่างถนนพัฒนาการคูขวางกับถนนศรีปราชญ์พื้นที่เป็นที่ราบลุ่มมีความลาดชันประมาณ 0-1 % (ดูแผนที่ 5.25) เดิมเป็นพื้นที่เกษตรของเมือง คือ พื้นที่ทำนา ต่อมาเมื่อถนนพัฒนาการคูขวางได้รับการปรับปรุงและตัดผ่านตลอดแนวตะวันออกเพื่อใช้เป็นทางเลียงเมือง และอ้อมค่ายวิชราช การเข้าถึงจึงทำได้สะดวก และนับเป็นการเปิดพื้นที่เมืองด้านทิศตะวันออกนี้ด้วยในช่วงระยะ 5 ปีที่ผ่านมา พื้นที่บริเวณนี้ได้มีการขยายตัวในด้านการพักอาศัยเป็นอย่างมาก และในขณะนั้นกำลังมีการพัฒนาก่อสร้างอาคารเพิ่มขึ้นมากมาย โดยเฉพาะโครงการบ้านจัดสรร จึงคาดว่า การขยายตัวของพื้นที่บริเวณนี้จะดำเนินต่อไป และสามารถรองรับการขยายตัวต่อไปในอนาคต ถึงแม้ว่าลักษณะทางกายภาพของพื้นที่จะเป็นที่ลุ่ม ที่นา ต้องลงทุนถมที่ แต่ก็ยังมีพื้นที่ว่างจำนวนมาก และมีความสะดวกในการเข้าถึงศูนย์กลางของเมืองอีกทั้งถนนพัฒนาการคูขวางซึ่งได้รับการปรับปรุง จะเป็นตัวดึงดูดการขยายตัว

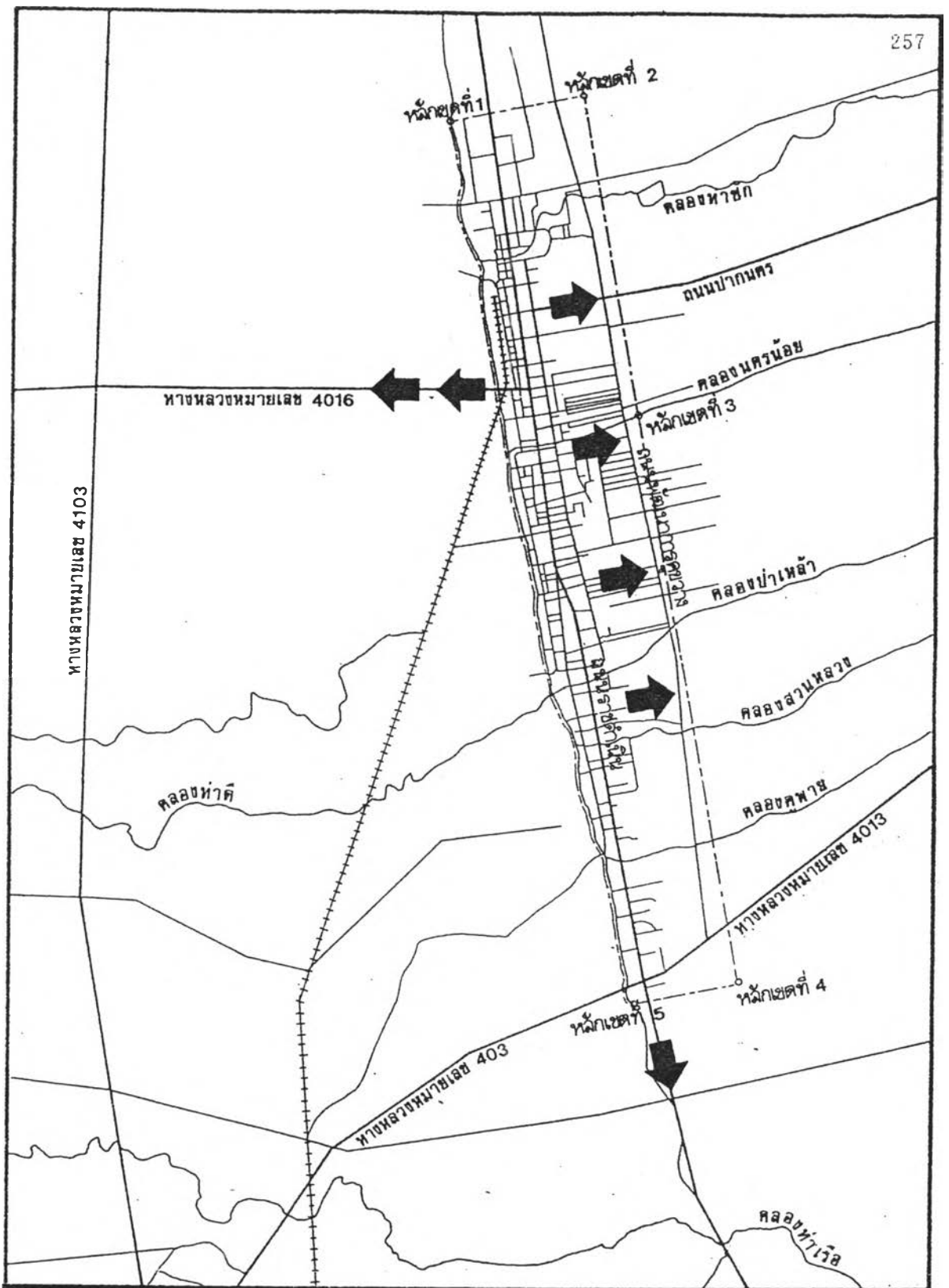
ด้านทิศตะวันตก เป็นบริเวณตลาดหัวอิฐและพื้นที่ตามแนวถนนสาย 4016 นับเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่กำลังมีการขยายตัวอยู่ในปัจจุบัน พื้นที่บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตลาดกลางสินค้าการเกษตร ซึ่งนับว่าเป็นศูนย์กลางการค้าพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญของภาคใต้ นอกจากนี้ก็เป็นที่ตั้งของสถานีขนส่ง อีกทั้งมีถนนสาย 4016 ตัดผ่านซึ่งสามารถติดต่อกับชุมชนอำเภอต่าง ๆ รอบนอก เช่น พรหมคีรี ลานสกา รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางสู่จังหวัดต่าง ๆ และกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาถึงสภาพพื้นที่ก็พบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่สูงกว่าด้านตะวันออก แต่ก็ยังต่ำกว่าแนวสันทรายที่เป็นที่ตั้งของตัวเมือง และสามารถพัฒนาพื้นที่รองรับกิจกรรมต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ริมถนนสาย 4016 ทั้งสองฝั่ง ซึ่งมีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันได้มีการพัฒนาและก่อสร้างอาคารพาณิชย์และบ้านพักอาศัยเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ประกอบกับพื้นที่ยังไม่ห่างไกลจากศูนย์กลางเมืองมากนัก จึงคาดว่าพื้นที่บริเวณนี้จะมีการขยายตัวต่อไป และสามารถรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตได้

ด้านทิศใต้ การขยายตัวทางด้านทิศใต้เห็นได้แก่ พื้นที่บนสันทรายที่ต่อเนื่องมาจากชุมชนเดิม ซึ่งมีความพร้อมของพื้นที่อยู่แล้วซึ่งเป็นพื้นที่สูงไม่มีปัญหาน้ำท่วม อีกทั้งสะดวกต่อการคมนาคม ซึ่งสามารถใช้ถนนราชดำเนินติดต่อกับศูนย์กลางเมือง แต่การขยายตัวทางด้านใต้นี้จะก่อให้เกิดปัญหาในการเข้าสู่ศูนย์กลางเมือง คือ บริเวณท่าวัง โดยจะมีระยะทางอย่างน้อย 7 กิโลเมตร และสามารถติดต่อโดยใช้ถนนราชดำเนินซึ่งเป็นถนนสายหลักเพียงสายเดียว ดังนั้นคาดว่าจะการขยายตัวของเมืองในทิศทางนี้ในอนาคตคงจะชะลอตัวลง อันเนื่องมาจากปัญหาระยะทาง และความยากลำบากในการเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางเมืองนั่นเอง

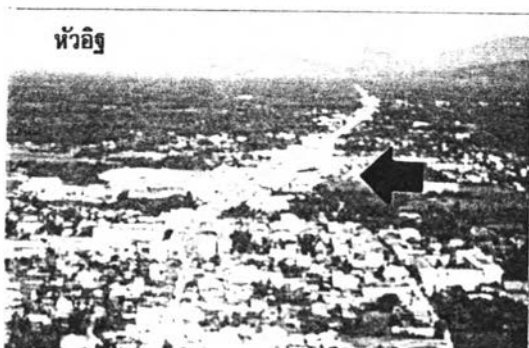
สำหรับการขยายตัวทางสูงนั้น จะเห็นได้ว่าขณะกลุ่มอาคารสูงเท่าที่มีอยู่ในชุมชนเมือง จะตั้งอยู่บริเวณศูนย์กลางการค้า (ท่าวัง) ซึ่งคาดว่าจะในอนาคตการขยายตัวทางสูงที่จะเกิดขึ้นอีกก็จะอยู่บริเวณชุมชนท่าวังแห่งนี้ แต่การขยายตัวคงดำเนินไปช้า ๆ ดังที่เคยเป็นมา

จากการพิจารณาถึงแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชจะเห็นได้ว่า แนวโน้มการขยายตัวต่อไปและความเป็นไปได้ของพื้นที่ที่จะรองรับการขยายตัวก็คือพื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณถนนพัฒนาการคูขวาง และพื้นที่ด้านตะวันตกบริเวณตลาดหัวอิฐและพื้นที่ตามแนวถนนสาย 4016 สภาพการณ์เหล่านี้จึงจำเป็นในการเตรียมการและวางแผนเพื่อรองรับการขยายตัวต่อไป

หนึ่ง ในการพิจารณาถึงแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนนั้น อาจมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเป็นตัวกำหนด โดยเฉพาะแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ สำหรับเมืองนครศรีธรรมราชมีโครงการที่น่าสนใจก็คือ โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยลักษณะ ซึ่งจะเริ่มดำเนินงานในปีการศึกษา 2537 แต่มหาวิทยาลัยแห่งนี้มิได้ตั้งอยู่ในตัวเมือง โดยจะไปตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอท่าศาลา การใช้บริการต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการเปิดดำเนินการของมหาวิทยาลัยก็คงมีการใช้บริการต่าง ๆ จากชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชบ้าง แต่ชุมชนหลักที่ต้องให้บริการคือชุมชนเมืองท่าศาลา ดังนั้นจึงคาดว่าจะไม่มีผลกระทบต่อขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมากนัก ส่วนโครงการก่อสร้างสนามบินพาณิชย์ที่จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้นยังไม่มีข้อสรุปที่แน่นอน เรื่องสถานที่ก่อสร้างแต่คาดว่าจะ เป็นบริเวณใกล้เคียงกับชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 นั้น กำหนดแต่เพียงให้นครศรีธรรมราชเชื่อมโยงการพัฒนา กับภูเก็ตซึ่งเป็นศูนย์กลางในฝั่งทะเลด้านตะวันตกเท่านั้น ส่วนอำเภอขนอมในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราชซึ่งถูกกำหนดให้เป็นเขตเศรษฐกิจใหม่ฝั่งอ่าวไทย และเป็นปลายสะพานเศรษฐกิจฝั่งอ่าวไทยในโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลภาคใต้ หรือ (SOUTHERN SEABOARD) ที่จะดำเนินการพัฒนานั้นก็อยู่ในเขตอิทธิพลของจังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งมีระยะทางที่ใกล้กว่า แผนงานดังกล่าวมานี้ คงไม่มีผลกระทบต่อชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชมากนัก จึงอาจกล่าวได้ว่าการขยายตัวของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้น ยังจะมีการขยายตัวไปในระดับปกติอย่างที่เคยเป็นมาต่อไป

แผนที่ 5.34 แสดงทิศทางการขยายตัวของชุมชน

5.3.4 ผังเมืองรวมนครศรีธรรมราชกับการขยายตัวของชุมชน

ผังเมืองรวมนครศรีธรรมราช (ปรับปรุง ครั้งที่ 1) ซึ่งประกาศเมื่อ พ.ศ. 2533 โดยมีพื้นที่ทั้งหมด 100 ตารางกิโลเมตร หรือ 62,500 ไร่ ครอบคลุมชุมชนหลักคือ เทศบาลเมืองนครศรีธรรมราช 3 ตำบล และตำบลข้างเคียงอีก 9 ตำบลคือ ตำบลปากพูน ตำบลท่าซึก ตำบลนาเคียน ตำบลโพธิ์เสด็จ ตำบลปากนคร ตำบลมะม่วงสองต้น ตำบลนาสาร ตำบลท่าเรือ และตำบลข้างซ้าย (ดูเพิ่มเติมในหัวข้อ 3.2.5, จ)

เมื่อพิจารณาถึงสภาพการขยายตัวของชุมชนที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันปรากฏว่า ผังเมืองรวมฉบับนี้ได้วางแผนการใช้ที่ดินไว้ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลเมืองรวมทั้งชุมชนข้างเคียงที่อยู่ นอกเขตเทศบาล แต่กำลังมีการขยายตัว และมีการเชื่อมโยงพื้นที่กับชุมชนในเขตเทศบาล เช่น ชุมชนหัวอิฐรวมทั้งชุมชนต่าง ๆ ที่กระจายอยู่โดยรอบของเมือง

สำหรับแนวความคิดในการวางผังครั้งนี้ได้แบ่งเมืองออกเป็นส่วน ๆ ตามแนว ขาวของชุมชน และได้กำหนดศูนย์กลางของชุมชนทำหน้าที่ให้บริการแก่พื้นที่โดยรอบ นับว่า สอดคล้องกับสภาพการขยายตัวของเมืองที่เป็นแนวขาว ซึ่งการกำหนดเมืองให้เป็นเมืองหลาย ศูนย์กลางสามารถตอบสนองพื้นที่เมืองส่วนต่าง ๆ ได้ดีซึ่ง เนื่องจากในปัจจุบันสภาพเมืองที่ขยาย ออกไปเป็นแนวขาวได้ก่อให้เกิดปัญหาการเข้าถึงศูนย์กลาง คือ ชุมชนท่าวัง ซึ่งพื้นที่เมืองส่วน ต่าง ๆ ต้องเข้ามาใช้บริการจากชุมชนแห่งนี้ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าที่ใหญ่ที่สุด

เมื่อพิจารณาถึงการกำหนดการใช้ที่ดินประเภทที่สำคัญจะเห็นได้ว่า

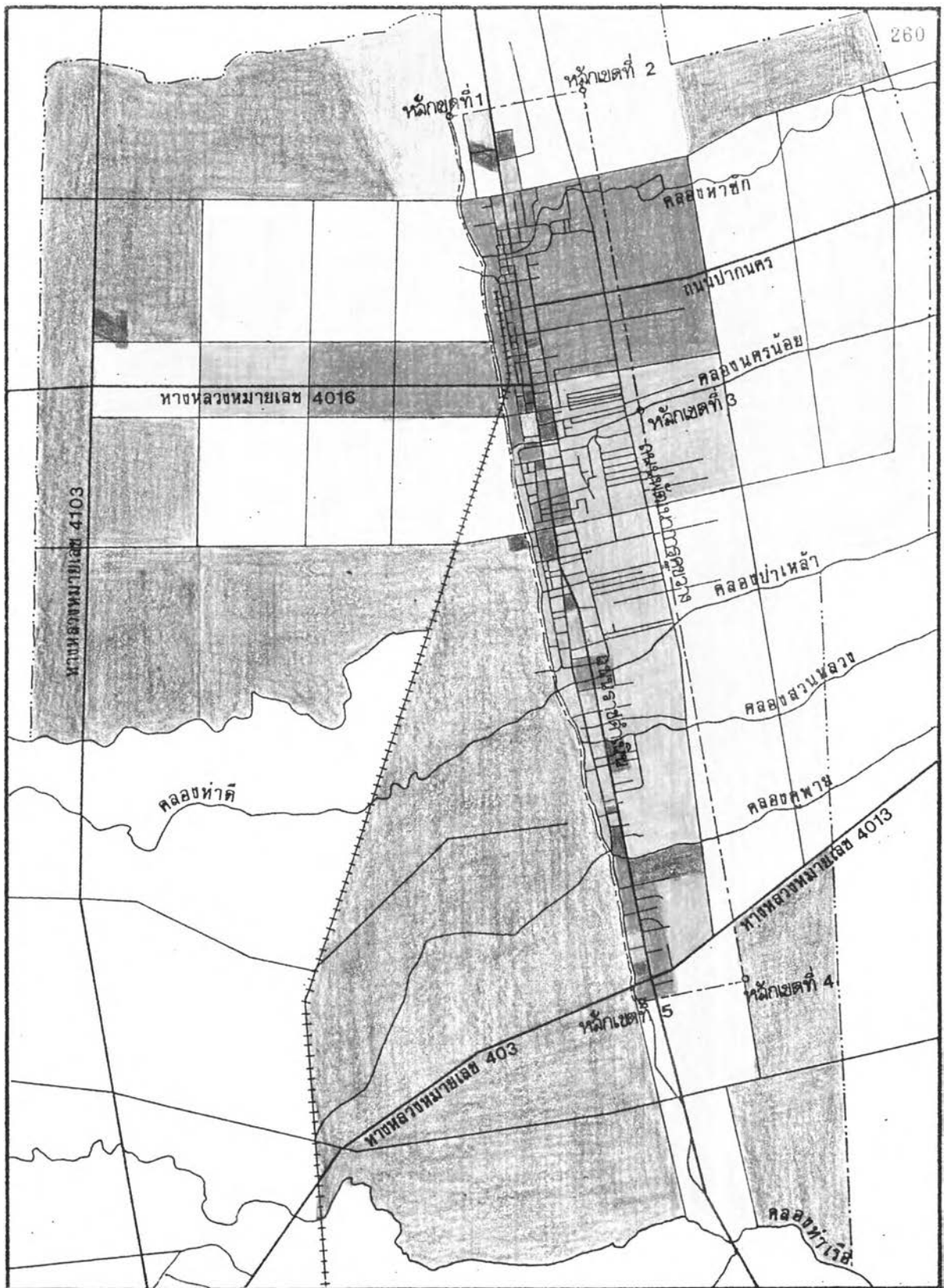
ย่านพาณิชย์กรรม ได้ถูกกำหนดไว้ 4 ศูนย์กลาง โดยมีศูนย์กลางท่าวังเชื่อมต่อ ถึงตลาดแขก และตลาดหัวอิฐยังเป็นย่านพาณิชย์กรรมที่ใหญ่ที่สุดอยู่ทางตอนเหนือ ส่วนทางตอน ใต้ก็ได้กำหนดให้ชุมชนหัวถนน ซึ่งขณะนี้ก็เป็นศูนย์กลางการค้าเล็ก ๆ เป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ก็มี ศูนย์กลางท่าม้า และประตูชัยให้บริการพื้นที่กลางเมือง

ย่านการพักอาศัย นับว่าได้วางแผนการใช้ที่ดินไว้สอดคล้องกับสภาพการ ขยายตัวของเมืองที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบันทั้งทางด้านตะวันออกบริเวณพัฒนาการ และด้านตะวันตก บริเวณชุมชนหัวอิฐ

ย่านอุตสาหกรรม การใช้ที่ดินย่านอุตสาหกรรมนับว่ามีทำเลที่เหมาะสมกล่าว คือ พื้นที่ถูกกันออกจากเขตเมืองและตั้งอยู่บริเวณถนนสาย 4103 ซึ่งเป็นเส้นทางติดต่อกับจังหวัด สงขลา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่อื่น ๆ ข้างเคียง ส่วนบริเวณที่ตั้งอยู่ริมถนนสาย 4013 ซึ่งเป็นเส้นทางติดต่อกับอำเภอปากพะนิง ซึ่งเป็นที่ตั้งท่าเรือขนส่งสินค้าจะส่งผลให้เกิดความ

สะดวกต่อการขนส่ง

อนึ่ง การวางแผนการใช้ที่ดินบริเวณเมืองเก่านี้ยังไม่เหมาะสม พื้นที่บริเวณนี้ควรกำหนดไว้เป็นการใช้ที่ดินประเภทอนุรักษ์ทางประวัติศาสตร์ เพื่อจะได้มีการควบคุมการใช้ที่ดินบริเวณนี้ไม่ให้กระทบต่อพื้นที่และเอกลักษณ์ชุมชนโบราณ

แสดงผังเมืองรวมนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2547

สัญลักษณ์

	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย		อุตสาหกรรม		สถานับการศึกษา
	ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง		ชนบทและเกษตรกรรม		สถานับศาสนา
	พาณิชยกรรม, หนาแน่นสูง		พื้นที่โล่ง		สถานับราชการ

ที่มา : สำนักผังเมือง

แผนที่ 5.38

มาตราส่วน

การศึกษาวิวัฒนาการและแนวทางการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราช

สรุป

จากการศึกษาสภาพการพัฒนาชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการขยายตัวของเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโดยมีแนวสัทธิทรายเป็นตัวกำหนดได้ทำให้การใช้ที่ดินของเมืองเกิดขึ้นตามแนวสัทธิทรายโดยมีถนนราชดำเนินเป็นแกนในการติดต่อ ลักษณะการขยายตัวเช่นนี้ทำให้เกิดผลดีในแง่ของการสัญจรในเมืองไม่สับสน เนื่องจากเป็นการสัญจรตามแนวสัทธิทรายสามารถติดต่อกับชุมชนต่าง ๆ ได้ตลอดโดยผ่านถนนราชดำเนิน นอกจากนี้แล้วโครงข่ายถนนแบบตาตารางที่เกิดขึ้นตลอดแนวสัทธิทรายของเมืองได้ทำให้การเข้าถึงพื้นที่เมืองได้สะดวกและเกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินเต็มพื้นที่ แต่ในขณะที่เดียวกันชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชก็ได้ประสบปัญหาการสัญจรบนถนนสายหลัก ปัญหาการเข้าถึงศูนย์กลาง รวมทั้งปัญหาความไม่เหมาะสมของกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระจุกตัวกันอยู่โดยขาดความสัมพันธ์และเชื่อมโยงต่อกัน

สำหรับพื้นที่ที่กำลังขยายตัวอยู่ในปัจจุบัน คือ พื้นที่ด้านตะวันตกบริเวณตลาดหัวอิฐ และพื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณถนนพัฒนาการคูขวาง ยังขาดการเตรียมการสาธารณูปโภครองรับพื้นที่ โดยเฉพาะถนนและการระบายน้ำ ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวนี้จะต้องรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตจึงควรให้ความสนใจและเตรียมการรองรับเป็นอย่างยิ่ง

ส่วนการศึกษารูปแบบพื้นที่ชุมชนของชุมชนเมืองนครศรีธรรมราชนั้น พื้นที่แต่ละส่วนได้สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาคารกับการใช้ที่ดิน และวิวัฒนาการของเมืองได้เป็นอย่างดีรวมทั้งปัญหาของชุมชนที่ปรากฏ อันจะนำไปสู่การวางแนวทางการพัฒนาต่อไป